

Lk 18

III vanatehnika päev viis pealtvaatajad ajarännakule

Grete Vaikmaa - tagasihoidlik tüdruk võimsal kahe rattalisel

Lk 12-13

1200 noort jalgpallurit – nii palju pole Rapla varem näinud

Lk 24

Väljavõte elust Krimmis külalise vestluse põhjal

Lk 14

Mis saab vanadest asjadest edasi?

Lk 10-11

Ajaloorännak muinasvõitluse intrigeerivasse maailma

Lk 32

RAPLAMAA Sõnumid

KOLMAPÄEV, 9. august 2017 Nr. 32 (2990)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 1.98 €

Foto: SIIM SÖLMAN

Märjamaa folk alustas araabia tantsudega ja lõpetas lõõtsapäevaga

Lk 21

Juhtkiri

Rapla maakonnal on veel põhjust uhke olla

Parim osa tugitoolisportlastest on oma puhkuse seadnud augustikuuksse ja istuvad nüüd pikki tunde telerite ees, et saada vahetult osa Londoni kergejõustiku maailmameistrivõistlustest. Ja Raplamaa inimestel on esialgu ikka veel põhjust omakeelele täie rinnaga kaasa elada.

Vanameister Gerd Kanter on oma etteaste juba ära teinud ja ainult pahatahtlikud irisejad saavad ütelda, et kaheteistkümnes koht maailma tugevamate kettaheitjate hulgas on läbikukkumine. Kaugel sellest, ainuüksi lõppvõistlusele pääsemine on lugupidamist väärt. See, mis seal järgneb, on juba puhas boonus. Seda enam, et Kanter ei ole kaugelki veel lahkuja. Selles, kas ta ennast ka järgmiste maailmameistrivõistluste areenil proovile paneb, täna kindlust ei ole, aga olümpiamängudel on tal küll plaan veel kord ära käia.

Eesti kergejõustiklaste hulgast on raske leida kedagi, kes samasuguse väärrika stabiilsusega nii pikka aega maailma tipus on suutnud püsida. Kanteri nimi on suurte kuldsete tähtedega juba praegu Eesti spordi ajalukku kirjutatud, ainult saavutuste loetelule on punkt panemata.

Teine mees, Karl Robert Saluri, on loodetavasti alles oma tee alguses. Kõige säravamat medalit me temalt esialgu veel oodata ei saa, aga kümnevõistlejate puhul on iga lõpuni võideldud võistlus

ilma igasuguse kahtluseta kangelastegu. Mitmevõistlus on tõeline kergejõustikukuningate ala, milles saavad kaasa teha ainult vähesed väljavalitud. Selleks, et seal eliiti kuuluda ja eliidis ka püsima jääda, peavad inimesel olemas looduse poolt kaasa saanud erilised võimed, mida täiendab maast madalast kodus omandatud suur töötahe. Teisiti ei ole lihtsalt võimalik. Ainult jumaliku andega kaugele ei jõua, ka omalt poolt tuleb palju lisada.

Tänase Eesti kontekstis, kus ääremaa on unustuses, tuleb eriti tähelepanuväärseks pidada, et mõlemad Londonis suuri tegusid teevad meie vägilased tulevad just äärealadelt. Paraku ei ole meie kohalikud tõmbekeskused nende arengule väga palju juurde anda suutnud. Kanter sai keskhariduse ja esimese tõsisema sportliku ettevalmistuse Pärnu-Jaagupis ja Kuimetsast pärit Karl Robert Saluri läks kohe pärast algklasside lõpetamist Kosele, kus pakuti tõeliselt häid võimalusi enda sportlikuks arendamiseks.

Püüdsime toimetuses meelde tuletada, millal tuli mõni suur kergejõustiklane ka mõnest keskusest. Ei suutnud. Selles valguses tasub jälle kord meelde tuletada 12. juuli lehes ilmunud Leili Kaasi kirjutist „Kuhu kaob kergejõustik?“. Tegelikult on seal kirjutatud jäämäe tipust, kogu probleem oma suurus ja raskuses on Raplamaal esialgu ikka veel kaardistamata ja kirjeldamata.

Südamelt ära

Head huumorit leiab klassikast

Mariliis Vest

Põsed värvuvad punakaks ja pilk vajub maha. Vihje sellele, et iseendalegi on piinlik tunnistada, et alles umbes kaks nädalat tagasi nägin esimest korda elus üht Eesti klassikut: Sulev Nõmmiku filmi „Siin me oleme“.

Kolme ülikooliaasta jooksul sai üsna mitu õhtut veedetud erinevaid linatõeste vaadates. Valikus on olnud nii välismaised kui ka Eesti filmid. Aastatega olen avastanud, et mulle meeldivad naljakad teosed. Mõiste „nali“ on muidugi väga subjektiivne, sest igaühel on oma maitse ja arusaam. Iseenda kohta võiksin öelda, et päris iga-aastane huumor mulle ikka peale ei lähe. Kui seltskonnas räägitakse anekdoote, on see pigem harv nähtus, kui ma tõsimeeli kaasa naeran.

Aga ligi 30-tunnise autoõidu käigus Itaaliasse sai küll hea kõhutäie naerda, sest ema oli vanaema riulilt

kaasa haaranud portsu vanu Eesti filme, mida ükshaaval vaatasime. Üks neist oligi „Siin me oleme“.

Ma ei oska välja tuua mõjuvat põhjust, miks olin mõnesse Eesti klassikateosesse suhtunud skeptisega. Olen ju varemgi vanu Eesti filme vaadanud ja neid nautinud, kuid miskipärast on teatud filmid minust mööda läinud. Nagu oleks kuri filmikurat mu peas öelnud teatavate teoste kohta, et kindlasti on need igavad. „Siin me oleme“ pakkus aga suurt ja positiivset elamust. Kuigi meediast tagantjärele lugedes sai film omal ajal ka üsna teravat kriitikat, oli see minu arvates siiski tohutult naljakas. Täiesti vabalt vaataks uuesti.

Tore oli veel tõdeda, et auto tagaistmel ei naernud ainult mina, vaid ka minu ema ja 12-aastane õde. Seega pakkus film kolmele generatsioonile midagi. Pärast oli terve päev nalja nabani, kui meenutasime filmis juhtunud lõbusaid seiksid ja öeldud lauseid. Mõistsin kohe oluliselt paremini, kustkohast on tulnud seltskonnas aeg-ajalt kasutuses olevad väljendid nagu: „Ütle talle, et me oleme Tallinnast. Ütle talle, et me maksame!“ jms.

Eesti filmide juures juba peatudes, olen võtnud endale

aega, et tutvuda lisaks vanematele ja klassikaks saanud filmidele ka tänapäevaste ja uuemate Eesti linatõestega. Kindlasti ei saa ma väita, et olen suutnud kõik uuemad Eesti filmid ära vaadata. Sama need, mida olen näinud, ei ole suures osas olnud minu tassike teed.

Nagu öeldud, on asi maitsete, kuid tohutu lennu teinud film „Klassikokkutulek“ minu filmiriulil kohta ei leiaks. Kuigi nii mõnegi tuttava arvamusel kohaselt oli tegemist erakordselt naljaka filmiga, mina sealt nalja kahjuks ei leidnud. Sama lugu on nii mõnegi teise Eesti filmi vaatamisega olnud. Tundub, et eelistan maalähedast, muheadat huumorit.

Viimase aasta filmikogemustest võiks küll öelda, et pigem uuriks ja puuriks edasi vana Eesti klassikat. Tundub, et sealt leian endale rohkem naljamaterjali. Aga millised filmid mulle üldse meeldivad? Enam paeluvad naljakad, tõsielul põhinevad ning sellised põnevikud, mis algul näivad keeruka sisuga, kuid pakuvad üllatava lahenduse. Ootan nüüd seda, et Eesti filmiriulitele tuleks rohkem mõnusa, maalähedase naljaga uusi filme ning vähem labast huumorit. Või leiangi enda jaoks head nalja ainult ajaloost ja klassikast?

Küsitlus

Mida teete oma vanade riielega?

Rein, pensionär: Ei hoiata alles. Ega neid ei teki enam palju ka. Lähevad prügisse.

Hillar, pensionär: Viskan ära. Vanad asjad tuleb lihtsalt läbi kanda.

Ingrid, raamatupidaja: Tõstsin just kapi tühjaks. Enne viisin Sisaski poodi, nüüd ei teagi, mida nendega peale hakata. Olen ka sotsiaalkindlustusametisse viinud, et asjad abivajajateni jõuaksid.

Kristin, reisikonsultant: Olen näiteks Rapla Melul müünud oma riideid. Enne olen ka Saagu Valgusesse viinud. Tahaks anda kellelegi. Olen natuke uurinud Tallinna lastekodude kohta, aga pole jõudnud veel põhjalikult süveneda.

Ergo, fotograaf: Annetan ära. Olen riidekonteinerisse viinud. Ega väga palju riideid üle ei jää, katkised lähevad prügisse.

Merike, kokk: Mul on oma koht olemas. Viin taaskasutuskeskusesse. Just lasteriideid tekib palju.

Küsis Katri Reinsalu
Pildistas Siim Solman

Ajaleht 50 aastat tagasi

Sajandi tormi järgedes

Ühistöö 9. augustil 1967: „Esmaspäeva (7. augusti) hommikul, kui garaaži ukse eest olid tormi murtud puud ära koristatud, ajasime auto välja, et vaadata oma silmaga looduse omavoli/.../

Valtu metsa vahel on ametis teedevalitsuse mehed. Traktoriga veavad nad tuulemurdu kõrvale, et teha autodele teed. Pikad sihvakad kuused, millest igaühelst kõlbaks teha laevamasti, on mitme meetri kõrguselt pooleks murdunud ja mets näeb välja, nagu oleks seda tabanud äge suurtükivägi – iga pool valendavad puruks-rebitud puuhiiglased.

Katastroof on tabanud ka Kehtna sovhoosi ilusat parki. Palju puud on juurtega maast üles kistud. Üks kasehiiglane, millel aastaid küllap üle saja, lebab harali okstega maas, püsti on jäänud 5-6 meetri kõrgune krobeline tüvi. Vaevast ulatuvad inimkäed tema ümbert kinni võtma. Maha on löönud sovhoosi ilusa maisi ja vilja, sasinud

kartulipealseid, lõhkunud katuseid. Niisugust masendavat pilti on masendav vaadata.

Käime ära ka Kuusiku ilmajaamas. Siin ajame juttu tehnik-agrometeoroloogi Urve Ainomäega. Saime teada, et torm, see suur loodusõnnetus, jõudis haripunkti pühapäeva (6. augusti) õhtupoolikul kell 18.45. Sel ajal oli tuule kiirus kõige suurem – 20 meetrit sekundis. Pühapäevast kuni esmaspäeva hommikul kella üheksani langes 56 mm sademeid, mis tegi vilja raskeks ja pinnase pehmeks ning tormil oli lihtne saagi kallal hävitustööd teha.

Kas niisugust tormi on meil ka varem olnud, selle kohta puuduvad Kuusiku ilmajaamal teated. Igatahes üsna vanad inimesed küll midagi taolist oma eluaja jooksul ei mäleta.

Kuusiku katsebaasi uuest kaasaegsest kuivatist on ainult lauarisu järele jäänud. Eksperimentaaltehase ja metskonna ümbruse met-sas on torm puudele palju pahandust teinud.“

Päevapilt

Foto: MALLE MIILMANN

Väike tüdruk ja hiigellilliad.

Kuusikule rajatakse erahooldekodu

Katri Reinsalu

Juuni keskel toimunud Rapla vallavalitsuse istungil otsustati anda ehitusluba Kuusiku alevikus asuva korterelamu ümberehitamiseks hooldekoduks. Tegemist on endise Kuusiku katsekeskuse majaga, kus hakkab hooldekodu pidama Ardis Konsultatsioonid OÜ.

Paistab, et tööd endise katsekeskuse hooldekoduks muutmiseks on täies hoos. Foto: SIIM SOLMAN

Valla sotsiaalnõunik Inna Tamm ütles, et Kuusiku hooldekodu valguses ei ole ümber hinnatud Raplasse kavandatava hooldekeskuse plaane ja mahte, kuid ilmselgelt ei saa vald takistada erahooldekodu rajamist. Tamm lisas, et kuna hoone aadressil Kuusiku mõisaallee 1 kuulus varem vallale, on ta sellega hästi kursis. Ka vallal oli vahepeal mõtteid selle hoone arendamisest. Neist aga loobuti, sest Tamme sõnul leiti, et seal ei saa pakkuda niivõrd nüüdisaegset teenust, kui oli planeeritud. Ehk sealne olukord ei vastanud neile

tingimustele, mida ideaalis näha loodeti.

Ardis Konsultatsioonid OÜ ostis kinnistu aasta tagasi. Ettevõtte esindaja ei soovinud veel küsimustele vastata. Valla sotsiaalnõunik Inna Tamm ütles siiski, et nii palju, kui ta on dokumente näinud, on Ardis Konsultatsioonid OÜ projekteerinud hooldekodu, arvestades ministri määrust, mis reguleerib, milline hooldekodu olema peab. Ehkki Rapla vald loobus hoone arenda-

misest, on Tamm seda meelt, et kindlasti on seal võimalik hooldekoduteenust osutada.

Tamm lisas, et eakate arv suureneb ning vajadus sellise teenuse järele kasvab. Raplasse kavandatavas hooldekeskuses on kokku 288 teenusekohta. Selles osas ei ole peetud vajalikuks midagi ümber kalkuleerida. Erahooldekodu pakub inimestele lihtsalt rohkem valikuvõimalusi. Seda enam, et praegu ostab vald ka väljastpoolt Raplat

hooldekoduteenust sisse. See on ilmselge märk, et nõudlus on hetkel pakkumisest suurem. Samuti hakkab tulevane Rapla hooldekeskus katma teenuseid, mille järele on riiklikult suur nõudlus. Näiteks kohad dementsetele.

Kokkuvõttes on Rapla valla sotsiaalnõunik seda meelt, et igaüks saab tulevikus teha oma valikud vastavalt soovidele ja rahakoti võimalustele.

Raplamaa Sõnumite uudiseid saab internetis täismahus lugeda

Mariliis Vest

Alates möödunud nädala kolmapäevast pakub Raplamaa Sõnumite veebileht võimalust lugeda üles laetud uudiseid ja artikleid täismahus.

Mõistagi ei asenda *online*-uudised traditsioonilist paberikandjat, kuid tulles vastu lugejate soovile, otsustasime sõnumid.ee lehel avada võimaluse väikese tasu eest sinna üles laetud artikleid lugeda täispikkuses.

Selleks, et internetis uudiseid ja lugusid lugeda, tuleb ennast kodulehel kasutajaks registreerida. Ostmine käib nagu igas teises veebipoes. Avades endale huvipakkuvat artikli, ilmub selle alla tasuta sisu ostmise võimalus ehk nupp „Osta pääse“. Valida saab nii nädala- kui ka kuupäätse ning ühele neist klikates läheb soovitud pilet edasi ostukorvi. Ostukorv on nähtaval veebilehe ülevaates paremas nurgas. Seal saab asuda maksma. Täites kohustuslikud väljad, saab tasuda nii pangaülekan-

dega, pangalingiga kui ka krediitkaardiga. Pärast ostu sooritamist tuleb kindlasti vajutada lingile „Tagasi kaupmehe juurde“. Oluline on teada, et konto tegemise eelduseks on e-maili olemasolu, sest kõik teavitused, vajalikud kinnitused ja informatsioon laekuvad just registreeritud e-mailile. Samuti saab e-mail olema edaspidi kasutajanimel.

Kogu muudatuse mõte on ajaga kaasas käia ning pakkuda kõikidele (ka välismaal elavatele) lugejatele võimalust veebist täispikki artikleid lugeda. Sedasi on värsked maakonnauudised sinuga igal pool kaasas. Loomulikult on paberlehes ka edaspidi oluliselt rohkem artikleid ja muud infot.

Nagu ikka võtab iga uuenduse paikaloksumine pisut aega, mistõttu palume mõistvat suhtumist ja pisut kannatlikkust. Ootame kasutajatelt konstruktiivset tagasisidet ning kõiksugu küsimused palume saata meiliaadressile digi@sonumid.ee.

SUL ON ÕIGUS SAADA RIIGI TOEL KVALITEETSET ÕIGUSABI

Eesti Õigusbüroo OÜ jagab Eesti inimestele soodsat õigusabi. **Esimesed kaks tundi on tasuta!** Õigusabi osutamist rahastab Justiitsministeerium.

Õigusabi antakse üle Eesti väheste eranditega **kõikides juriidilistes küsimustes ja kõikides vormides:** kohapealne konsultatsioon, telefoni ja e-kirja teel ning veebis. Kliente nõustatakse nii kohtuvälises menetluses kui ka kohtus. Samuti aidatakse dokumente koostada ja ametiasutustega suhelda.

Tasuta õigusabi saamiseks tuleb sõlmida kliendileping ning tasuda 5 eurot lepingutasu.

Lisainfo ja registreerimine:

www.juristaitab.ee

tel: 6 880 400

e-post: abi@juristaitab.ee

JUSTIITSMINISTEERIUM

EE
ÕIGUS
BÜROO

Politseiteated

Kohila vald

5. augustil löi Aespa alevikus 63-aastane mees 55-aastast meest, kes sai viga.

Märjamaa vald

5. augustil löi Valgu külas 53-aastane mees 18-aastast meest, kes sai viga.

5. augustil löi Märjamaa alevis 19-aastane naine talle tuttavat 65-aastast meest.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Maastikupõleng Järvakandis

2. augustil kell 16.55 sai häirekeskus teate maastikupõlengust Järvakandis terviseraja läheduses. Päästjad kustutasid umbes nelja ruutmeetri suuruse põlenguala.

Teele kukunud puu

5. augustil kella 18.33 paiku käisid päästjad Vigala vallas Vanamõisa külas, kus sõiduteele oli kukunud puu. Puu eemaldati.

Liiklusõnnetus Märjamaal

7. augustil kella 13.50 paiku käisid päästjad abiks liiklusõnnetusel Märjamaal. Õnnetusse sattunud sõidukil likvideeriti süttimisohu.

Lääne päästikeskus

Tuult oli, aga tormi mitte

Pühapäeval, 6. augustil möödus 50 aastat Eesti „sajandi tormist“. 1967. aasta augusti alguses möllanud orkaani mõõtu torm tekitas suuri kahjustusi Harju, Lääne ja Rapla maakonnas. Tookord mõõdeti tuulekiiruseks 30-35 m/s. Kuusiku ilmajaamas mõõdeti 6. augustil 1967 suurimaks tuulekiiruseks 20 m/s.

Pool sajandit hiljem oli ilm samuti tuuline ja vihmane ning mõnel pool murdis tuul ka puid, kuid tormiks ei kiskunud.

Kuusiku automaatil-majaamas registreeritud tuuletugevus jäi käesoleva aasta 6. augustil vahemikku 4,4-10,1 m/s. Keskmiseks õhutemperatuuriks mõõdeti pühapäeval 17,3 kraadi.

Inge Põlma

Sealiha hind on teinud hüppelise tõusu

Katri Reinsalu

Juuli lõpus tuli teade, et Poolas tuvastati kodusigadel juba selle aasta neljakümnes sigade Aafrika katku juhtum. Poola on suur sealihatootja, kes ka meie turul figureerib. Kuidas ja kui palju mõjutavad sellised sündmused piiri taga meie kohalikku sealihaturgu?

Hiljuti ukсед avanud Frank Kutter OÜ tegevjuht Marek Mettas ütles, et seda on väga keeruline hinnata. Selge on see, et sealiha hind on tõusnud. Toiduainete hinnad on üldiselt tõusnud ning eraldi saab välja tuua just liha ja lihatooted, mis on hinnahüppe teinud. Põhjuseid on aga märksa keerulisem välja selgitada.

„On raske hinnata, kas seakatki otseselt mõjutab hin-

natõusu. Kindlasti ta mõjutaja on,“ arvas Mettas. Ta tõi välja ka hiljutise Leedu juhtum, kus hukati peaaegu 25 000 siga. Ka see annab mõningal määral Baltikumi turul tunda.

Teatav defitsiit on igatahes tekkinud, mille mõjul hinnad tehnikult ülespoole lähevad. Mettase sõnul on praegu keeruline öelda, kas hinnatõus on püsiv või pigem hetkeline nähtus. Veidi selgem on pilt

ilmselt sügisel, kui saavad selgeks teraviljahinnad, mis omakorda mõjutavad sööda-hindasid. Kui teraviljahinnad jäävad samaks, ei julgeks Mettas pikaajalist sealiha hinnatõusu prognoosida.

Kõrgemad hinnad on ju tootjate jaoks pigem positiivne uudis ja leevendavad hetkesituatsiooni. „Kaelarihm läheb natuke lõdvemaks,“ ütles Mettas. Samas lisas ta,

Foto: SIIM SOLMAN

et ega see oluliselt kergemaks olukorda ei tee. Kergemalt hingama ei ole seakasvatajad kindlasti veel hakanud. Eestis on tänava olnud kaks Aafrika seakatku puhangut ja see teeb loomulikult siiani murelikuks. Kergemaks ei lähe seni, kuni metsas liigub veel metssigu, kes levitavad haigust. Sigalate igapäevaelu on väga rangelt reguleeritud ja neist nõuetest peetakse Mettase sõnul väga täpselt kinni. Üks viga võib tähendada, et sigalakompleks lõpetab mitmeks kuuks töö, läheb karantiini ja jätab inimesed tööta. Seega nõuete osas nalja ei tehta, ütles Mettas.

Küsimusele, kas Aafrika seakatku valguses on keeruline uuel seakasvatusega tegeleva ettevõtte alustada, vastas Mettas, et uue ettevõttega on igal ajal keeruline alustada. Alati on vaja leida oma toodetele selline lõpphind, kus on tasakaalus kõik tootja tehtud kulutused ning turupoolne surve.

***

Raikküla Farmeri juht Tõnu Rahula ütles, et kuigi seda on halb öelda, tuleb kohalikule

tootjale kasuks, kui konkurentidel halvasti läheb. Ta usub, et hinnatõusu taga on kindlasti osaliselt see, et väljastpoolt ei tule nii palju lihatooteid sisse. Rahula meenutas hiljutisi aegu, kui sealiha hind oli poelettidel nii madal, et sellise hinnaga muutuks tootmine siin mõttetuks.

Ta lisas, et kõik sealihatootjad loodavad, et seakatki on lühiajaline nähtus. On aga piisavalt näiteid tuua, et nii see ilmselt ei lähe. Rahula ütles, et tema teadmist mööda muutub osa metssigu viiruse suhtes immuunseks. Nad elavad katku üle ja levitavad haigust ikka edasi. See muudugi on murekohaks sealihatootjatele ning pärsib tervikuna maaelu.

Samal ajal on Rahula kujunenud olukorras optimistlik. Kirves ripub küll iga päev pea kohal ja ükski päev ei tohi nõuete vastu eksida. Samuti on nõuete täitmine kulukas. Ta ei taha küll ära sõnuda, kuid väljendas siiski lootust, et hullem on vähemalt Eestis möödas.

Varbolas hakatakse puidust kunsti välja meelitama

Katri Reinsalu

Eile õhtul avati ametlikult 21. puupäevad. Peakorraldaja Märt Linnamägi ütles, et tänava voolib puudest huvitavaid kujusid umbes 30 kunstnikku. Kaugematest paikadest on esindatud Valgevene, Saksamaa, Poola, Leedu ja Soome. Neile lisanduvad loomulikult Eesti skulptorid.

Tänava on Varbola Puu eelnevate aastatega võrreldes ühe päeva võrra pikem. Siiani on puupäevad lõppenud laupäeval, aga sel korral peetakse neid kuni pühapäevani. Kuuel päeval on puit Varbola linnamäel kesksel kohal.

Laupäeval toimub kogu pere metsapäev Ruunawere mõisas. Linnamägi ütleb, et ettevõtmise sobib puupäevade temaatikaga suurepäraselt ning ükstei-

Esimesed salapilgud tänava valmivatele kujudele. Algus tundub igatahes paljulubav.

Foto: SIIM SOLMAN

se abistamiseks võeti see päevakavasse.

Esimesed skulptorid jõudsid juba esmaspäeval Varbolasse. Vaadati meelepärased puunotid välja ja mõni tõmbas isegi sae käima. Eile oli veel igatahes üsna raske hinnata, milliseid kauneid kujusid pühapäeval oksjonil soetada saab. Huvitavat uudistamist jagus aga küllaga. Ka Linnamägi ei oska veel

ennustada, millised võiksid tänavuste puupäevade kõige põnevamad kujud olla. Eks järgnevatel päevadel ole näha.

Puit on suuremas osas kokku ostetud. Veerandi vajaminevast puidust andis Märjamaa vald Haimre pargist. Stora Enso Eesti AS-ist sai juurde ka männipuitu. Linnamägi ütles, et eelistatud on kõva lehtpuu ja tammepuit. Tänava ongi

kunstnikele põhiliselt tammepuitu, saart ja natuke mändi pakkuda. Iga kunstnik saab ise oma käe järgi sobiva puunoti leida. Osa eelistab väga sirget ja korrapärast, teised hindavad oksakohti ja kõverusi.

Linnamägi ütles, et terve juulikuu on kulunud puupäevade korraldamisele, kuid lisas, et üldiselt on kõik siiani hästi sujunud.

Käru Hepa läheb üle automaattanklale

Marielis Vest

19. augustil läheb Käru Hepa kütusetankla üle automaattanklaks, mis tähendab, et kohapealt kaob pood ning kütust saab soetada ööpäev ringi.

Hepa OÜ turundusjuht Kaspar Nisu rääkis, et otsus muuta Käru Hepa tankla automaattanklaks põhineb sellel, et sealses tanklas ostetakse jõudsalt kütust, kuid poekaupasid mitte nii väga. Seega ei tasunud poepersonali ja kaupluse enda ülalpidamine ära, lisas ta. Nisu ütles, et Türi-Rapla suunal on olemas kauplusega Kehtna kütusetankla, mis on sellel marsruudil täiesti piisav.

Esialgu on plaan muuta automaattanklaks vaid Käru Hepa, teiste tanklate osas muudatusi oodata ei ole. Nisu leiab, et see on hea uudis, et varem sulges Käru tankla õhtusel ajal ukсед, aga pärast muudatusi saab seal kütust tankida ööpäev ringi. Automaattanklasse tuleb üks kahepoolne tankur, millele lisatakse makseterminal sularaha ja pangakaardiga maksmise võimalusega.

Mis saab tankla juures olevast hoonest, ei osanud Nisu veel öelda. Võimalik, et see antakse rendile, kuid momendil hoiab ettevõtte seal endale vajalikke asju, rääkis Nisu.

Hepa OÜ tanklaid on Raplamaal viis: Raplas Viljandi ja Tallinna maanteel, Kehtnas, Kärus ja Kohilas ning üks ka Pärnumaal Tõstamaal.

Pirgu arenduskeskuse inimesed said korraks kokku

Tõnis Tõnisson

Läinud reedel kogunes pisut rohkem kui kolmkümmend aastat tagasi taastatud Pirgu mõisa peahoonesse värvikas seltskond Eesti kultuuri, teaduse ja poliitika esindajaid. Teiste hulgas liikusid ja jutlesid Maria Avdjuško, Kalle Talviste, Arvo Sirendi, Kärt Johanson, Tõnis Mägi, Jüri Võigemast, Viio Aitsam, Urve Uusberg, Tõnis Arro, Margus Mikomägi... nii kolm-nelikümmend inimest, kellest valdav enamik on avalikkusele väga hästi tuntud.

Oli tulnud, et meenutada Pirgu arenduskeskust, mille asutamisest möödus selle aasta 24. veebruaril ümmargused 30 aastat.

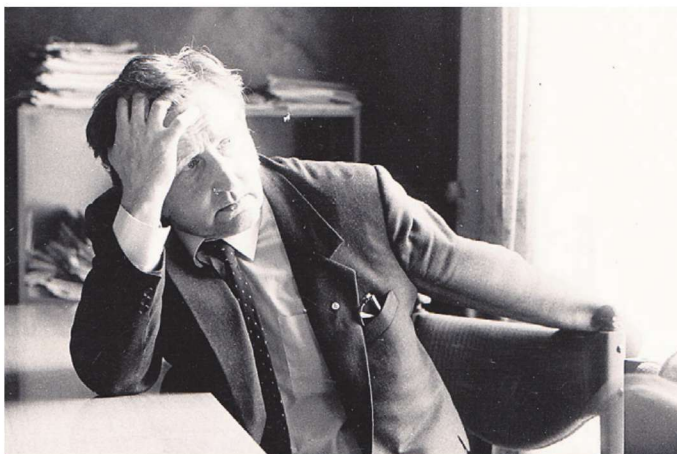
Kauge kajana saatis üritust Tartu sotsioloogilabori kumu. Selle asutamise 50. aastapäeva oli just mõni nädal varem tähistatud. Tegelikult on need küll kaks nii tegutsemise ajas kui ka eesmärkides täiesti erinevat institutsiooni. Tinglikult ühendavad neid aga inimesed - paljud, kes

sotsioloogilabori sulgemise järel sihipärase rakendusega olid jäänud, leidsid uue võimaluse jätkamiseks Pirgust. Teiseks on nii labor kui ka arenduskeskus, ja muidugi seal toimetanud inimesed, täna ikka veel väärilise tunnustusega.

Jaak Johanson, kellele oli pandud külaliste organiseerimise ja juhtimise kohustus, pidi ametlikku osa sisse juhatades tunnustama, et kui korraldajad pöördusid ajakirjanduse poole ettepanekuga kokkusaamist kajastada, pörkusid nad absoluutse huvipudusega. „Täpselt nagu sotsioloogia labori 50. aastapäeva tähistamisega puhul,“ möönis Johanson koosolijate tunnustava naeru saatel.

Arenduskeskust ja laborit ühendab kahtlemata veel ka see, et mõlemad olid omas ajas, kas rohkem või vähem, teadlikult või alateadlikult, kehtinud võimuga konfliktis. Võimud ei ole neid armastanud, on soovinud neid olematuks teha, nende pärandi unustada.

Ametlikus osas rääkisid arenduskeskusest, selle asutamisest, seal töötanud inimestest ja ette võetud töödest Marju Lauristin ja Merle Karusoo (videosalvestise vahendusel), Ülo Vooglaid, Harri Õunapuu, Tõnu Ots, Ruve ja Ester Šank, Mikk Sarv, Andrus Ristkok. Sisukamate ettekannetega esinesid Vooglaid ja Ristkok – kaks arenduskeskuse ju-

Ülo Vooglaid on mees, kes oli 50 aastat tagasi Tartu Ülikoolile palju kuulsust toonud sotsioloogilabori asutaja ja kakskümmend aastat hiljem Rapla maakonna muu Eestiga võrreldes eriliseks muutnud Pirgu arenduskeskuse looja. Ta on väga uhke elulooga mees.

Arhiivifoto

hendajat, teised kõnelesid ka huvitavalt, aga rohkem olnud ja olnud meenutades.

Neile, kes Pirgu arenduskeskusest rohkem tahavad teada, soovitas Andrus Ristkok üles otsida Eha-Mai Grafi raamatu „Sotsioloogia teaduslikkusest. Vastus küsimusele, miks riigijuhtimiskorralduse demokraatlikkuse konkreetne analüüs on mõttekam kui selle postmodernistlik tõlgendamine“, mille esimesed 52 lehekülge on pühendatud Pirgule.

Tegelikult oligi see meenusüritus, meeldiv kokkusaamine inimestele, kes kunagi ühist asja ajanud. Võinuks olla aga veel ka mälestus sellest, et Pirgu arenduskeskus oli

ühine asi, mida taastatava oma võimuga koos aeti, oli oluline osa taas ärkava rahva ja riigi ajaloo. Kas või sellegi tõttu, et inimesed, kes kolmkümmend aastat tagasi Pirgus palgalehel olid, on täna enamikus ühiskonnas lugupeetud tegelased, kes riigi arendamisse panustanud. Iseküsimus, kes võinuks olla see, kes lugupeetavaid tunnustada võtnuks - kohalikud omavalitsused või omavalitsuste liit äkki? Nende ametlikke esindajaid sel päeval Pirgus ei olnud. Pärast kohustuslikke kõnesid istuti ühises lõunalauas ja kõneldi omavahel edasi, siis tuli kultuurne meelelahutus ja ikka jälle meenutused.

Maakonna suurim päikesepark tegutseb teist kuud

Siim Jõgis

Alates juuni teisest poolest toimib Raiküla vallas Lipa külas asuva Pajo Saeveski OÜ juures Rapla maakonna suurim päikesepark. Sinna on paigaldatud 199 paneeli võimsusega 250 vatti.

Aasta peale suudab see toota 45 000 – 50 000 kWh elektrienergiat. Saeveski ise kasutab sellest ära 30-40 protsenti ning ülejäänud müüakse võrku.

Saeveski juhataja Aivar Pajo ütles, et investering päikesepaneelidesse aitab Pajo Saeveskil vähendada elektritarbimise kulusid orienteerivalt 300 eurot kuus. „Kaheksa kuud kalendriaastast toodavad päikesepaneelid elektrit rohkem, kui on vajadust, tänu millele on võimalik elektrit tagasi müüa,“ sõnas Pajo. Kogemuse põhjal oskab ta öelda, et paneelid toodavad energiat ka pilvise ja vihmase ilmaga. Talvel on tootlikkus loomulikult nõrgem, kuid praegusel ajal toodavad paneelid Pajo sõnul energiat ka õhtuti, kui on hämaram.

Pajo Saeveski juhatuse esimehe Aivar Pajo sõnul on ta tulevikkuvaatav ja alati

uudsete tehnoloogiate kasutuselevõtu pooldaja olnud. „Muudatustega on oluline kaas käia ja areneda. Kui jääd seisma ja teed iga päev ühte ja sama, ei ole võimalik oodata eilsest erinevat tulemit, ei toimu arengut ja progressi.“

Veelgi olulisem on aga tema sõnul loodussäästlikkus ja looduslik mõtlemine ning jätkusuutlik areng. „Sisuliselt läheb rakendusse looduselt tulev energia päikese näol, mida kasutatakse majapidamiste ülalpidamiseks,“ selgitas Pajo.

Võrguettevõttega on tänaseks juba leping allkirjastatud ja jõustunud alates juulikuust. Majapidamiste tarbimine on erinev ning erinevas mahus,

kuid kui võtta arvesse keskmise majapidamine (põrandakütted, gaasi- või maaküttesüsteemid), võib väita, et keskmiselt saab sellisel võimsusel tegutsevast päikesepargist varustada viie suurema majapidamise tarbimist. Pajo sõnul saab olemasolevate andmete põhjal öelda, et tegemist on praegu Rapla maakonna suurima päikesepargiga. Selle maksumust finantseeriti nii omavahenditest kui ka PRIA toetusest.

Pajo Saeveski OÜ-l on kolm põhilist tegevussuunda – saematerjali tootmine ja müük, palksaunade ja bussipaviljonide ehitus ning kütte- ja hakkepuidu müük.

Meie lehel on palju sünnipäevi.

Appi, trükiks valmistatud lehematerjalid on koos autoga röövitud!

Tõnis Tõnisson

Selline võis olla 1995. aasta 5. augusti varahommikul ajalehe Nädaline toimetusest Rapla prefektuuri tehtud kõne sisu. Päev oli alles noor ja sündmusest endast oli isegi toimetuserahval veel väga vähe teada.

Esialgne info oli selline, et hommikul kella nelja ajal, kui toimetuse auto alustas teed Haapsallu, et toimetada trükikotta järgmise lehenumbri trükikiled, blokeerisid maskides ja relvastatud mehed ühel ristmikul tee, rebisid autouksed lahti, kiskusid autojuhi masinast välja, peksid ta kohapeal läbi, istusid masinasse ja kadusid. Mobiiltelefone siis veel väga laialdaselt ei kasutatud, sellepärast läks aega, enne kui roidemurru saanud autojuht esimese telefonini jõudis.

Politsei võttis teate vastu ja küsis loomulikult, kas meil on ka mingeid kahtlusi võimalike röövijate suhtes. Meil ei olnud mingeid kahtlusi, me teadsime väga täpselt, kes selle teo toime pani. Nimelt olime viimasel nädalal olnud Pullapäält laiali saadetud jäägriüksuse ühe Kohilasse ümber asunud rühma juhtide surve all. Nende eesmärk oli leht oma kontrolli alla saada. Algul prooviti heaga, kui see ei aidanud, siis muutus surve rägeks, ja kui ka ähvardustest tulu ei tõusnud, siis... Meie selles ei kahelnud, politsei võttis loomulikult uurimiseks ja meie kahtluste kinnitamiseks aega.

Auto leiti üles mitu päeva hiljem Hageri lähistelt. See leht jäigi tol korral ilmumata. Järgmiste numbrite kokkupanemist aitas kindlustada Kaitseliidu Rapla malev – toimetuse ruumides, kus töötasid ajakirjanikud, viibis mitu ööpäeva järjest kaitseliitlaste relvastatud vahipost. Küljenduse arvuti koos küljendaja ja keeletoimetajaga oli peidetud aga „põranda alla“. Seda, et peidukoht asus Kaitseliidu staabis, teadis lisaks peidetutele veel kaks inimest – peatoimetaja ja tema asetäitja. Haapsalu asemel hakkasime lehte trükkima Pärnus ja vähemalt kolme numbri materjalid toimetati sinna kahe üheaegselt startinud, aga erinevat marsruuti pidi kulgenud autoga. Lehe trükkimise ajal seisid trükimasina kõrval relvis mehed. Meil oli põhjust karta (hiljem sai kartus ka kinnituse), et keegi toimetuse töötajatest mängib pahalastega kokku. Elu nagu filmis!

Rapla politseiprefektuuri arestimaja uksele seisab Kohila jäägrigrupi juht Hillar Mardo, kes on nimetanud ennast juriidiliseks nõunikuks ja nõuab kokkusaamist arestimajas istuva autoröövi organiseerijaga, keda Mardo nimetab oma kaitsealuseks. Hiljem selgus, et kogu rööviplaan taga oli juriidiline nõunik ise.

Foto toimetuse arhiivist

Kabala kool sai korraliku jalgpalliväljaku

Tegemist ei ole küll täismõõtmelise väljakuga, aga see-eest on seal väga korralik murukate ja uued väravad.

Foto: SIIM SOLMAN

Siim Jõgis

Neljapäeval, 3. augustil avati Kabala lasteaia-põhikooli juures korraliku murukattega uus jalgpalliväljak. Eelmine väljak, mis asus sama koha peal, oli selgelt oma aja ära elanud, sest see ei olnud loodis ning muru oli ära tallatud.

Avamise puhul peeti väljakul jalgpalli sõprusmatš kohalike laste ja noorte vahel. Võistkondade väravavahid olid sealjuures Raplamaa spordilii-

du peasekretär Rein Pajunurm ja võrkpallitreener Tarmo Rahuoja. Pärast 1:1 lõppenud normaalaega asuti penaltide lööma, millest väljus võitjana Tarmo Rahuoja meeskond. Mängu avavile andis sümbolsest Raikküla vallavanem Anne Leht.

Tegemist ei ole küll täismõõtmelise väljakuga, aga see-eest on seal väga korralik murukate ja uued väravad, et saaks mitmel platsil mängida. Väljaku mõõtmed on ligikaudu 70 korda 30 meetrit.

Neljapäeva õhtupoolikul oli väljakul ka esimene treening. Plaani kohaselt hakkavad need uuel väljakul toimuma regulaarselt. Esmalt hakkab neid läbi viima kehalise kas-

vatusse õpetaja Reet Tiisaar.

Vallavanem Anne Leht ütles, et plaanis on palgata ka jalgpallitreener, aga enne ei soovi ta nime avaldada, kui allkirjad paberil. Samuti ütles Leht, et praegu otsitakse meeskonda, kes sooviks seal hakata regulaarselt oma treeninguid läbi viima. „Tunnen, et õige asi sai tehtud,“ ütles Leht. Lisaks olid võimalike variantidena üleväljaku või korvpalliväljaku rajamine, aga vald otsustas just jalgpalli kasuks, sest seda väljakut on kõige lihtsam multifunktsionaalselt kasutada.

Uut murukatet kastetakse koostöös päästeametiga.

Väljak on mõeldud kasutamiseks kõigile huvilistele.

Poodi külastas Brudereri esindaja Jörg Wagner (vasakul). Keskel Mufi Lastekaupade esindaja Karis Tomingas. Paremal OÜ Kirkland esindaja Urmas Kingu.

Foto: SIIM SOLMAN

Mufi Lastekaupad leidis Saksamaal tunnustust

Mariliis Vest

Esmaspäeval külastas Raplas Karmani kaubamajas tegutsevat kauplust Mufi Lastekaupad Saksamaa mänguasjatootja esindaja, kes andis poele üle oma tunnustuse.

Poodi külastas Brudereri kaubamärgi all mänguasju tootva ettevõtte esindaja Jörg Wagner. Mufi Lastekaupade esindaja Karis Tomingase sõnul tunnustati neid Eesti parima Brudereri väljapaneku eest väljaspool Tallinnat. Poodi tõstis esile Bruder Eesti maaletooja OÜ Kirkland.

Tomingase sõnul lugesid tunnustuse saamisel mitmed asjaolud: väljapanek, sortimendi valik jms. Tootja kohalkäimist ja säärase äärmärkamist peab ta suureks tunnustuseks, sest Mufi Lastekaupad tegutseb ühe poega

vaid Raplas ning konkureerib suurte mänguasjapoodidega. Brudereri tooteid on naise sõnul müüdnud alates kaupluse avamisest ning neid mänguasju müüakse kogu Eestis. Saksamaalt kohale tulnud Wagner kiitis poodi eelkõige seepärast, et võrdlemisi väikesel pinnal on nende ettevõtte toodetele antud suur müüginurk. Ta jagas müüjatele erinevaid näpunäiteid kaupluse paremaks muutmiseks ning uuris, kuidas ja millised tooted Rapla lastele enim meeldivad ning kui tugev on siin piirkonnas põllumajandus. Ta leidis, et poes on hea ka see, et pakutakse erinevas hinnaklassis tooteid.

Wagner vastutab ettevõttes enamiku Ida-Euroopa riikide eest ja nii püüab ta igal aastal külastada Eestis heade Brudereri toodete väljapanekuga

kauplusi. OÜ Kirkland esindaja Urmas Kingu rääkis, et varem on Wagner külastanud näiteks Tallinna ja Rakvere kauplust. Rapla valisid nad sel korral välja, sest sinne väljapanek on kena ja pakutav sortiment lai, ütles Kingu.

Ettevõtte Bruder loodi 1926. aastal Saksamaal. Ligi seitsekümmend protsenti toodangust eksporditakse ning mänguasju müüakse rohkem kui seitsmekümnes riigis. Eestisse tulid Brudereri tooted umbes kaksteist aastat tagasi.

Wagneri sõnul on tegemist väga realistliku väljanägemisega mänguasjadega ning rõhutatakse sellele, et lapsed soovivad mängida täpselt selliste masinatega, mida nad näevad päriselus tänavatel ja põldudel.

Meie Toidukaupad avas pärast remonti ukсед

Mariliis Vest

Ligi poolteist kuud tagasi toimunud Rapla Karmani kaubamaja välisseina põlengu tõttu oli kuni möödunud neljapäevani kauplus Meie Toidukaupad suletud. 3. augusti hommikul avas pood aga taas külastajatele oma ukсед.

23. juunil sai häirekeskus teate põlengust Raplas Kooli tänaval, kus oli leekides Karmani kaubanduskeskuse välissein. Veel neli päeva pärast juhtunut ei osanud Meie Toidukaupade juhataja Rein

Reinvee öelda, millal kauplus taas avatakse, sest tema sõnul oli tegemist piisavalt suure õnnetusega, mille lahendamine nõudis palju erinevaid toiminguid. Kuigi tuli siseruumidesse ei levinud, oli mõnda aega kaubamaja ruumides tunda tugevat vingulõhna. Nüüdseks on maja korralikult ventileeritud ning Meie Toidukaupad on taas puhta ja valgusküllasena külastajatele avatud.

Reinvee ütles eile, et teema on neile ebameeldiv ning ta vaim ei ole veel valmis kommentaare jagama. „Me mõtleme, kas me vastame. Minu vaim ei ole valmis teile mitte midagi olulist teatama,“ ütles ta. Reinvee nentis, et see on küll hea uudis, et pood on taas lahti, kuid sel teemal kirjutada oleks mõtet tema sõnul vaid sel juhul, kui pätid

oleksid kinni püütud. Juhataja kinnitas vaid, et pood on nüüd täielikult taastatud ning täiendavalt soovitakse kauplusesse juurde teha köök.

„Täna on ühe inimesega läbirääkimised lõpukorral, mis tähendab, et köök on veel avamisel. Kindlasti me selle ka avame, aga millal, seda ei tea,“ rääkis ta.

Politsei- ja piirivalveameti pressiesindaja Andra Jundase sõnul on põlengu osas ekspertiisi tellitud, kuid vastuseid veel ei ole. „Seega ootame praegu ekspertiisitulemusi, et siis uurimisega edasi minna,“ ütles ta.

Rapla politseijaoskonna juht Janno Ruus lisas, et kuna tegemist on kriminaalmenetlusega, vastatakse põlengu põhjuse küsimusele esimesel võimalusel koostöös prokuratuuriga.

Meie Toidukaupad on taas puhta ja valgusküllasena külastajatele avatud.

Foto: SIIM SOLMAN

Arendaja soovib uue elamurajooni ehitust alustada esimesel võimalusel

Siim Jõgis

Veel 18. augustini on aega, et teha Rapla vallale ettepanekuid või esitada vastuväiteid Sügise ja Suve tänava elamuala detailplaneeringule. Esmaspäeva, 7. augusti seisuga neid laekunud ei olnud.

Kui Rapla vallavolikogu kiidab detailplaneeringu oma augustikuisel istungil heaks, toob see suuri muutusi nii Rapla visuaalsesse pilti kui ka kinnisvaraturule.

Uus elamurajoon plaanitakse rajada laias laastus Rappeli keskuse ja Varbola maantee vahelisele alale. Tegemist oleks suure uuendusega Rapla linna põhjaossa jääval umbes 6,3 hektari suurusel maa-alal, mis praegu seisab tühjana. Administratiivselt asub see Rapla vallas Uuskülas Suve ja Sügise tänava vahelisel maa-alal.

Detailplaneeringu kohaselt plaanib arendaja sinna rajada elamurajooni, kuhu on kavandatud 33 elamumaa sihtotstarbega krunti, millest kakskümmend viis on ühepereelamu- ja kaheksa korterelamukrundid. Teada on, et igasse korterelamusse on planeeritud kaksteist korterit. Planeeringuala ida- ja lõunapoolsesse ossa (Suve ja Risti tänava äärde) on kavandatud korterelamud. Ühepereelamud asuvad lääne ja põhja pool.

Kui eeldada, et igasse ühepereelamusse asub elama keskmiselt neli inimest ning korterisse kolm inimest, näitab lihtne arvutus, et uude elamurajooni võiks end mahutada 388 elanikku.

Maavalitsus jättis kooskõlastamata

Rapla vallaarhitekt Cerly-Marko Järvela ütles, et Rapla jaoks on tegemist väga olulise projektiga. Sügise ja Suve tänava elamuala detailplaneeringu avalik väljapanek kestab 19. juulist kuni 18. augustini Rapla vallavalitsuse fuajees. Seni ettepanekuid ega vastuväiteid laekunud ei ole ning see näitab Järvela sõnul seda, et suurt vastuseisu sellele projektile ei ole. Küll aga ei kooskõlastanud detailplaneeringut Rapla maavalitsus.

Maavanem Tõnis Blangi allkirjaga dokumendis on kirjas: "Säilitamiseks Raplale iseloomuliku linnastruktuuri ei saa lugeda planeeritavate kruntide suuruse osas üldplaneeringu muutmist põhjendatuks (ÜP järgi on ühepereelamu kruntide suuruseks määratud 1000 ruutmeetrit)." Uue detailplaneeringu kohaselt on ühepereelamu kruntide suurused erinevad. Kõige väiksemad on suurusjärgus 630 ruutmeetrit ja suurimad poolteist tuhat. Väiksemaid on

seal küll kõigest kolm-neli.

Järvela selgitas, et see võimaldab arendajatel pakuda kinnisvaraturul erineva suurusega kinnistuid, mis avardab võimalike klientide valikuvabadust. Maavanema kooskõlastamata jätmise kogu protsessi siiski seisma ei pane. Seadusest tulenevalt ei ole maavanemal õigus keelduda detailplaneeringu kooskõlastamisest nõrga planeerimislahenduse tõttu. Siiski pani maavanem Rapla vallavolikogule südamele kaaluda planeeringu vastuvõtmist ja avalikule arutelule seadmist, kuni leitakse originaalsemad ja paremad lahendused tulevase Rapla linnakeskkonna arendamiseks.

Järvela sõnas, et see on volikogu jaoks mõttekoht, millega arvestada enne detailplaneeringu kinnitamist. See dokument jõuab maavanem Tõnis Blangi töölauale vähemalt ühe korra veel pärast volikogust läbi käimist. Siis saab ta selle kas uuesti tagasi lükata või heaks kiita.

Kõrgepingeliin ohtu ei kujuta

Märkimisväärne on see, et üle ettenähtud maa-ala läheb kõrgepingehüliin. Järvela selgitas, et inimestele ei kujuta see mingisugust ohtu. Liiniga on detailplaneeringu koostamise käigus arvestatud nii, et see ei läheks üle elumajade ning seda ümbritseks kaitsevööd, mille all võivad olla ainult teed ja haljastus. Ta lisas, et mõnes paigas on kõrgepingeliinid majadele lähemalgi kui sellel elamurajoonil.

Ohutust kinnitas ka projekteerimisettevõtte Sirkel & Mall ekspordijuht Paavo Pärn, öeldes, et kõrgepingehüliinide ohtlikkus on suuresti müüt, mille inimesed ise on loonud.

Kui järelejäädud avalikustamise perioodi jooksul ettepanekuid ega vastuväiteid vallavalitsusele ei laeku ning volikogu detailplaneeringu kinnitab, on Pärna sõnul võimalik, et n-õ kopa maasse loomine toimub juba tänava oktoobris. Ta lisas kohe, et pigem on see optimistlik hinnang. Samamoodi võib tööde algus edasi nihkuda järgmise aasta kevadesse.

Uusküla tulevane elurajoon. Eskiis.

Allikas: Rapla Vallavalitsus

Pärn ütles, et nemad oleksid valmis töödega alustama niipea, kui ehitusluba väljastatakse. Olenevalt korterite täituvusest võib Pärna sõnul kogu elamurajooni ülesehitamine aega võtta kuni kümme aastat. Samas lisas ta, et investori huvi on alustada esimesel võimalusel ning ka algkapital on selleks olemas. Esimeste töödena arendatakse välja trassid.

Olemas on ka detailplaneeringu illustratsioonid, kuidas valmishitatud elamurajoon võiks tulevikus välja näha. Pärn ütles, et visuaalselt on need enam-vähem täpsed. Mis puudutab kortermaju, peaksidki need täpselt sellised välja nägema hakkama, nagu illustratsioonid neid kujutavad. Eramajade puhul on omanikel rohkem mängimisruumi. Vallaarhitekt lisas, et eramajadele ei olegi mingeid suuremaid ettekirjutusi kui vaid katusekalde määramine.

Teenused jalutuskäigu kaugusel

Elamurajoon asub iseenesest soodsa koha peal. Rappeli keskus, tanklad, kirik ja Rapla kesklinn on kõik seal viie- kuni kümminutilise jalutuskäigu kaugusel. Rapla valla veebilehel põhjendatakse elamurajooni vajalikkust nii: "Hoonestustiheduse tõstmine on põhjendatud planeeringuala paiknemisega Rapla keskosa vahetus naabruses, kus suur hulk teenuseid on kättesaadavad jalgsikäigu kaugusel: kaubanduskeskused, bussijaam, kirik, haigla. Suurema tihedusega hoonestus aitab kujundada kompaktsemat väikelinna keskosa ning vältida valglinnastumise vaevusi."

Paavo Pärn lisas, et väärtust lisab kiire ligipääs Tallinna-Rapla maanteele, mis on oluline inimestele, kes sõidavad pidevalt Tallinnasse tööle. Kui siinsed hinnad kujunevad Tallinna kinnisvaraturu hin-

dadest soodsamaks, oleks see ka tõmbenumbriks pealinna elanikele, kes otsivad soodsamat elamispinda.

Kui see rajoon ühel hetkel valmis saab, muudab see Rapla välisilmet päris korra-

likult. Tallinna poolt Raplasse sõites ei tervitagi reisijaid kõigepealt kirikutornid, vaid elamurajoon. Oma märkimisväärne mõju on sel kindlasti ka kinnisvaraturu hindadele.

SELVER on Eesti lemmikpood! Oleme tegutsenud alates 1995. aastast ja praegu on meil 50 kauplust üle Eesti. Meil töötab täna üle 2800 väga tubli inimese. Tänu neile saame olla parim kauplusekett, kus sisseostude tegemine on meeldiv ja sujuv.

Ootame oma Rapla Selveri perre tööle

TEENINDAJAID

Täpsema ülevaate tööülesannete ja kandidaadile esitatavate ootuste kohta leiad meie kodulehelt www.selver.ee.

Kui soovid meie perega liituda, siis palun saada oma CV personal@selver.ee või täida kohataotlusankeet **kodulehel**.

Lisainfo saamiseks palun helista telefonil **667 3785** või **5343 5337**, Kristi Aasa.

Aare Heinvee on pühendunud Juuru vallale, järgmisi samme ta praegu ei kavanda

Tõnis Tõnisson

Aare Heinvee kinnitab, et selle ajani, kui Raplamaa Sõnumite sahinat rubriigis ilmus uudis tema ning Harri Õunapuu kandideerimisest Juuru vallavanema kohale, polnud temaga veel keegi rääkinud. Alles selle järel võttis keegi Juuru vallavolikogu liige temaga ühendust ja tunnistas, et tema kandidatuur on tõesti jutuks olnud.

Heinvee ütleb, et kandideerimine koos Õunapuu tema muidugi ei häiriks: „Pean Harri Õunapuust üldiselt lugu, temaga on olnud kerge koostööd teha, aga oskan ettevaatlik olla ka tema poliitnoloogiliste võtete suhtes,“ ütleb Heinvee ja jätab detailid

enda teada. Sealt edasi arensid sündmused kiiresti.

Enne kandideerimisotsuse tegemist soovis Heinvee kohtuda nii volikogu kui ka vallavalitsuse liikmetega. Need kokkusaamised olid väga avameelsed, kus mõlemad pooled selgitasid oma ettekujutust uue vallavanema ees seisvatest ülesannetest. See oli ka volikogu suhteliselt üksmeelse otsuse eelduseks.

Heinvee ütleb, et ta on väga hästi kursis Juuru keerulise olukorraga, ja lisab, et mõnedki otsused oleks tema endistest vallajuhtidest erinevalt teinud, kuid rõhutab ka seda, et uue vallavanema asi ei ole seal praegu kellelegi midagi ette heita. Isegi siis mitte, kui ta ei saa päris hästi

aru mitmest varasema sammu põhjendatusest. Heinvee rõhutab: „Siit, kus me praegu seisame, tuleb edasi minna ja meil on asjade korraldamiseks väga vähe aega jäänud.“

Juuru vald on olukorraga leppinud

Vallavanem Heinvee kinnitab, et Juuru vald on leppinud sellega, et Raplaga tuleb integreeruda. Valikuid rohkem ei ole ja mingit protsessimist enam ei tule. Samas tunnustab ta, et haldusreformist tervikuna rääkides on tal kahju, et see lõhub ikkagi mingil määral Rapla maakonna.

Riigikogusse kuuludes oli Heinvee haldusreformi lätete juures. Siis räägiti töögruppides sisulisest reformist,

paraku valiti hiljem lihtsam tee: võeti poliitilised eesmärgid, mille ette rakendati võimsa vedajana üleriigiline meedia. See võimaldas reformist kõnelda kui mingist imerelvast, mis päästab riigi ja lahendab kõik probleemid. Tehti selgeks, et kui selle käigus tulebki ette võtta mingisuguseid ahistamisi, siis tuleb need helge tuleviku nimel ära kannatada. Kõiki, kes kritiseerisid valitud teed, nimetati kas riigi või arengu vastasteks.

Selline lähenemine, ütleb Heinvee, ei ole konstruktiivne, kuid nüüd, kus otsused on tehtud ja protsess läheneb lõpule, ei ole samuti konstruktiivne jätkuvalt vastu seista ning kritiseerida. Lõppude lõpuks on inimesed ise oma valikud teinud, arutleb Heinvee, keegi pole neid selleks otseselt sundinud ja nõnda on kujunenud olukorras mõistlikum asuda otsima ühisosa, et sündivat kuidagi pehmenada.

Juurul on praegu, piltlikult öeldes distantsi viimastel meetritel, raske teistega liituda, aga sama raske on ka Raplal, Kaiul ja Raikkülal, kelle esindajad on juba veidi rohkem kui aasta koos käinud ja ühisosa otsinud. Juuru vald osales eelmisel nädalal esimest korda juhtgrupi koosolekul. Seal oli tunda teiste mõningast ebalevat, kuigi mitte tõrjuvat suhtumist – kõiki läbirääkimisi ei ole võimalik enam otsast alustada. Ka ei saa juba tehtud leppeid ümber muuta, selleks ei ole enam lihtsalt aega, kohe tulevad valimised.

Iga uus protsess vajab natuke aega seadmisest – Kaiu, Rapla ja Raikküla on jõudnud ühinemismõttega harjuda, Juuru ikka veel mitte. Olemasolev metoodika näeb ette, et nendega, kes ei ole ühinemismeelt olnud, pole vaja ka arvestada, otsused tuleb nendeta ära teha. Heinvee arvab, et selline lähenemine ei ole väga mõistuspärane, aga kui isikud ei ole koostööaltid, on neid ka väga raske ühisele joonele aidata. Heinvee kinnitab, et praegu ollakse Juurus häälestatud ühisosa otsimisele. Pisut kaugemale vaadates ütleb ta, et Juuru jaoks oleks hea lahendus osavald, selle kaudu saaks kergemini integreeruda.

Ees on uued valimised

Raske on jätta küsimata, kas Heinvee valmistub kandideerima ka suure Rapla valla vallavanema kohale. Heinvee ei vasta sellele otse. Ta ütleb, et praegu on ta endale võtnud kaks ülesannet. Esiteks selle, et siseneda koos Juuru valla haldusreformi protsessi, ja teiseks, vaatamata väga lühikesele ajale, teha nii,

Suurte kogemustega vallavanem Aare Heinvee.

Foto: SIIM SOLMAN

et ühinemisel oleks Juuru valla positsioon võimalikult parem.

Ta rõhutab, et Juuru valla ettepanekut vastu võttes kinnitas ta, et tal puuduvad poliitilised ambitsioonid, et ta võtab endale vaid tehnilise persooni kohustused. „Seda vastust, kas ma kandideerin Rapla vallavanemaks, mul praegu ei ole. Ma olen täiesti sõltumatu, ei kuulu ühtegi seltskonda. Mulle on küll tehtud erinevaid ettepanekuid, kuid Juuru valla ma neid arutanud ei ole.“

Heinvee ütleb veel kord, et ta ei ole praegu kandideerimisele mõelnud, kuid on valmis appi minema, et oma teadmisi ja kogemusi kasutades liituvaid piirkondi üheks kogukonnaks vormima hakata. Ta ütleb, et ees on väga keerulised valimised, mille tulemust on peaaegu võimatu prognoosida. Võib küll oletada, et kuna kõik piirkonnad sooviksid volikogusse oma inimesi saada, võib juhtuda, et ühte selgete eesmärkidega volikogu ei formeerugi ja selles olukorras muutub eriti oluliseks valla administratsiooni ning eelkõige vallavanema ühendav roll. Nii on need valimised väga vastutusrikkad.

Sõltumatu Heinvee

Aasta alguses ühines Aare Heinvee valimisühendusega Rapla Vallakodanike Liit. Täna on ta sealt välja astunud. Heinvee kinnitab, et seda sammu ei saa siduda Juuru vallavanemaks hak-

kamisega. Lahkumine tuli varem. „Ma tunnustan väga kogu seda seltskonda. Kõik inimesed, kes sinna kuuluvad, on lugupidamist väärt, samuti see, mida nad teevad. Paraku on niisugused kodanikuühendused alati oma juhi nägu, liidril on siin väga tähtis roll.“

Minul olid liidrist erinevad arusaamad nii liidu töö korraldamises kui ka tulevikus. Esiteks on mulle jäänud mulje, et liit on häälestatud opositsioonis olemisele: kritiseerib võimu tegemisi ja ei paku lahendusi. Liidu-siseselt on töökorralduse küsimused lahendamata. Ei ole nii, et lepitakse teatud küsimustes kokku ja siis hääletatakse. On nii, et hääletamisel on kõik vabad nagu lilled, puuduvad reeglid. Nii on raske võimu juurde pääseda.

Reeglite puudumisest tulenevalt tekkis ka kolmas probleem. Kui meie (Piret Minn, Rain Oksaar ja mina) vallakodanike liiduga ühines valla vallavanema persoon, kes minu arvates saabki olema väga määrava tähtsusega isik. Mõne aja pärast see arusaam muutus ja esiplaanile tõsteti volikogu ning volikogu esimees. Siis ühel hetkel otsustati korraldada liidusiseselt vallavanema kandidaadi valimine. Valituks osutus Piret Minn. Minule selline kummaline asjade korraldus ei sobinud ja tundsin, et kuna minu ettepanekutega ei arvestata, on mul mõistlikum kõrvale tõmbuda. Juuru valla ettepanek tuli alles mõni aeg hiljem.“

Owens-Illinois, Inc. (NYSE: OI) on maailma suurim klaaspakenditootja ning paljude maailma juhtivate toiduaine- ja joogitööstusettevõtete eelistatud koostööpartner. Ettevõtte tulud olid 2016. aastal 6,7 miljardit USA dollarit ning ettevõtte 23 riigis asuvas 79 tehases töötab kokku üle 27 000 inimese. O-I, mille kontserni peakontor asub Ohios Perrysburgis, toodab ja tarnib pidevalt laienevale maailmaturul turvalisi, keskkonnasäästlikke, puhtaid, silmapaistvaid ja tootemarki kujundavaid klaaspakendeid. Lisateabe saamiseks külastage veebisaiti o-i.com.

O-I Production Estonia AS ootab oma meeskonda

SEADISTAJAT (töökoht Järvakandis)

Sinu tööks on klaasiautomaatide ja kontrollmasinate seadistamine ning hooldus.

Masinate ja mehhanismide rikete operatiivne likvideerimine.

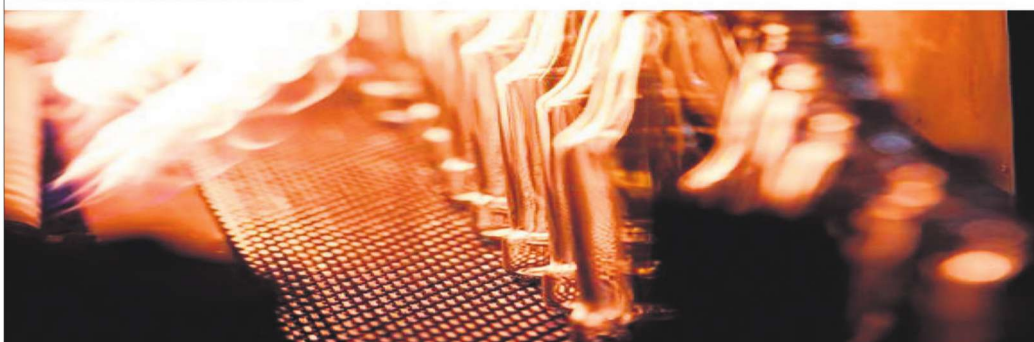
Ootame Sind kandideerima, kui:

- Oled töötanud eelnevalt seadistajana / mehhatroonikuna / elektrikuna / automaatikuna või omad automaatika/mehhatroonika alast haridust
- Oled kokku puutunud varasemalt kontrollmasinate seadistamisega
- Oled valmis meeskonnatöökaks ning omad head pingetaluvust

Omalt poolt pakume:

- Püsivat tööd rahvusvahelises ettevõttes
- Suurepärase ja toetavat meeskonda
- Konkurentsivõimelist töötasu
- Majutusvõimalust

Kandideerida soovijatel palume saata enda andmed koos elulookirjeldusega meiliaadressile - kandideeri.estonia@o-i.com

KLICK
SINU DIGIPOOD

Suve
SALE
SALEDAD HINNAD

HUAWEI
P9 LITE DUAL-SIM

5.2" 16 GB
13 MP 3000 mAh

- resolutsioon 1080 x 1920 IPS
- protsessor 8 x 2 GHz
- 2 GB muutmälu
- 8 MP eesmine kaamera

Ülivõimas ja stiilne!

-50€

~~249.99~~
199.99
7.25/k

SAMSUNG
GALAXY S8

5.8" 64 GB
12 MP 3000 mAh

- 1440 x 2960 Super AMOLED
- protsessor 8 x 2.3 GHz
- 4 GB muutmälu

Lipulaev superhinnaga!

~~799.99~~
699.99
24.38/k

lenovo
YOGA 510-14AST

14.0" AMD
4 GB RAM 8:30
128 GB SSD 1.74kg

Tasuta kaasas
Office 365 Personal!

Kõik vajalik ühes!

~~499.99~~
449.99
15.82/k

lenovo
IDEAPAD 100S-14IBR

14.0" Intel Celeron
4 GB RAM 7:00
32 GB SSD 1.59kg

~~299.99~~
249.99
8.96/k

Skullcandy
INK'D WIRELESS

Juhtmevabad!

- Bluetooth-ühendus kuni 10 m
- aku kestvus kuni 7 h
- sisseehitatud mikrofon
- handsfree funktsioon

49.99

TASAKAALULIIKURID 6.5"

Selle suve hitt!

Hind alates
197.99

- 200Hz
- A+ energiaklass
- USB-video

~~349.99~~
269.99
9.65/k

Tähelepanu! Järelmaksu krediidi kulukuse määr on 31,96% aastas järgmistel näidistingimustel: lepingueseme hind kohe tasudes (netohind) 500 eurot, krediidisumma 500 eurot, sissemakse 0 eurot, lepinguperiood 48 kuud, fikseeritud intressimäär aastas 15,9% arvestatuna ostusummalt, lepingutasu 19 eurot. Igakuine osamakse 17,26 eurot, krediidi kogusumma ja tagasimaksete summa 827,89 eurot. Krediidiandja on Inbank AS (tegevusloa nr 4.1-1/31, tegevuskoht Niine 11, Tallinn, tel 640 8080). Enne lepingu sõlmimist tutvuge hoolikalt soovitava lepingu tingimustega ja vajadusel konsulteerige Inbank ASi töötaja või muu asjatundjaga.

TALLINN: Viru keskus (6 668 160), Kristiine keskus (6 668 116), Rocca Al Mare keskus (6 668 155), Ülemiste keskus (6 668 159), Järve keskus (6 668 154), Lasnamäe Centrum (6 668 128), Mustika keskus (6 668 151), Tallinna lennujaam(58 550 484); TARTU: Tasku keskus (666 8163), Lõunakeskus (6 668 153), kaubanduskeskus Eeden (6 668 164); JÕHVI: kaubanduskeskus Tsentraal (6 668 168); KURESSAARE: Auriga keskus (6 668 117); NARVA: Fama keskus (6 668 169); PAIDE: Paide Maksimarket (6 668 124); PÄRNU: Kaubamajakas (6 668 152); RAKVERE: Põhjakeskus (6 668 177); RAPLA: Rappeli keskus (6 668 174); VALGA: Valga Maxima (6 668 121); VILJANDI: Viljandi Centrum (6 668 166); VÕRU: Kagukeskus (6 668 173).

Kampaania kestab kuni 31.07.2017. Kaupa on piiratud koguses. Kõik pildid on illustreerivad.

Mis saab vanadest asjadest edasi?

Müügieesmärgil saab oma rõivaid aga ka Rapla kirbukasse viia.

Katri Reinsalu, Helerin Väronen

Kui peres on auto ja veel ka järelkäru, pole reeglina muret ja üleliigsed asjad, mis olmeprügisse ei kuulu, saab ära viia lähimasse jäätmejaama. Probleemiks muutuvad vanad riided, elektroonikaseadmed, ohtlikud jäätmed jne siis, kui isiklikku autot pole, ese või kogus on liiga väike, et pikk tee jäätmejaama ette võtta või puudub näiteks sissekirjutus.

Riided

Paistab, et vähesed meist oskavad riideid täpselt nii palju soetada, et neid majapidamises üldse üle ei jääks. Täiesti ribadeks kantud kulunud ja kasutuskõlbmatud riided võib olmeprügisse visata. Enamas-

ti kipub aga majapidamises tekkima parasjagu selliseid riideid, mis pärast esmase ostutuhina hajumist kasutult seisma jäävad või millest omanik pärast vähest kasutust tüdineb. Eriti selgelt on seda ilmselt märgata lastega peredes, sest põnnid kipuvad liiga kiiresti kasvama ja nii jääb järele kotitäite kaupa riideid, millel enam kasutust ei ole.

Paremal juhul saavad neid tulevikus kanda pere teised lapsed või kingitakse need sõpradele-tuttavatele. Kui aga sellist võimalust ei ole ja hädasti oleks ruumi juurde vaja, tuleks riietele ikkagi kiiresti uus kodu leida. Mida siis hakata peale riietega, mis on plekivabad, terved ja korralikud?

Ilmselt üks kiiremaid ja mugavamaid lahendusi on Rapla kultuurikeskuse kõrvale üles seatud rohelist Riidepunkti riidekonteinerid. Jalanõud, riided ja mänguasjad saab kerge vaevaga konteinerilugist sisse lükata ja mure ongi minevik.

Veel üks võimalus on neid pakkuda kohalikule omavalitsusele. Rapla valla sotsiaalnõunik Inna Tamm ütles, et

massiliselt riideid vastu ei võeta. Vallal ei ole neid kuhugi ladustada ja eelistatakse seda, et riided saab kiiresti abivajajale edasi anda. Väikestes kogustes võib oma korralikke ja terveid riideid aga Rapla vallale pakkuda küll. Samuti on teinekord riideid vastu võtnud Rapla hooldekodu.

Kui aga omanik leiab, et riided on korralikud ja nende peale kulunud rahast võiks veidi tagasi teenida, tuleb alternatiiv leida. Raplas on üks võimalus Kirbukas bussijaama vastas.

Kui Maili Merekivi kirbukaga viis aastat tagasi alustas, oli selline lahendus Eestis väga uudne. Sisuliselt saab seal tasu eest pinna, kuhu oma müümiseks mõeldud riided välja panna. Maili ütleb, et tavaliselt käib arvestus kümne päeva kaupa, sest nii tuleb ümmargune summa. Vajadusel saab muidugi boksi ka lühemaks või pikemaks ajaks enda kasutusse võtta.

See riiete müügi võimalus paistab kohalike seas populaarne olevat, sest suvalisel hetkel sisse astudes ei pruugi üldse hõivamata pinda pakkuda olla. Maili soovitab kindlasti ette helistada, kas

umbes 25 olemasolevast boksi on parasjagu mõni vaba. Mõnikord on vaba pind olemas, teinekord võib järjekord lausa kuu pikkuseks venida.

Omanik räägib, et üks boksi on juba kolm aastat järjest ühe kliendi käes olnud. Peres on palju riidelembaseid inimesi, uut kaupa tuleb pidevalt peale ja asi toimib. Maili sõnul on veelgi selliseid kliente, kes juba aastaid oma asju seal müüvad. Osa teeb vahepeal pausi, kogub riideid ja siis tuleb jälle tagasi. Poes on võimalik riided hinnasiltidega varustada. Turvalisuse lisamiseks on turvavaravad ja kasutada saab ka turvaelemente. "Klient ise määrab hinnad oma toodetele ja meie müüme neid edasi," selgitab Maili. Müügi käibest 10% võtab pood.

Mõningal määral vaatab omanik ka toodava kauba üle. „Ma ei taha kedagi solvata, aga samas ma ei taha ka enda poe mainet kuidagi kahjustada," ütleb ta. Selliseid riideid, mis tuleks tegelikult ikkagi prügikonteinerisse panna, ta parema meelega oma poodi ei võta.

Üks aspekt, millele tasuks tähelepanu pöörata, on boksi suurus. Sinna mahub üsna palju riideid ja ühe poekotitäie riietega seda ära ei täida ja tulu

ilmselt ei teeni. Sellisel juhul on Maili ka kliendile seda öelnud. „Mina soovin, et klient teeniks," räägib ta. Kedagi keelama ta loomulikult ei hakka.

Mida siis kõige enam ostetakse ja otsitakse? Maili räägib, et ostetakse tegelikult kõike. Meestekaupa on pigem vähe liikvel ja see läheb alati hästi kaubaks. Veel käiakse jalanõusid küsimas. Tuntud firmamärkide riided on samuti minev kaup. „Peab olema hea kaup hea hinnaga," avaldab omanik kauplemise saladuse. Ostjaid käib igalt poolt. Maili ütleb, et tullaakse nii meie enda maakonnast Juurust, Kohilast, Kaiust kui ka lausa pealinnast.

Ohtlikud jäätmed

Veel üks jäätmeliik, mis inimesi veidi nõutuks teeb, on ohtlikud jäätmed. Sinna alla kuuluvad aegunud ravimid, elavhõbeda kraadiklaasid, kodukemikaalid (torupuhastusvahendid, küünelaki eemaldid, juukselakid, õhuvärskendid jms), vanaõli, õlised kaltsud, õlifiltrid, värvi-, laki-, liimi- ja lahustijäägid, väetised ja pestitsiidid, rotimürk jm biotsiidid, kompaktlambid (ehk

Kirbuka perenaine Maili Merekivi ütleb, et jalanõud ja meestekaup on eriti nõutud kraam.

Riidekonteinerid on kahtlemata kõige kiirem ja mugavam viis oma korralikest riietest vabanemiseks. Asuvad need Rapla kultuurikeskuse kõrval.

säästupirnid), päevavalguslambid, patareid ja akud.

Ohtlike jäätmeid võtab vastu jäätmejaam. Tasub aga meeles pidada, et ohtlike jäätmetega tasuks minna oma kohalikku jäätmejaama. Näiteks Rapla Mäepere jäätmejaam võtab neid vastu ainult Rapla, Kohila ja Juuru valla elanikelt. Neile inimestele on see ka tasuta.

Mis on aga alternatiivid, kui jäätmejaam kaugele jääb? Aegunud ravimid saab näiteks apteeki tagasi viia.

Astume läbi Rapla Benu apteegist, et uurida, kuidas protseduur täpsemalt välja näeb. Selgub, et midagi keerulist asja juures ei ole. Vastuvõtuakti läheb kirja, kes ravimid tõi, millised ravimid ta apteeki tagasi tõi, kes need vastu võttis ja kuupäev ning allkiri. Apteegist öeldakse, et see ei võta kaua aega ning ei ole kuigi keeruline.

Samuti ei pea oma pead vaevama, kus apteegist täpsemalt ravim ostetud sai. Kui tegemist on apteegikaubaga, võetakse see vastu, olenemata, millisest apteegiketist see soe-

tatud on. Tasub meeles hoida, et ohtlike jäätmete alla ei lähe ainult retseptiravimid. Ka käsimüügis on ravimeid. Kui apteegikauba osas tekib küsimusi, julgustavad apteekrid sellega siiski apteeki tulema. Koos saab üle vaadata, mida konkreetse kaubaga edasi tegema peaks.

Veel üks võimalus oma ohtlikest jäätmetest vabanemiseks on pöörduda kohaliku omavalitsuse poole. Rapla valla keskkonnaspetsialist Donald Lunev ütles, et vallas tuleb kogumisring 2. septembril. Vastu võetakse kõiki enamlevinud kodumajapidamises tekkivaid ohtlike jäätmeid. Kohilas ja Juurus on kogumisringid vastavalt 9. septembril ja 16. septembril.

Märjamaa keskkonnaspetsialist Mati Erik sõnas, et ohtlike jäätmete kogumisring toimub kord aastas ja järgmine on tulemas sügisel, 16. septembril. Sellised kogumisringid on aga mõeldud neile, kes elavad asulast väljas. Asulasiseselt eeldatakse, et inimene viib ise oma ohtlikud jäätmed jäätmejaama. Juhul,

kui keegi tõesti ei oma võimalust jäätmete transportdiks, on vähemalt Märjamaa valla valitsus nõus abi osutama ja lahenduse leidma. Üldjuhul aga toimetatakse Eriku sõnul oma jäätmed ise jäätmejaama. Uuest aastat tuleb Märjamaa jäätmejaama ka eraldi konteiner tekstiilijäätmete vastuvõtuks.

Elektronika

Uurisime ka seda, kuhu ja kuidas on võimalik ära viia oma vana elektronika. Kodumasinat poes Tuhat1 arvati, et nii mõnigi katkine veekann või muu väiksem elektrooniline vidin jõuab pahatihti olmeprügisse või hoopistükki loodusesse. Erik oli siiski optimistlikum ja sõnas, et kui veel mõni aeg tagasi võis tõesti looduses jalgutada igasugust kraami leida, tuleb seda nüüd harva ette. Inimeste keskkonnateadlikkus on tema arvates märgatavalt tõusnud. Jäätmejaama vastavad konteinerid täituvad tema sõnul nii kiiresti, et ei jõuta neid nii ruttu tühjendada, kui vajadus on.

Elektronikapoest Expert öeldi, et üldjuhul on vähe juhtumeid, kus inimesed oma vana elektronika neile toovad. Vajadusel aga teostatakse vana elektronika vedu. See on tasuline ja tasu suurus sõltub kaugusest ja ka sellest, kas on vaja toodet kusagilt tassida, kas on vaja mitut meest ja kas on vaja toode mõnelt korruselt alla tuua. Iga korrus paneb hinda juurde. Üldjuhul võib öelda, et linnasisese veo puhul tuleb arvestada 15-eurose väljaminekuga. Experdi klienteendaja sõnul kasutatakse sellist vana elektronikaseadme

äraviimist siis, kui ostetakse uus asemele.

Seaduse järgi pole elektroonikapoed kohustatud vanu seadmeid vastu võtma, kui jäätmejaam asub lähemal kui 10 kilomeetrit. Ja nagu ka Tuhat1 poest öeldi, ega poel ole üldjuhul ka sellist pinda, kus vana elektroonikat hoiustada. Edasi käitlemisele saavad nad selle anda siis, kui teatud kogus on koos. Elektroonikapoed on kohustatud aga infot jagama, kuhu saab oma vanad tooted ära viia. Väga palju neil küll seda infot küsimas ei käida, kuid samas jääb mulje, et ega inimesed täpselt ei tea ka, kuhu ja mida viia võib ja saab.

Mäepere jäätmejaama juhataja Ülari Luisk sõnas, et neil on vana elektroonika kogumiseks süsteemid olemas. Ja puudulik info on tegelikult probleemiks küll, eriti just ohtlike jäätmete suhtes paistab see tema sõnul silma. See aga olevat Luisu sõnul kohaliku omavalitsuse tegemata töö, kes peaks inimesi rohkem teavitama, mida täpselt ja kuhu saab ära viia.

Mingil määral saab Luisu sõnul elektroonikatooteid ära viia ka metallikokkuostu, kuid sinna saab viia vaid teatud asju, näiteks pliite.

Kellel Rapla, Juuru ja Kohila inimestest on aga soovi prügimajanduse teemal ettepanekuid teha, on nüüdseks koostatud nende kolme valla ühine jäätmekava, mille avalik väljapanek toimub 9. augustist 23. augustini. Kuni 23. augustini on võimalik elnõu kohta ettepanekuid ja vastuväiteid esitada.

Jäätmekavaga on võimalik tutvuda kõigi osalevate omavalitsuste ruumides ja veebilehtedel.

Aegunud ravimid saab aga jäätmejaama asemel ka kohalikku apteeki tagasi viia.

Grete Vaikmaa -

tagasihoidlik tüdruk võimsal kaherattalisel

Mariliis Vest

Kaherattalise jõumasina omanikku ei iseloomustata just tihti sõnadega tagasihoidlik, vaikne, kõhnake. Grete Vaikmaa (22) lükkab ümber igasugused mootorratturite stereotüübid, sest pigem häbeliku loomuga naine ohjeldab võrdset suurte meestega oma võimsat masinat.

Olles Gretega mõnda aega kolleegid olnud, ütlen talle meie vestluse alguses ennetavalt, et ärgu ta siis liialt uje olgu. „Eks ma üritan jah,“ vastab ta naerdes. Pärast pooltunnist vestlust koorub pealtnäha vaikse neiu seest jutukas, paljude huvidega, laia naeratusega inimene, kellega on nii mõnelgi teemal huvitav vestelda. Vahest kõige põnevam fakt Grete kohta on see, et Kalade tähtkujus sündinud kirsipunaste juustega noor naine sõidab juba neljandat suve oma musta võimsa kaherattalisega.

Esimene kokkupuude motomaailmaga oli Gretel tänu isale, kes samuti juba noore mehena mootorrattaga ringi kimas. Kuigi suurema osa ajast istus isa selja taga Grete ema, oli vahel ka tütrel võimalik isaga üritustele kaasa sõita. Motoinimeste kokkusaamisel osales ta esimest korda 14-aastaselt ja sellest saigi ta enda sõnul mootorrattapisiku külge.

Grete meenutab, et samal päeval, kui ta sai kätte aut juhiloa, läks ta esimesse mootorratta sõidutundi. Isa teda oma masina rooli ei olnud kunagi lubanud, sest ratas oli väga suur ja ega kaherattalisega sõitmist ei olegi eriti hea Grete sõnul kõrvalt õpetada. Seega alustas ta nullist. Luba käes, masin olemas, vahetasid isa ja tütar omavahel kohad: Grete oma rattaga ees, isa enda omaga tema seljataga.

Praegu kimab noor naine ringi Yamaha DragStar 650-ga. „See on mulle paras masin, sest jalad ulatuvad maha ja manöövreid on kerge teha,“ ütleb ta. Grete tunnistab, et mõneti on kaherattaline ebapraktiline, sest sõita saab vaid kevadel ja suvel, kuid mõnusaks peab ta vuramist sellegipoolest. Isegi pärast nelja-aastast kogemust tekitab sõit veidi adrenaliini, seda tänu uutele teedele, paikadele ja olukordadele. „Valvsust kaotada ei saa,“ räägib Grete.

Lemmiküritus Jõgevatreff

Erinevad motoüritused on üks osa noore naise elust. Tänu sellesse maailma sisenemisele leidis ta endale elukaaslase, kellel on samuti oma ratas. Märjamaal üles

kasvanud ja seal koolis käinud Grete kolis mõni aasta tagasi Rapla valda Oola külla. Nüüd sõidabki ta koos Rapla motoklubiga ROUTE 15 MC, mis loodi 2000. aastal. Naisi küll klubiliikmeks ei võeta, kuid tänu elukaaslasele saab ta sellele vaatamata osa erinevatest kooskäimistest.

Selle suhtes, et naisi klubisse liikmeks ei võeta, ei ole Gretel kindlat seisukohta. „Minu jaoks ei muutu midagi, ma sõidan ikkagi klubiga kaasas ja olen neile nagu toetuseks,“ selgitab ta. Enda sõnul ei kaota ta midagi, sest üritustel ollakse ühe telgi all alati. Naistel on Grete sõnul Eestis küll mitmeid klubisid, kuid ühessegi neist ta ei kuulu.

Esimene suurem motoüritus leiab aset kevadeti, kui Pärnus Supeluse tänaval avatakse hooaeg. Läbi linna sõidetakse suurel paraadil ning õhtul mängivad ansamblid. Juulis on kaks suuremat sündmust: Mototoober Saaremaal Karujärve ääres ning nädal hiljem Jõgevatreff Jõgeval. Kõigist neist üritustest võtab Grete osa, kuid lemmikuks nimetab ta viimast. „Natukene kodust kaugemal ja ilus koht järve ääres,“ iseloomustab Grete sündmust, kuhu koguneb umbes 2000 inimest.

Grete sõnul tuleb naisi motomaailma aina juurde ning üritustel ei pane enam väga imestama, kui mõni naisterahvas kahehatalise roolis on. Motomaailma kokkusaamistel on Grete sõnul lubatud osaleda igasugustel kahehatalistel.

„Eestis on üks suur kogukond ja keegi näpuga ei näita, et mis rattaga sa sõidad. Eriti Jõgevatreffil, kus on ka veneaegseid külgkorviga rattaid palju,“ räägib ta. Möödunud nädalavahetusel käis Grete Leedus sealse Rapla sõprusklubiga kokkusaamisel. Sinna sõidetakse iga aasta augustis. See on ainuke kord, mil Grete istub tagaistmel, sest nagu ta ütleb, on tema masin natuke „lahjem“ kui teistel ja nii võib juhtuda, et ta jääb grupist maha.

Närvilistel inimestel ei soovita noor naine mootorratta selga ronida. Samas leiab ta, et kahehatalistega liikluses osalejaist räägitakse liiga palju pigem halvasti, sest seltskond, kes kihutab, on tema sõnul omaette grupp. „Tegelikult ei tohiks näidata kogu meie suurt Eesti motoinimeste gruppi sellises valguses,“ leiab ta.

Märkan Grete kael uhket tätoveeringut. Tähendust sellel ei ole, väidab ta. „Ma arvan, et ei pea olema alati tähendus, see on lihtsalt kaunistus.“ Pilt on veel aga lõpetamata, sest ta soovib, et terve käsi oleks täis joonistatud. Grete iseloomustabki end rocki- ja mototüdrukuna. „Kleidis mind väga tihti ei näe,“ ütleb ta naerdes. Punaka tooni tõi ta juustesse 9. klassis. Ta on olnud nii siniste, lillakate kui ka oranžikate juustega. „Aga ikka ja jälle jõuan punaseni tagasi.“

Kunst on suur osa elust

Paralleelselt Märjamaal põhikooli lõpetamisega lõpetas Grete kiitusega seitse aastat kestnud õpingud Märjamaa kunstikoolis. Enda sõnul oli ta häbelik tüdruk ning kuskil laulmas ja tantsimas ei julgenud käia, seetõttu saigi valitud kunst. Kui ta aga gümnaasiumis 12. klassi lõpetas, võttis ta aasta mõtlemiseks, et jõuda selgusele, mida oma eluga edasi teha. Grete teadis, et kunst on kindlasti üks suund, mis talle sobiks, kuid samas vajab ta aega aru saamiseks, kas võiks olla veel midagi, mida proovida.

Teist kurssi siiski ei tekkinud ning kui ta oli läbi kamminud kõik Eesti kutsekoolid ja ülikoolid, otsustas ta jääda kunsti juurde ja minna Kuressaare ametikooli õppima teabegraafikat ehk graafilist disaini. Õpingud kestsid kaks aastat ning koolis käis ta korra kuus nädal aega. Selle ajaga võeti läbi täismahus õppekava, seega paberite järgi on ta läbinud täisõppe. Raplast Kuressaarde liikus Grete autoga, bussi sinna üldse ei läinudki. Elamiskoha

sai ta ühiselamus.

Huvi kunsti vastu tekkis Gretel täiesti juhuslikult. „Kunagi anti pliiats kätte ja nii see läks. Aga kohe võtsin selle nii-öelda valesse kätte, sest ma olen vasakukäeline,“ räägib ta naerdes, samal ajal nentides, et väidetavalt ongi vasakukäelised loomulikumad inimesed ja ehk see kuidagi mõjutas.

Kunstikoolis saab Grete sõnul hea hariduse. Maalimise, joonistamise, kompositsiooni, kunstiajaloo jms põhi on tema sõnul üsna põhjalik. Enim meeldis talle maalida ja nii valmis kunstikooli lõputööks kolm õlimaali. Viimasel ajal on Grete teinud väikeseid akvarellmaale ning ametikooli ajal tuli joonistada oma portree. „Tuli ka inimese joonistamise kogemus juurde,“ mainib ta.

Iseenda ja inimeste joonistamist peab Grete keeruliseks, pigem meeldib talle jäädvustada loodust. Aga oskuste pidevat täienemist peab ta siiski positiivseks. Kui küsin, kas ta ka praegu veel joonistab, vastab ta naerdes: „Vahel ikka sirgeldan jah.“ Maalimisega raha teenimisele ei ole Grete väga palju mõelnud. „Võiks küll,

aga see tundub selline suur ettevõtmine,“ leiab ta. Samas ta seda ka ei välista. Veel meeldib Gretelle oma peegelkaameraga pildistada, ja just loodust.

Gretel on noorem õde Gerda, kes on samuti kunstikooli lõpetanud ja õpib nüüd Vana-Vigala tehnika- ja teeninduskoolis automaalriks.

Tulevik on lahtine

Ametikoolis õppimisel oli üks osa praktika, esimesel aastal vaatluspraktika ning teisel aktiivsem, n-ö käed külge praktika. Esimesel aastal sai ta erialaseid teadmisi täiendada Raplas Candille OÜ trükikojas, kus ta nägi enda sõnul rohkem lõppviimistlust ja trükipoolt. Teisel õppeaastal tuli läbida kümme nädalat aktiivsemat praktikat ning ta mõtles tulla küsima kohta Raplamaa Sõnumitesse. Ajalehe küljendamise polnud tal varem mingisugust kokkupuudet ning koolis ei olnud seda osa veel läbitud. „Aga mõtlesin proovida, et äkki pakub huvi,“ ütles ta.

Algul oli Grete veidi skeptiline, arvates, et töö võib olla üksluine ja igav. Nüüd väidab ta aga hoopis vastupidist ning ütleb, et

tal ei ole kordagi tööl igav olnud. Kümme nädalat praktikal ning nüüd kaks nädalat Raplamaa Sõnumites puhkuseasendajana on talle enda sõnul andnud kõvasti rohkem kogemust kui koolis käimine.

Tulevikuplaanid on Gretel lahtised. Peas keerleb mõte ehk uuesti kooli minna, seekord floristikat õppima. „Ema on mul õppinud seda Hiiumaal ja siis oleks nagu tema poolt ka midagi,“ selgitab ta valikut. Hiiumaal on Grete perel ka suvila ja seega oleks tal seal hea õppimas käia. „Aga võib-olla tuleb veel mõni uus mõte, seda ei tea.“

Lisaks joonistamisele, pildistamisele, mootorrattaga sõitmisele on Gretel veel üks meelepärane hobi - kokkamine. Ta meenutab, et Märjamaal elades ei arvanud ta söögitegemisest midagi, sest puudus otsene vajadus sellega tegeleda. Raplasse kolinud, tuli aga iga õhtu kokkama hakata ja nüüd on talle ka see amet meeldima hakanud. Grete ise leiab, et kõige paremini õnnestuvad tal koogid. Kokkuvõttes võib öelda, et Grete on looduse ja loovuse inimene ja näiteks Tallinnas ta ennast elamas ei kujutaks.

Pealtnäha vaikselt Grete sees peitub laia naeratusena inimene, kellega on nii mõnelgi teemal huvitav vestelda.

Fotod: SIIM SOLMAN

10 küsimust Gretetele

Milline on sinu lemmikpaik Eestis?

Kindlasti Hiiumaal. Olen seal juba üle 15 aasta käinud, algul ühes puhkekeskuses ja nüüd juba oma suvilas ning sinna proovin küll võimalikult tihti jõuda. Kui veel täpsemaks minna, siis Ristna rand oma suurte lainete, männimetsa ja ilusa rannaga.

Millise bändi muusikat kuulad enim?

Otsust lemmikut ei olegi, aga vahepeal kuulasin üsna tihti sellist bändi nagu Volbeat.

Soovita lugejatele üks raamat ja üks film.

Olen üsna kehv filmide vaataja ja raamatute lugeja. Kui üldse, siis eelistan krimijutte ja filmidest õudukaide/põnevikke, aga soovitus praegu anda ei oska.

Keda pead enda eeskujuks?

Ikka oma vanemaid.

Parim nõuanne, mis sulle on antud?

Ei tasu teiste arvamusest nii palju sõltuda, vaid rohkem enda soovide järgi tegutseda.

Milline võiks olla sinu ideaalne puhkuspäev?

Ilus ilm ja tsiklisõit mööda uusi ja huvitavaid teid ja paiku.

On sul moto, mida elus järgid?

Vist mitte.

Kas talv või suvi?

Suvi. Natukenegi soojem ilm, ja enamik huvipakkuvaid üritusi toimub just siis. Talved mõõduvad üsna vaikselt ja rahulikult.

Kui ärkaksid hommikul ühe supervõimega, milline supervõime see oleks?

Mõtete lugemine oleks huvitav.

Kui su riided saaksid olla ainult ühte värvi, mis värv see oleks?

Ilmselt must. Värv minu seljas väga tihti nangunii ei näe, seda kompenseerivad punased juuksed.

Väljavõtte elust Krimmis külalise vestluse põhjal

Juune Holvandus

Raplas käis külaline Krimmist, Ljubov Boitšuk. Teda saatis Krimmi Eestlaste Tugiseltsi liige Aare Hindremäe, fotograaf ja talupidaja. Nagu igal aastal, külastab Ljubov oma Tallinnas elavat ema ja ühtlasi ka lapsepõlvemaad. Raplamaale tuleb ta külla Inglisele Hindremäe perele, sest on ka ise aastaid Krimmi Eesti Kultuuriseltsiga seotud olnud.

Aastal 2011 tähistas Krimmi pisike eestlaskond oma suurt pidu, tegevuse 150. aastapäeva, ja juba kolm aastat hiljem oli Krimmi ühiskondlik-politiline olukord muutunud, ta ei olnud enam sõbraliku Ukraina riigi osa, vaid Venemaa kontrolli all olev piirkond. Ka sellest on möödunud kolm aastat. Ljuba käest on huvitav kuulda, milline on olukord nüüd. Mõtlen esmalt igapäevast eluolu kohaliku pilguga.

Krimmi eestlaste praktiline huvi Eesti vastu peab ootama

Küsitletav räägib kõigepealt kohaliku Eesti Seltsi ja selle huviliste väljavaadetest praegu Eestiga suhelda. „Olid kultuuriühingud, nüüd on väikerahvastel oma kultuuriautonomiia, nagu eestlastel, nii ka lätlastel, leedulastel jt. Enne 2014. a anti välja ajalehte Krimmi Eestlased, käisid õpetajad Eestist, põhiliselt eesti keelt õpetamas. Oluline oli, et Krimmi tulid väga mitmesugused kultuurikollektiivid, ansamblid, näitused, kultuuri-tegelased. Praegu on see kõik peatunud, nüüd teeme seda, mida ise oskame,“ lõpetab Ljubov avatud temperamentse žestiga. Tema lõunamaa huumori tajumiseks ei piisa sõnade kuulamisest, mängivad kehakeel ja näoilme, hääletoon kõigepealt.

Sünnilt on Ljubov tallinlanna, õppinud Leningradis füüsikaõpetajaks, abiellus siis ja läks elama Krimmi. Kuid Eesti meelsus ei ole temast lahti lasknud, ta räägib suhtlustasandil väga heas eesti keeles. Ta ise tajub, et sealses kontekstis on ta ratsionaalne, põhjamine, siin aga toob juba tema ilmumine kaasa meeldivat soolakat sooja Musta mere õhku.

Ljubov jätkab: „Varem oli meil, Eesti-huvilistel, ikka võimalusi Eestisse tulla, kuigi Shengeni viisa on olnud ka varem probleemiks. Meie juurde Krimmi tuldi Eestist mitmete bussidega, hoolimata pikast vahemaast. Eesti keele tunnid

olid ju samuti populaarsed selle tõttu, et oli võimalus Eestis käia, see üks oli keele abiga avatud. Krimlased, üldse ukrainlased ei õpi keeli lihtsalt passiivsest huvist, ikka peab olema praktiline motiiv selle taga.“ Ta räägib, et igaüks ei saagi Krimmist välja sõita, näiteks külades on elu karmim ja peab valima, kas kuhugi sõita või kulutada see raha muid vajadusi mööda. Praegu ongi viisaasjanduses väga segased ajad – valitseb küllaltki karm kapitalism, viisa saamise moodused varieeruvad Venemaa ja ka veel Ukraina ametkondi mööda, viisa hinnad sõltuvad tuule suunast.

„Eestist on kostnud signaale, et võib-olla saab avada nn humanitaarviisa, nimelt on (europarlamenti saadik) Yana Toom tõstatanud selle Euroopa Parlamendis, kuid praegu ei tea täpsemalt.“ Juttu jätkates selgub, et kõige parem, kui ajakirjanik liiga täpselt kõike ei päriks ja sedagi, mida kirja paneb, hoolega kaaluks. Sest muidu võib tahtmatult riivata kohalike praegu settimata efemeerseid väljundeid. Nii me siis teemegi. Hea lugeja – tuletagem meelde vana head ridade vahelt lugemise oskust ja meenutagem, kui kerge oli kord meiegi habrast tasakaalu häirida.

Krimmis kestab segane üleminekuage

Edasi vesteldes selgub, et olustikuliselt on Krimmis väga segased ajad, mis meenutavad kõige rohkem Eestis läbi elatud rubla-aja lõppu. Mõned suunad on uus võim postuleerinud. Näiteks Krimmi infrastruktuuri väljaehitamise – lennuväljad, väga korralikud maanteed, raudtee, mis jälle viiks Simferopolisse. Seda tehakse – Kertši 17 km pikkuse silla ehitus, mille läbilaskevõime peaks vastama igati tänapäeva nõuetele, käib suure hooga, öösel ja päeval. Soov on kuurordid uuendada, laiendada, raha teenima panna. Ka siin töö käib.

Haruldane külaline Ljubov Boitšuk toob tervitusi Krimmi eestlastelt. Aare Hindremäe jälgib vestlust.

Foto: SIIM SOLMAN

Tõesti, kolm aastat on muutuste juurutamiseks väike aeg. Töökohtadega on nagu varakapitalismi ajal ikka – inimene peab oma ressursi jaotama kolme töökoha vahel, et saada vajadused kaetud. Nii tehaksegi, ka Ljubov räägib õpetajana oma kolmest töökohast. Ja lõpetab taas talle omase naljaga, et õpetaja, ühiskonna kujundaja asub paraku toiduahela lõpus – mida murdjad talle jäätavad, sellest ta siis elabki. Ehkki Ljubov on aastal 2015, juba uue võimu ajal valitud aasta füüsikaõpetajaks, ei kajastu see tema töötasus. Need, kes teda tunnevad, peavad selletagi lugu. Vene seaduste järgi on 55-aastane naine pensionär, tema küll töötab edasi, ja ikka kolmel kohal.

Ljubov teab, et Eestis oleks 55-selt pensionile saada paljude naiste unistus, ja mainib, et ka Krimmis on hakatud rääkima pensioniea edasilükkamisest. Praegu maksab Venemaa pensioni, millega saab siiski null-nivool või ka pisut kõrgemal elada. Ukraina seni makstavad pensionid korrutati päris kena koefitsiendiga ja tulemus pole halb paljude jaoks, eriti mis naisi puudutab. Võib osta nii pesumasina kui ka uue teleri. Töökohtade probleem on Krimmis raskenenud ka selle poolest, et suleti Ukraina-aegseid ettevõtteid. Aga Venemaa on

lubanud luua uusi töökohti Krimmi, praegu see lootus inimestel igatahes on. Venemaa on kahtlemata investeerinud, ta selgelt tahab toetust nendelt, kellele Ukraina valitsuse liigsest vabadusest tulenev segadus polnud meelt mööda. Ühesõnaga – teatav kord, mida ju mitmed ihkasid, on olemas. Aga üleminekuage kestab.

Autonoomiat ei antud, küll aga mõnee

Krimmi tatarlased, keda nõukogude võim kunagi raskelt represseris, on nüüd enamasti kodukandis tagasi. Viimase paarikümne Ukraina-aastaga on nad ehitanud oma võrgustiku uuesti üles, saanud tagasi osa kinnisvara, kuid ikka on omandisuhted osalt segased, osalt lõpuni lahendamata. Krimmi tatarlased paisati laiali mööda N liitu, nii et nad kaotasid peaaegu täiesti oma keele ja nüüd taastavad seda oskust. Keeleõpetajaid on koolide jaoks ette valmistatud. Tatarlased taotlesid nüüd Vene valitsuselt (kultuuri)autonoomiat, kuid ei saanud. Samas andis Putini võim neile julge usuvabaduse. Ammu oli tahetud Simferopoli lähedale ehitada üht võimsat mõõsed, iga tatarlast oli kutsutud üles tooma sinna vähemalt ühe telliskivi. Nüüd anti Putini võimult täiesti roheline tee,

ehitis kerkib. (Roheline on ka islami püha värv.)

Käivat ka arutelu, kuidas või mille alusel ja mis mahus tatarlastele kompenseerida kunagi eksproprieeritud. Üksüheselt maad ja hooneid ju tagastada ei saa. Siinkohal meenub Eestis kehtinud nn kollaste kaartide süsteem.

Esialgu paistab, et kord on hea

Vene keskvoim on lubanud ja ka astunud samme sotsiaalse turvavõrgu kindlustamiseks. Arstiabi, juba mainitud pensionid, heakord ja puhtus, koolidele uued, nüüdisaegsed töövahendid, gümnaasiumide lõpueksamid ühtlustatakse Venemaaga, et edasiõppimine oleks sujuv. Tundub, et Venemaa soovib luua teatavate erimugavustega piirkonda ja astub selleks samme.

Euroopa Liidust Ukrainale avanenud liitumissoodustused nüüd enam Krimmile ei laiene. Kohalikel, kel poliitikast ükskõik, on üldiselt hea meel, kui kord majja saab. Natuke aga kripeldab, sest ei tea, kui suur võit või kaotus euroliit Krimmile oleks olnud. Eestist Krimmis käima harjunud hariduse ja kultuuri kandjatele loovad uued mängureeglid uusi nõudeid, kannatlikkust kõigepealt.

Etendus Hageri palvemajas pakub elamise tarkust

Helerin Väronen

13. augusti hilisõhtul esietendub Hageri palvemajas lavastus „Ja peaksin sada surma ma...“. Publiku ette toovad selle lavastajad Anne Türrpu, Eva Koldits (teater NO99) ja Mart Koldits (Von Krahli teater). Näitlejateks on EMTA Lavakunsti kooli 28. lennu tudengid, kelle jaoks on see ka diplomietendus. Kokku näidatakse lavastust seitsmel järjestikusel õhtul.

Hetk etenduse proovist, kus tantsuliigutused detailideni paika pandi.

Foto: SIIM SOLMAN

Selleks, et teada saada, miks ja kuidas selline etendus Hagerisse jõuab, saime umbes kaheksa aasta vanuses palvemajas kokku lavastaja Anne Türrpuga. Samuti jagasid oma mõtteid kaks osatäitjat, Ursel Tilk ja Ilo-Ann Saarepera.

Miks lavastus just Hageri palvemajas tuleb?

Türrpu: Kaalusime kaaslavastaja Eva Kolditsaga erinevaid kohti, nii välis- kui ka siseruume. Eva luges juhuslikult

Raplamaa Sõnumitest, et Hageri kogudus otsib võimalust teha oma palvemajas etendust või kontserti. Tulime kohale ja nii kui sisse astusime, oli selge, et see on õige koht. Kui rääkisime pärast Sigrid Pölluga (koguduse liige), kes selle kuulutuse lehte pani, ütles ta, et juba loobus sellest mõttest, proovis veel viimast korda, ja selle peale me siis reageerisime. Suur juhus ja nagu juhus ikka, see aitab ja päästab.

Kuidas teile see koht meeldib?

Saarepera: Kui esimest korda siia tulime, oli kohe selline hea tunne. See on kuidagi selline kodune ja maine, aga samas ka pühalik. Siin on hästi hea olla.

Tilk: Juba see, et me saame siinsamas lähedal ööbida, koguduse majas, see atmosfäär toetab lavastuse protsessi.

Saarepera: Kiriku ukseid on meile ka avatud, õhtuti oleme käinud seal laule harjutamas. **Türrpu:** Sigrid hoiab meid ka

nagu oma lapsi. Täna tõi meile kaks plaaditait kooki.

Kuidas lavastuse idee tuli?

Türrpu: Ma olen vennastekoguduse materjaliga tegeleenud aastast 1982 ja regilauluga 1980. aastast. Mõtlesin, et mis mul oma tudengitele pakkuda on. Aasta alguses hakkasime tegelema regilauludega, et teha lavakõne eksam. See toimus maikuu. Otsisime regilaule kohtadest, kust üliõpilased pärit on, et see laul oleks suguvõsa või hõimu kodukihel-

konnast pärit. Eksami ettevalmistamisega paralleelselt hakkasime lugema prohvetite tekste ja oleme nendega nüüd terve suve tegeleenud. 27. juulil tulime siia, et materjal kokku panna ja ruumiga kohaneda.

Eesti kultuuris on raske vennastekoguduse tööd ülehinnata. Kogu laulupeo traditsioon on sealt tulnud, kirjakultuur on sealt ja vallaalitsuste struktuur ka. Juba sõna „ärkamisaeg“ on pärit nende leksikast ja selleaegsed kujundid pärinevad vennastekoguduse sümbolikaast. Enamik ärkamisaegseid tegelasi on ka vennastekoguduse taustaga.

Miks lavastuse kellaeg nii hiline on, kell üheksa õhtul?

Türrpu: Inimese psühhika on õhtul vastuvõtlikum, välised piirjooned hakkavad kaduma, nähakse seda, mida tegelikult ei näe. Praktiline põhjus on see, et me tahame seda ruumi ja õhustikku muuta, teisendada, kasutada selleks kunstvalgust, kuid päikesevalguses see ei tööta.

Millest see lavastus konkreetsemalt kõneleb?

Türrpu: Mulle väga meeldib Uku Masingu seisukoht, et prohvetid eristuvad teistest inimestest ainult selle poolest, et nad on ainsad täiskasvanud kaheksa-aastaste hulgas. Kui

täiskasvanud inimene räägib, on seda mõistlik kuulata. Täiskasvanu juttu on tänapäeva maailmas ikka vaja küll. Kui inimesed said nende prohvetite või regilaulude kaudu oma elamiseks tarkuse kätte, siis on see võimalus ka meil olemas. Maailm on liigestest lahti ja sellistel aegadel on tavaliselt prohveteid rohkem esile kerkinud, aktiivsemalt vastuseid otsitud. Me kõik ju tajume, et päris turvaline hetkel ei ole.

Tormis on öelnud, et tema ei kasuta regilaulu, vaid regilaul kasutab teda. Me oleme võtnud genuiinsed, ehtsad regilaulud, ilma kooriseadeta, nii, nagu need kunagi võisid kõlada. Ma nüüd räägin ehk teiste eest, aga mul on niisugune tunne, et mina ei kasuta regilaulu, vaid regilaul kasutab mind. Te võite nüüd öelda (*pöörduv Tilga ja Saarepera poole*), kuidas tunne on, kas teie kasutate regilaulu või kasutate regilaul teid, et uuesti kord kõlada?

Tilk: Ideaalis saavutaks me selle, et mina ei ole see, kes seda regilaulu uhkelt ette kannab, et regilaul ei teeni mind, vaid mina teenin teda. Me oleme regilaulu teenrid.

Saarepera: Regilaulu lauldes on seal nii palju sees, see hakkab ise elama. Need lood on võimsad ja selle viisi korramine on nagu mantra, mis puudutab hästi sügavalt.

Eluolust lavastusprotsessis olles

Türrpu: Tore on see, et me elame siin koguduse majas pead-jalad koos. Iga päev teevad kaks üliõpilast süüa. Õige ruttu tabati ära, et võib ka väga hästi süüa teha, nii et meil on omalaadne gurmeerestoran siin. Iga päev teeb keegi hääle- ja kehatreeningu. Ülesandeid meil kõigil jätkub, „jalad seinal“ saan ainult mina olla. Kõik, mis teeme, on lavastusprotsessi teenistuses, vahepeal on küll raske, kuid kuna oleme kõik koos, ei pane seda raskust tähele. Siin on väga ilus loodus, toredad inimesed ja ilm on meid hoidnud.

Tilk: Me oleme oma kursusega pidevalt koos, sügisest kevadeni, kas siis koolimajas või erinevates teatrites. Selles mõttes on see imeline vaheldus olla maal justkui laagris, samas tehes proove. Eriti sellises ilusas kohas, mis pakub meile endale avastamisrõõmu ja mängulusti. Ei ole teist sellist teatrilava, kus oleks kolmes seinas aknad ja sealt paistab põld ning mets. See ruum on lihtsalt nii kihvt.

Saarepera: See koht ja need teemad pakuvad iga päev elamusi. Väga tihti on kananahk ihul, kuna need teemad on lihtsalt nii võimsad. Neid on küll raske mõista, näiteks tulevik ja surm. Kui sa saad korra neile lähemale, siis on see hästi võimas tunne.

Tilk: Ja väga tänuväär. Meile pakutakse võimalust tegeleda nende teemadega ja kogeda. Me üritame tunnetada, mis näiteks see surm on. Ei ole ainult meie, vaid on ka need, kes olid enne meid, ja need, kes pärast meid tulevad.

Saarepera: See on teema, mis on ja jääb, kuigi väline muutub, mõtteviisid muutuvad. Me alustasime prooviprotsessi sellega, et uurisime oma sugupuud. Pärast oskad ennast kuhugi pilti sobitada.

Kohilas tuleb esimene Augusti Rock

Helerin Väronen

Kaks Kohila noort, Aleks Kurjama ja Kevin Kristofer Laanmets on võtnud nõuks ja korraldavad ise 19. augustil Kohila gümnaasiumi sisehoovis muusikafestivali, mis kannab nime Augusti Rock.

Poisid ütlesid, et idee selline üritus korraldada on pärit nende sõbrannalt. Festivali hakkasid nad korraldama juba maikuu. Korraldajad leiavad, et nende ettevõtmine on korda läinud, kui kohale tuleb vähemalt 100 inimest.

Esinejaterivi on Augusti Rockil kirju, enamik bände on noortebändid Raplamaalt või Harjumaalt, kus muusikute vanus on 14-18 aastat. Lavale astuvad sellised tegijad nagu hoogne punk-rock bänd Twins Inc. (Pärnu), pop-rock bänd Right Click (Kohila), eri stiili kavereid mängiv Lights Out (Kohila), alternatiivne pop-rocki bänd Minor Details (Tallinn), omaloomingut viljelev pop-rock bänd Rutiin (Rapla), taltsutatud metsik rockbänd Voucher ja DJ 6/10. Peaesineja

on Uku Suviste, kelle nimi ei vaja ilmselt tutvustamist.

Tegemist on rocki ja pop-rocki viljelevate bändidega, aga Kurjama ja Laanmets lubasid, et saab ka tantsida. DJ 6/10 nime taga peidab ennast Sixten, kes on tegeleenud produtseerimise ja plaadikeerutamisega umbes aasta. Tema esimene projekt oli osalemine Sky Plusi korraldatud Jüri Pootsmanni laulu „Nii või naa“ remiksi konkursil, kus ta saavutas 4. koha.

Nii Kurjama kui ka Laanmets mängivad ka ise bändides ja saavad festivali ajal lavale. Kurjama mängib bändis Right Click ja Laanmets bändis Lights Out.

Peaesineja Uku Suviste saamine kontserdile polnud sugugi lihtne, läbirääkimised algasid Kaparocki ajal ja oma rolli mängis see, kas esinejal Augusti Rocki ajal vaba aega on. Lõpuks saadi Uku esinema tänu Laanmetsa emale.

Festivali korraldamisel on mõeldud ka ilma peale. Selleks puhuks, kui sajab, on olemas suured varjualused. Ka

pingid on olemas, kuid ilusa ilma korral saab rahvas ka murul istuda. Toitlustamisega tegelevad kohalikud tegijad Eifeli Köök ja pagar Lembit Anderson.

Kõige raskemaks festivali korraldamise juures peavad poisid toetuste leidmist. Väga palju on ära tehtud tänu tutvustele. Oma öla on alla pannud Kohila vald, kes toetab tehnikaga. Valgustuse osas aitas Hageri rahvamaja ja helimees on leitud Tallinnast. Põhiline nõu ja toetus on aga

tulnud lapsevanematelt. Tänu tutvustele on asjad sujunud ja poistel pole seda tunnet olnud, et nad ei saa ürituse korraldamisega hakkama.

Kui festival õnnestub, tahaksid Kurjama ja Laanmets ka järgmistel aastatel seda korraldada. Peaesinejateks tahaksid nad siis kutsuda näiteks Shannoni ja Taukari. Vähemalt hetkel tundub, et sellest üritusest võiks välja kasvada nii-öelda Kaparocki väikevend.

Sutlema mõis - hubane ja omanäoline kogunemispaik

Katri Reinsalu

Kuigi selle kohta palju infot välja ei jagatud, toimus nädalava-hetusel järjekordne Sutlema mõisapäev. Infonappus oli teadlik, sest seekordne mõisapäev oli planeeritud tagasihoidlikumaks ja kohale tulid vaid tõelised huvilised.

Mõisa eest kannab hoolt MTÜ Sutlema Väravatorni Selts. MTÜ sai loodud 2000. aastal ja selle eesotsas on Virve Õunapuu. Ta meenutab, et mõisast sai ta teadlikuks ajal, kui oli lasteaia-alkkooli juhataja ja poisid tulid suure jooksuga, et mõis põleb. Naine kutsus tuletõrje kohale ning imestas omaette, et põlev hoone on mõis.

Aktiivseid liikmeid on seltsil täna 13. „Paras seltskond,“ ütleb Õunapuu. Aasta pärast seltsi loomist osteti Sutlema mõisa peahoone. Õunapuu räägib, et ideaalis oleks nad tahtnud kohe ka peahoone kõrval asuvat õunaaia ja üle tee seisvat viinakööki. Elu on aga teisiti läinud ja hetkel on MTÜ käes vaid peahoone ja väike maatükk selle ümber. Investoreid on raske leida ja olukord seetõttu kurb.

Juba kaugelt on näha, et mõisal on ära vahetatud katus ning ukseid-aknad. Õunapuu ütleb, et see on ka ainuke toetus, mis nad saanud on. Vähemalt tagab see mõisa tänase olukorra säilimise. Ilmastikuolud midagi hullemaks teha ei saa.

Õunapuu ütleb, et kui räägitakse mõisast, eeldavad inimesed Vihterpalu mõisa laadset häärberit. Oodatakse, et kõik on ilus ja korras. Sutlema mõisa natuke teistmoodi atmosfääri sattudes ei osata kohe reageerida. Naine nendib naerdes, et siis on omaette küsimus, kuidas toibutakse.

Hubane õhkkond

Mõisa uksest sisse astudes tervitab külastajaid hubane atmosfäär. Ruumis on mitmeid pehmeid istumiskohti ja väikesed lauakesed, kuhu kohvitass toetada. See on mõisa ainuke suur ruum. Kontsertide ja etenduste ajal on sinna ka 120 inimest mahutatud. Kõik mõisas vaadata olev on aja jooksul vaikselt kogunenud.

Kohaletulnud said nautida hubast atmosfääri, maitsvat kehakinnitust ja natuke meelelahutust.

Ukse juures on lai valik erinevaid kohvitasse, mille hulgas Õunapuu julgustab oma lemmikut leidma. „Ilma kohvi joomata ei tohi ära minna. See on reegel,“ ütleb ta. Ruum ise on kaunistatud põllulilledega ning taustaks mängib mahe muusika. Laualt saab natuke suupoolist valida. Veel on lauale sätitud erinevaid võtmehoidjaid ja kujakesi, mis on seltsile annetatud. Kui tekib vastupandamatu soov midagi endaga kaasa võtta, saab selle eest ukse juures seisvasse kasti vabatahtliku annetuse jätta.

Kohe ukse juures on ka tulevane unistustepuu. Hageri muuseumi ees tuli elupuu maha võtta ja selle käigus jäi üks korralik oks üle. See vajab veel veidi puhastamist, aga selle külge plaanitakse riputada juba olemas olevad klaasist sinilinnud. Töötab igatahes ilus tulla.

Rikkalikult vaatamist

Ruumi tagaseinas püüavad pilke uhked kostüümid. Mõisas on toimunud mitmeid lavastusi, mille käigus on hulgaliselt kehakatteid kogunenud. Välja on sätitud vaid valik, sest tegelikult on kostüüme kolm kapitält. Nende hulgas võib leida nii rahvariideid kui ka aadlikele ja talurahvale sobilikke rõivaid. Osa on ostetud, teised ise õmmeldud. „Nii on nad siia järjest kogunenud,“ ütleb Õunapuu.

Õunapuu räägib, et mõisas on teinekord kübarapidusid korraldatud. Naised tulevad oma kauni peakattega ja saavad siis kostüümivarudest endale meelepärase ja sobiliku kleidi selga vaadata.

Ei ole kahtlustki, et mõisa seintelt vaatab vastu rikkalik ajalugu. Õunapuu viitab ühele maalile seinal ja ütleb, et sellel on kujutatud Hageri koguduse õpetajat David Friedrich Ignatiust. Sealsamas on ka Otto Ignatius, kes on maalinud Tsarskoje Selo lossi laemaali. Liigume edasi järgmisesse ruumi. Toa ühes nurgas on musitseerimise võimalus. Seinud katavad aga Rapla Kunstklubi liikmete arvukad maalid. Esmakordsel külastamisel jagub vaatamist pikemaks ajaks.

Õunapuu juhivad aga tähelepanu hoopis kõrgemale. Nimelt lae stukkdekoorele. Paar kuud tagasi helistas talle Järvamaa muinsuskaitseinspektor. Hetkel restaureeritakse Purdi mõisa. Nii Purdi kui ka Sutlema mõisa omanik on olnud Stackelberg. Seetõttu on ka Purdi mõisas samasugust stukkdekoori. Sealne on aga äärmiselt hästi säilinud. „Muidugi kihutasime sinna kohe vaatama. Tegi ikka kade-daks,“ ütleb Õunapuu.

Mõisa peahoone ostis selts endale 2001. aastal.

Fotod: SIIM SOLMAN

Uhti-uhti

Aivi Meister,
Nõmme küla külavanem

... maakonna delegatsioon läks Raplast Viljandi. Täpsemalt 4.-6. augustini Vana-Võidus toimunud Eesti Külade XII Maapäevale „Eesti küla elab“.

Päevast sai osa kõikide maakondade külaliigutajaid poole tuhande tuuris, sh raplamaiseid veerandsada (neist 12 külavanemat!). Eesmärk oli näha/kuulda, kuidas see küla siis elab või elama peaks. Päevad olid tihedused, kogemusi ja mõtteid kogunes kuhjaga, positiivsetest emotsioonidest rääkimata.

Kinnitame omajuursust

Et oma silm on kuningas, uuriti algatuseks võõrustajamaakonna külaelu. Rapla valikuks sai Heimtali. Alustati omanäolisest ringtallist ja ringkäik viis edasi mõisa, kus mõisaurija Imbi-Sirje Torm tegi poole tunnise kõnerännaku. Muuseumi klasisiruumis kõneles tolle maja hea haldjas, tekstiilikunstnik Anu Raud kestva küla põhitõest – „omajuurde taim on alati tugev“. Ja juurdumiseks saab ise palju teha, alustades lastele looduse- ja iluarmastuse sisendamisest.

Järgisime ka seinal olevat üleskutset „Koo end ajalukku“, kangastelgedel EV 100 sünnipäevakingi-kaltsuvaibale triibutäiendust tekitades.

„Heia-heia hipp-hopp ...“

... Raplamaa on tipp-topp“ – rökkas meie enesereklaam, kui külad lippude lehvides ja üksteise võidu hõigates rongkäiguna end läbi Viljandi marsitasid. Elagu-hüüdeid kostis ka tänavapublikumilt. Mitmesajameetrine lustlikult looklev inimuss peatus kunagise Põllumeeste Seltsi hoone hoovis, kus tervitajaks härra C. R. Jakobson isiklikult. Tema kõnest jäi kõlama, et kõige suurem ime on iseolemine – keel on rahva hariduse kandja ning keel ja mõistus käivad käsikäes.

Edasi jätkati sõitu Vana-Võitu, otse avasüli ootel Viljandi kutseõppekeskuse. Peamajas oli autohallist saanud uhke aula, keskel troonivast veokist lava ja kaltsuvaipade alla peidetud tööpingid olid maskeerunud lamamistoolideks. Ei puudunud ka lüpsimasinad, piimnõud ja aukohal piimapukk, mis leidis paljude esinemiste

käigus rakendust. Külaliseks oli sõprusgrupp Moldovast, kes sulandus maarjamaalastega ülihästi.

Pärast ühislaulu sai sõna kogu ürituse hing ja selgroog, Eesti Külaliikumise Kodukant juhtfiguur Krista Habakukk. Ta teatas uhkusega, et Kodukant on saanud 20-aastaseks, miski ei saa murda külavaimu ning Maapäev on meie parlament. Lisas veel, et nende päevade jooksul väisab üritust riigi koorekiht, nii et seda juhust kasutades tasub neid „väänata“.

Aasta Küla komisjoni esimees Eiki Nestor pajatas regionaalpoliitikast, mille suund on nimelt see, et inimesed elaksid ka mujal, mitte ainult Tallinnas. Pole üldse tähtis, mitu valda on, vaid et inimestel oleks kohapeal tööd - kõige parem elu on seal, kus KOV inimeste pärast mureseb. Enne aasta küla väljakuulutamist ütles Nestor, et võitjad on tegelikult kõik, sest küldes tehtut ei suudaks ei valitsus, parlament ega peaminister, isegi kõik kokku. Jakobsoni rolli minetanud koolipapa Tarmo Loodus tegi tähelepaneku, et kes täna tulnud Vana-Võitu, on kõik täitsa noorevõitu.

Elamusi igale maitsele

Jagati ka eritiitleid – kõige silmapaistvam, aatelisem, suuremalt unistav, iluloovam jne. Auhindajaks ka Eesti Pagar, kellelt saab oma maitse ja mõõdu järgi tordi tellida Lääne-Virumaa Läsna-Loobu küla, kes küpsetamisvõistluse kinni löi. Meiemaine Teenuse sai tiitli „Avatud vaimuga“.

Tähtsaima teatepulga andis üle 2015. a liider Leedri küla Saaremaalt ning Eesti Aasta Küla 2017 au noppis juba pisemaltki pärjatud Läsna-Loobu. Võitja sai külanimelise EV lipu koos lipumastiga, pluss turgutava rahasüsti. Kandidaatküladele jäi mälestuseks karjakell, mida Eiki Nestori sõnul hea kasutada siis, kui asi kipub kontrolli alt väljuma.

Et emotsioonid kõhtu ei täida, oli järgmine etteaste „Maakonna maitset“ - iga maakond kattis oma kulu ja kirjadega laua, kus valitses kodupaigale omased söögid-joogid. Piki isuäratavat laudaderivi said kõik ampsata-lonksata headparemat ja vaimutoiduna kultuuriprogrammi „Ürgses rütmis“.

President ja kingikott

Järgmine päev oli mõttetegus. Otsa tegi lahti debatt „Mõtleme kastist välja“, juhiks telest tuntud Urmas Vaino. Teemadeks haldusreform,

uhkesti...

Heimtali ringtalli ringluses.

sellega seonduvad pinged, suhted/ettevõtlus külates, haridusprobleemid. Leiti, et külas ei muutu reformi tõttu midagi, aga inimesed kardavad muutusi. Ent sellega oleval nagu teise veekaussi hüppamisega – käib plärts, aga varsti seda ei mäletagi. Ka peljatakse eksimise-silti külge saada ja sealt tulebki pidur.

Umbusklikke saab inspireerida edulugudega ja kindlasti peab olema omavaheline suhtlus – üksildus tagab kroonilise stressi. Positiivne on, et inimesed on tulnud taludest välja ja vaatavad, et vau, kui lähedal inimesed ümberringi. Ettevõtluks saab kaasa aidata ka lihtsate vahenditega, näiteks müües üksteisele oma toodangut. Vald võiks pakkuda koolitust ja mentorlusprogrammi.

Pärast lõunat alustasid tööd teemakojad, milles osalemist võeti täie tõsidusega. Teemad jagunesid neljaks: haldusuuendused, ühistegevus kogukonnas, ettevõtlik küla ja rahvusvaheline küla. Iga maapäevaline osales kahes teemakojas, hiljem arutati kuuldu ja osa kirjutati ka manifesti.

Pärast õhtusööki nägi kava ette 20 pärna (päikese)ringina istutamist. Kuna selles aktsioonis pidi osalema ka meie riigipea, oli arusaadavalt õhus elevust. Ent kui proua president naeratades rahva sekka astus, ei tundud vähimatki võõristust – niivõrd vaba ja lihtne oli suhtlemine. Pärast istutustööd asutati taas aulasse, kus tervituseks ütles näitlejast õhtujuht Margo Mitt, et nüüd antakse sõna austatud, armastatud ja väga ilusale presidendile.

Riigipea tänas kena tervituse eest ja sõnas sissejuhatavalt, et temalt on küsitud, kas ta on jõudnud maaeluga tutvuda. Selline küsimus tunduvat talle

imelik, sest ta ei teadvat ühtki eestlast, kes tahaks 24/7 olla linnas. Muuhulgas kinnitas, et 21. sajandi väljakutse ei ole linnastumine ja peame olema valvsad, et külad jääks selliseks, nagu nad on. Rõhutades pani ta südamele, et kuna KOV omab väga suurt voli teha seda, mida inimesed tahavad, jätkugu meil sügisel valimistel oidu valida neid, kes küsivad inimeste tahtmisi. Ei tohi minna seda teed, et Tallinnast öeldakse, mida peame tegema.

„EV 100 igas külas“ raames nähti videoklippides, mis vahvat maakonniti hällilapsvabariigile kingiks pihku pistetakse. Valik oli muljetavaldav. Näiteks 100 puuga viljapuuad, 100 maakivi park (valla kaardiks), 100 peipsiäärset retsepti (kokaraamatuna), 100 lauaga kaarsild, sepistatud külavärv, tantsupidu, 100 seent (puuskulptuuridena) jm. Raplamaalt kingib Keava tammepargi (kuhu istutatakse iga 1. klassi lapse auks tamm) ja Linnaaluste küla näitemängu Eesti ajaloo.

Kuigi teadaolevalt pidi president kiirustama Saaremaa praamile, jäi ta siiski pisut pikemaks ja silmnähtavalt nautis sealolemist – plaksutas ja laulis kaasa, naeris südamest naljade peale, olles lihtsalt üks maapäevaliste hulgas. Ülimeeleolukale õhtule panid muusikalise punkti Untsakad, kelle saatel varavalgeni ennastunustavalt tantsu vihuti.

Manifest 99% täitmisele

Järgminegi hommik algas debatiga, sedakorda teravkeelse raadiohääle Märt Treieri küsimusterahel all teemal „Maaelu arengu suundumused Euroopas ja kuhu liigub Eesti“. Väitlejate hulgas oli ka maaeluminister Tarmo Tamm,

kes leidis, et probleemid on olemas, samas maal sõites näeme palju ilusaid külasid. Maale peab saama rohkem töökohti, tuleb alternatiive leida – kitse- ja lambakasvatust, maasikaid eksportida jms. Lisaks on 110 000 ha maad, kus käib „euroheinategu“. Juttu oli kordategemist vajavatest väiksematest teedest – kruusateede katte alla viimine olevat järgmine programm.

Krista Habakukk leidis, et ellujäämiseks tuleb väikeettevõtjal vähendada tööjõumakseid ja toetusi tuleks kasutada seal, kus eluliselt vajalik, ning et kogukonnad on arvestata-

vad otsuste tegemisel. Ja et Leaderi rahadega on KOV-id teinud natuke jagamismänge, õigus tuleb siis, kui kaasatakse partnereid. Maapäevaliste hulgas avaldati arvamust, et Leaderi toetuste puhul jääb palju bürokraatia taha. Ekspõllumajandusminister, külvanev Tiit Tammsaar kordas varemääritud mõtet – külas tuleb EIT (elekterinternet-teed) korda saada. Kolmas hääli rahva hulgas arvas, et kas maaelu eesmärk on üldse toidu tootmine, kuna toitu on maailm täis. Eesmärk peaks olema eestlasi „toota“, et kasvatada uued põlvkonnad.

Lõputseremooniale saabusid ka peamine minister Jüri Ratas ja riigireformi komisjoni esimees Ivori Padar. Ratas avaldas tänu külaliskumisele ja leidis, et oluline on elanike arvu tõus. Reformi tehes olnud eesmärk, et KOV-id saaks ise parimad lahendused leida. Oluline küsimus on rahastamine – tulubaasi tuleb suurendada rohkem kui 25%.

Padari sõnul on viimane valitsus võtnud maaelu luubi alla ja asi on hakanud edenev. Tunnustas, et maakogukondade manifest on eluline dokument ja tõsine abimaterjal järgmiseks kaheks aastaks. Manifesti antigi riigiisadele üle. See koosnes 11 punktist: maaelu ühtne koordineerimine, kogukonna kaasamine otustusprotsessidesse, maapiirkonna mõiste täpsustamine, inimeste elukestev õpe, maa- ja linnapiirkonna koostöö, innovatsioon maapiirkonnas ja

töökohtade loomine, soodsam maksukeskkond, kogukonna teenuste pakkumine, kogukondade rolli suurendamine Euroopa Fondi kasutamiseks, riiklikud toetusprogrammid, ligipääsetavus ja paremad ühendused, elanikkonna kaitse ja turvalisus.

Minister Tamm leidis, et valitsus teeb igati koostööd ja lubas, et kahe aasta pärast on 99% manifestist täidetud. Ratas kinnitas, et võetakse kõiki punkte tõsiselt ning avaldas tunnustust, et Tarmo on väga optimistlik selle 99%-ga, ja palus rahval see lubadus meelde jätta.

Oligi aeg kuulutada välja 2019. a maapäeva korraldaja – XIII Eesti Külade Maapäev läks Põlvamaa kätte. Enne kojusõitu põigati „Leivaküla“, so leivatordi põhimõttel ehitatud 3,6 m pikkust ja 1 m laiust Viljandi-teemalist maketti pintsliisse pistma. Selle tegemisega nägi 19 tundi kurja vaeva kohalik kokanaiskond ja lisaks hulgaliselt maapäevalistest vabatahtlikke. Nii et sellele kunstiteosele nugaodega lähenemist oli lausa valus vaadata. Samas, mis seal salata, „küla“ maitses taevalikult.

Need kolm päeva möödusid lennates ja taevataatki oli maa-rahvaga mestis – kui rahval vaja väljas olla, pihustas vaid paar piiska, ja kui päästev katus peakohal, ladistas mõnuga. Külarahva tulevik tundub igati helge, kui lisaks valitsusele jätkub koostöö ka ilmvavanaga, piisab kui Põlvamaa Maapäevalgi.

Heia-heia hipp-hopp, Raplamaa on tipp-toppi!

III vanatehnika päev viis pealtvaatajad ajarännakule

Mariliis Vest

Augustikuu esimene laupäev oli maakonnas üritusterohke. Paljud vanatehnika austajad kogunesid aga Kuimetsa, et osa saada kolmandast vanatehnika päevast.

Juba enne keskpäeva täitus Kuimetsa krossirajaäärne ala nostalgiahõngu ja signa-saginaga. Pealtvaatajad kogunesid teepervele ning ootasid põnevusega ürituse algust. Varakult pandi valmis mobiiltelefonid filmimiseks ja pildistamiseks. Üritusest olid osa saama tulnud mitme generatsiooni inimesed: esindatud olid vanemad, nooremad ja lapsed. Osalejad andsid oma sõidukitele veel viimast lihvi. Nii mõnigi masin oli uhkelt läikima löödud ja ei paistnud kuidagi vana välja.

Masinapark rivistati üksteise järele üles, sest täpselt

kell kaksteist sai stardi tähesõit. Rivi ees- ja tagaotsa turvas politsei, eesotsas startis kollasel mootorrattal omaaegne Nõukogude Liidu meistersportlane Mart Lajal, kes kandis miilitsapolkovnik Peet Kalli vormi.

Tähesõit on tavapärase osa vanatehnika päeval. Sel korral võttis sellest osa koos mootorrattastega ca 160 masinat. Ühiselt läbiti traditsiooniline neljateist kilomeetri pikkune teekond, mis viis läbi Toomja küla Kuimetsast Kaiu ning sama teed pidi tagasi.

Sõitjate rivis ei olnud ainult eestlased, vaid ka väliskülalised. Masinates olev seltskond lehvitas pealtvaatajatele, lasti signaali ja hõisati. Vanatehnika omanikud olid sel päeval staarid. Pealtvaatajad aga justkui ajamasinas, mis viis tagasi erinevatesse aastakümnetesse. Näiteks sai oma silmaga nautida kirevates värvides maanteemuhkusid ehk ZAZ-965-si, läikima löödud Žigulisid, IŽ-mootorrattaid, Volgasid jms. Kõige rohkem

oligi esindatud veneaegne tehnika. Noorematel oli, mida vaadata ja mille üle imestada, samas vanematel, mida meenutada.

Pärast sõitu rivistati kogu tehnika üles krossiraja kõrval olevale platsile, kus sai päeva lõpuni masinatega lähemalt tutvuda. Nii mõnegi auto juures oli selle omanik, kes teadis vastata uudistajate küsimustele. Mehed olid ninapidi kapoti all uudistamas.

Umbes pool tundi said pealtvaatajad rahus masinaparki uurida, enne kui kogu krossirada varjutasid tumedad pilved. Viimse hetkeni loodeti, et vihma kätte ei jääda, kuid korralik sahmakas vett tuli siiski. Ilmataadi vastu ei saa ning kahjuks jäi taevavee tõttu tulemata ka üritusel esinema pidanud ansambel Fest, kelle liikmed leidsid, et kvaliteetpillidega vihma kätte nad tulla ei tahaks. Vanatehnika päeva korraldaja Juhana Laansoo ütles aga, et oktoobris tehakse ansambliga tagantjärele tantsupidu, siis

juba Kuimetsa rahvamajas. Kella poole kahest startima pidanud vanad krossikad aga vihmast ilma ei kartnud. Algu-se said soolode ja külgvankrite demonstratsioonisõidud.

Tähesõidust ja kogu päevast võttis osa ka Kaiu vallavanem Ülle Kiviste koos abikaasa Kalev Kivistega. Nende masin oli Kalevi isalt päranduseks saadud Volga GAZ-21, mis viib tagasi aastasse 1964. Kiviste rääkis, et auto on originaalvärvi ja ka muus osas praktiliselt originaal. Seetõttu on autol ka niinimetatud must number, mis tähistab unikummi ja seda, et pill on üle üheksakümne protsendi ulatuses originaal. „Auto toome välja praktiliselt ainult ühel-kahel korral aastas, see on tähesõiduks Kuimetsas ja vanade Volgade klubi üritusele, kus toimub orienteerumisvõistlus autodega. Ikka on äge olla vana masinaga väljas, eriti oma valla üritusel. Usun, et ka Volga on tänulik, et saab ennast näidata ja proovile panna,“ rääkis vallavanem.

Laansoo jäi enda sõnul üritusega rahule. Piletiost-ajaid oli tema sõnul veidi üle seitsmesaja. Ta nendib, et kahjuks vihma vastu ei saa ja ilmataat rikkus nii mõnegi plaani ära, kuid samas on ta ääretult rahul, et nii väikese küla kohta nagu Kuimetsa oli kohal nii palju toetajaid

ja pealtvaatajaid. Laansoo tänas kõiki kaasaelajaid ning abistajaid ja lubas, et vastavalt rahva nõudmisele ja tahtmisele tuleb üritus ka järgmisel aastal.

Vanatehnika päeva korraldab Spordiklubi Laansoo Motokrossi Team MTÜ koostöös MTÜ-ga Kaiu Koos.

Kiivrid peas ja lõbusõiduks valmis!

Foto: KALEV KIVISTE

Tähesõidu eesotsas startis Mart Lajal, kes kandis miilitsapolkovnik Peet Kalli vormi.

Tähesõidust võttis osa umbes 160 masinat.

Fotod: MARILIIS VEST

18. AUGUSTIL
KOHILA PROMENAADIL JA
RANNAVOLLEKESKUSES

..KOHILA
SUVEÖÖPIDU

17.00-22.00
AUGUSTIÕHTULAAT
* KIRBUTURG * KÄSITÖÖNURK
HOIDISTEOSAKOND ISTIKUTEALA
*VANAVARAVÄLI *MUU KAUP

20.00
SIMMAN
ANSAMBLIGA MAMA

20.00
VÕRKPALLITURNIIR
ÖÖVOLLE

23.30
TEATRIÕÖ

18.00 ESINEB: KIHNU VIRVE

INDREK TAALMA MONOETENDUS
ORANŽID TROPID KÕRVAS

PILETINFO: SIMMANI JA TEATRIÕÖ KÄEPAEL EELMÜÜGIIST OSTES KUNI 18. AUGUSTINI 10€. SOODUSPILETID PENSIONÄRIDELE JA ÕPILASTELE SIMMANI JA ETENDUS 6€. KOHAPEAL OSTES 12€ JA 8€. EELKOOLIAJALISED LAPSED TASUTA. KOHILA VÕRKPALLIKLUBI KAARDI OMANIKEL EELMÜÜGIIST OSTES 9€ JA SOODUSPILET 5€. TULU LÄHEB KOHILA VÕRKPALLIKLUBI UUE HOOAJA TOETUSEKS. INFO JA PILETITE MÜÜK: KOHILAVORKPALLIKLUBI@GMAIL.COM JA FB KOHILA RANNAVOLLEKESKUS. KÄEPAELAD SAAB KÄTTE ÜRITUSE TOIMIMISE PÄEVAL ÜRITUSE VARAVAST.

Varahommikune vabaduse ja vaikuse leidmine rabas

Helerin Väronen

Kui tihti juhtub, et mõnd etendust tuleb vaatama minna rabasse ja seda veel hommikul kell kaheksa? Just sellise võimaluse pakkus Kooliteatrite suvekool vabaõhuetendusega „Vabaduse metsa vaikus“, mille kolmest etendusest üks toimus laupäeva varahommikul Rumbi rabasaarel.

Juba rabasaarele jõudmine oli omaette elamus. Ärgata tuli päris vara ja sõita kohta, millest päris täpselt ei teadnudki, kus see asub, ja kohal tuli olla juba kella seitsemest. Õnneks juhatasid viidad õigesse kohta.

Auto pargitud, tuli etenduse paika jõudmiseks veel väike jalutuskäik teha, mille käigus sai aeg-ajalt ka mustikatega maiustada. Hommikune vihm oli rabamaastiku väga märjaks teinud ja tagasiteel õnnestus ikka vesi kummikusse saada. Vaatamata varajasele kellaajale oli publikut üllatavalt palju. Idee algataja Eha Metsallik rääkis, et eelmise päeva õhtul olnud esimesel etendusel Tarsi talus ka rohkem rahvast, kui nad algul oodanud olid.

Teatrietenduste kavad ja piletid on enamasti sellised, mis varem või hiljem leiavad tee prügikasti, kuid selle etenduse illustreerivad materjalid on nii ilusad, et neid minema visata oleks patt. Etenduse

plakati ja kaval ning piletitel nähtava on joonistanud 14-aastane Maria Eliisa Metsis.

Etendus koosnes kuuest nii-öelda pildist ja algas tuhande aasta tagusest ajast. Eestlaste ajalugu jutustati ühe põlisrahva perekonnaloo läbi, tõstes sellega au sisse ka ürgema, tänu kellele eestlane on tänapäeva jõudnud. Muinasajal oli metsarahva elu helge ja jõukas. Sel nii-öelda kuldsel ajastul olid olulisel kohal maalinnad ja kaubavoovid. Ka etenduses toodi see esile, kuidas Vahastu maalinnas käidi soola järel ning vahetati seda vaha vastu. Elu oli sel ajal jõukal järjel ja linnades elati nii, nagu linnades ikka.

Kuid varsti saabus aeg, kus ristisõdijad tulid eestlastele vägivallaga oma usku tooma. Etenduses põgenevad õde-enda ristijate eest. Põlisrahvale jääb arusaamatuks, miks tullakse röövimiste ja tapmistega saatel tooma neile usku, kui neil on oma usk olemas. Võõrad väidavad, et kui nende jumalat ei usu, siis Paradiisi, looduseaeda ei saa. Kuid metsarahvas juba elaski looduseaias.

Ristiusustamise käigus laastas me maad üle 50 sõja. Vastuhaku tõttu Liivi ordule langes kaks kolmandikku põlisrahvast. Ja nende väepaigad, nagu Kirna mõisaõone ja Türi kirik, võeti käest. 200-aastane periood eestlaste ajaloo võttis meilt sära silmist ja muutis iseloomult karmiks.

Keskajal tuli järgmine löök metsarahvaste vastu. Kõik, kes midagi rohkem teadsid, ravimtaimi tundsid ja inimesi aitasid, tembeldati nõidadeks. Dokumenteeritud on 145 nõia-protsessi, kuid arvata on, et

suuremat osa kirja ei pandudki. Selles pildis saabus platsile noor tüdruk, kelle üks metsarahva omadest oli kindlasti uppumissurmast päästnud. Teadupärast pidid nõiad läbi tegema veeproovi, usuti, et süütu inimene vajub põhja, nõid aga jääb veepinnale.

Üks huvitavamaid kohti näidendis oli Liivi-Poola sõja tagajärgi kujutav pilt. Platsile marssis piiritulpasid kandev sõjameeste kolonn, tuues sellega esile ka päevakorras oleva piiriteema. Üks Poola sõdur aga kukkus kolonnis ja toibudes leidis eest kaks tüdrukut, kes tema pärast kraaklesid, kuid mees ise ei tahtnud kumbagi. Üldse oli nekrut tüdrukute seas väga popp ja on teada, et ajal, mil perekonnanimesid jagama hakati, tahtis selle mehe nime saada neli perekonda, kes temast põlvnesid. Kahest põlatud tüdrukust aga saanud legendi järgi Kuimetsa järved Kadja ja Aeli.

Peale sõdade laastasid maad kolm katkulainet. Ellu õnnestus jääda vaid neil, kes elasid metsades. Terve etenduse vältel tuuseldasid platsil mäkerdatud nägudega ja hallides rõivastes tegelased, kes sümboliseerisid tumedaid jõude. Etendus lõppes ajaga, mil Eesti sai küll vabaks, kuid tulid teised reeglid ja normid, mida järgida.

Rasketel aegadel kerkis aga armastus veelgi enam esile. Olgu ajad kui rasked tahes, lootus ja armastus püsivad siiski. Näitlejate ühiselt lauldud Kadi Uibo loodud lõpulaul tekitas külmavärinaid. Selles oli mingi jõud, mis ongi ilmselt see, mis pole lasknud meil kunagi täielikult kellelegi alistuda.

Meenus muinasajast, kui tuli süüdati kaitseks võõraste vastu.

Fotod: KALEV KIVISTE

Tuli ei aidanud, võõrvõimu hallid tegelased oma vallutusretkel.

EMTA LAVAKUNSTIKOOL / EESTI RAHVA MUUSEUM / HAGERI KOGUDUS
LAVASTAJAD ANNE TÜRNPÜ / EVA KOLDITS / MART KOLDITS
LAVAL LAVAKUNSTIKOOLI 28. LEND / DIPLOMIETENDUS
ETENDUSED 13.-19. AUGUSTIL HAGERI PALVEMAJAS
PILETID PILETILEVIS / PILETIMAAILMAS

...
JA
BEAKSIN
SABA
SURMA
MA
...

Kõik, mida vajad, tuleb su juurde

Juune Holvandus

Luulelõunal 2. augustil oli Rapla keskraamatukogus luulelõunatajaid ees ootamas gurmeeroog – hästi ette valmistatud ja tunnetuslikult viimistletud kava **Doris Kareva** ja **Robert Jürjendali** esituses.

Seekord ei osalenud kuulajaskond esitusega sümbioosis nagu paaril viimasel korral, kus etteastuja ja publik teineteist täiendasid, küsisid-vastasid, omi suhtumisi juurde lisasid. Seekord tuldi valmisviimistletud nautima. Niivõrd intiimse meeleoluga liitumiseks sobiski saal arvatakse vabaõhu-pinkidest paremini ja ka ilmategija oli kõike ette näinud. Saal oli rahvast täis. Veel kümme minutit enne lõppu kohale jõudnu ohkas õnnelikult, et vähemasti kava viimasest otsast tagareas osa sai.

Robert Jürjendal, kes kitarril mängib nii, nagu oleks tal varuks palju erinevaid instrumente ja nagu vahetades

neid ühe pala jooksul, lõi sissejuhatuseks helgetoonilise, meditatiivse, pisut budistliku rütmi ja kõlaga taustameeleolu. Samal ajal tuli meelde millegipärast ka Tšaikovski „Luikede järv“, niisiis budistlikkus oli samuti pigem assotsiatsioon.

Poetess Doris Kareva esimese luuletuse kuulamise sissejuhatamiseks sobis pala hästi. Luuletaja õrn, teeskluseta, väga isiklik, mitte tingimata haarata ja meeldida püüdev ja samas hingesugulusele siiski lootev esituslaad nõuab kaitsvat raami. Jürjendali muusikaline taust suutis seda hästi pakkuda. Üleminek muusikalt häälele oli ilus, väga sügavalt puudutav.

Kareva esitas kaks pikemat luuletust, mis praegu veel ilmumata. Esimese pealkiri oli „Linnukese mure“. Linnuke sünnib siia maailma, ning siis seisab tal ees mitu vajalikku arengut, igapäevaste neist peidus soov midagi teha, ja see „miski“ ongi eluetapi ülesanne. Ülesanne, mis viib järgmiseni.

Tahaks lennata, aga hirm on... Algul on ju ikka hirm uue ülesande ees, siis aga ometi kuidagi läheb... ja ühel ilusal tunnil linnuke lendabki. Ma usun, et iga kuulaja võis end

selles ära tunda. Raske on algul isegi käima õppida, aga varsti juba jooksed... jooksmine on üha loomulikum, kuni...

Miraakel või miraaž? Küsib luuletaja

Kas me mitte tihtipeale neid kahte segamini ei aja, tõepoolest. Ent linnuke on nüüd lendama õppinud, tal on nüüd uus soov – *tahaks laulda!* Jällegi veidi enda kogumist, soovimist vaheldumisi äpardumistega... *arglikult avab noka ja siis... lendab ja laulab.*

Hea on eelmist õpitud kogemust siduda uue, veel omandamist nõudvaga. Nüüd ongi linnuke peaaegu kõik oma arengufaasid läbinud ja kokku kõitnud. *Nüüd tean, kes olen*, võib ta lennult lauldes hõisata. Ta on jõudnud kogemuse tuumani. Kas siit on veel kuhugi edasi minna? Võib-olla ongi siin lõpp?

Niisugust luulet saabki kuulata vaid hiirvaikses saalis.

Jälle aitas vaikusest välja Jürjendal oma justkui mitmedimensioonilise kitarriga. Seekord kõlas vahepala hispaaniaalikel motiividel, isegi flamenkolikult.

Teinegi pikem luuletus oli uus, veel ilmumata raama-

tust. Kuulaja sai kaasa elada luuletaja nähtud või tuntud assotsiatsioonidele. Doris Kareva pildistab omaenese siseilma. Kui kuulajail seosed tekivad, on hea, kui ei teki, siis seal neid pole. *Nii selgeks löövad tähed septembris... soolakristallidel on maailma alguse maitse*

...Kelle omad on sammud? Samme kajab kui lehti maailmapuust...

Karaat on puhta mõtte mõõt, karate on siis puhta liikumise vorm...

vulkaaniline klaas ja must granaat...

elul ei ole lugu, elu on loomine.

Vähe püüdis Doris Kareva midagi üheselt lugejale öelda. Vahepeal siiski: *...kui maast jõudu ei saa su juured, siis kõnele tõtt, puhast tõtt!*

Läbi settinud isikliku kogemuse andis lõpetuseks edasi õpetussõna: *kõik, mida vajad, tuleb su juurde. Kui tunned ta ära, jääb ta su juurde; soovid tulevad ja jäävad su juurde...*

Muusika kõlas nagu kella- ja ksülofon ühtaegu. Lõpetuseks luges poetess heasoovliku lühida Päikesepalve, lisapalale end mitte libiseda lastes. Viimistletud pilti on parem enam mitte täiendada.

Doris Kareva ja Robert Jürjendal.

Foto: INGRID TEDER

Moodsa aja pildid, mis viivad sada aastat minevikku

Katri Reinsalu

Viimase suvekuu esimesel päeval avas Heigo Zimmer Rapla keskraamatukogus oma fotonäituse „Ühe hetkega maalin maailma hõbedasse“. Kirjade järgi maastikufotode näitus ilmselt just kuigi paljudes ärevusvärinaid ei tekita. See eelarvamus tasub aga kõrvale heita, sest maastiku kõrval on näituse täht hoopis üks üle saja aasta vanune fotoaparaat.

Raamatukogu näitusesaali oli avamise hetkeks kogunenud parasjagu inimesi. Neid jälgides tundus, nagu tunneksid nad fotodes midagi ammust ära. Näitusefotosid vaadates on lihtne ajas sajand tagasi

rännata. Need ei ole tänapäevaseks tüüpilised ja klanitud. Need on kohati udused ja neil on aparaadi käsitsi lihvitud optikast tulenevaid kujutisi ja kriime. Tänapäevaste tööstuslikult toodetavate, vigadeta objektiividega sellist tulemust enam ei saavuta. Fotosid vaadates ongi tunne, et oled järsku rännanud ammuste lapsepõlvveradadele. Need tunduvad kuidagi tuttavad ja soojad.

Zimmer on lõpetanud Tartu kõrgema kunstikooli fotograafia osakonna 2004. aastal ja töötanud fotograafina erinevates ettevõtetes. Peamiselt on tema valdkonnaks olnud portreed ja perepildid.

Vastavatud näitus keskendub aga inimese asemel hoopis teda ümbritsevale keskkonnale. Fotokunstnikuna pakuvad Zimmerile huvi vanad fototehnikad, erinevad fotograafilised menetlused ja vanad kaamerad.

Enne näitusefotodeni jõudmist on küllastajail võimalus piiluda telgitagustesse. Kohe uksejuures on kollaažifotodest, kuidas näitusefotosid tehti. Peaaegu kõigil võib märgata

üht vana fotoaparaati. Zimmer oli selle ka avamisele kaasa võtnud ja pani seal kokku, nii et iga soovija sai oma silmaga läbi kaamera vaadata ja kogeda, kuidas neid pilte loodi.

Sissejuhatuseks rääkis autor, et fotograafia sai suurema hoo sisse 1850-ndatel. Ta ei teadnud oma aparaadi täpset valmimise aastat, kuid ütles, et selle autor suri 1888. aastal. Aparaat pidi valmima seega kuskil kahe daatumi vahepeal. See annab aimu, kuivõrd vana ja väärtusliku aparaadiga tegelemist on. Zimmeril vedas, sest ta sai aparaadi enda omandusse sisuliselt kasutamata seisundis.

Näitusel saab hea ülevaate, millised fotod sellisest vääriskast aparaadist välja tulevad. Kolm fotot on tehtud ka umbes 50 aastat noorema fotoaparaadiga. Fotod on trükitud kontakttrükina ehk kaamerast saadud negatiivfilm ongi sama suur, kui on positiivtrükk raamis.

Iga foto alla on märgitud selle tegemisega seotud tehnilised andmed.

Heigo Zimmerit võlvavad vanad fototehnikad ja fotoaparaadid ning nendeloodud ebatüüpilised pildid.

Foto: SIIM SOLMAN

Märjamaa folk alustas araabia tantsudega ja lõpetas lõõtsapäevaga

Helerin Väronen

3.-6. augustini kestnud XII Märjamaa folk sai traditsiooniliselt alguse Rapla kultuurikeskuse ees, kus 3. augustil esines külalistantsugrupp Al Nour Põhja-lisraelist Kabulist.

Tegemist on tantsurühmaga, kes tegutseb araabia kogukonnas. Al Nour on tegutsenud peaaegu 30 aastat. Eestis on nad varemgi käinud, esimest korda viibisid nad siin Märjamaa folgi ajal 2010. aastal.

Nende tantsud olid tempokad ja lõbusad vaadata. Kokku tantsis 11 meest ja viis naist, lisaks oli kolm muusikut. Huvitav oli nende puhul see, et tantsijate hulgas oli üks, keda võiks nimetada juhiks. Al Nouri tantsijad on kõik noored ja nende liikumises ja olekus on näha, et nad ise naudivad seda, mida nad teevad. Nad kutsusid ka rahvast endaga tantsima, kuigi publik oli eestlaslikult tagasihoidlik ja

vabatahtlikult kaasa tantsima üldjuhul ei kippunud.

Al Nouri tantsud jõuavad kergesti inimesteni, nende järgi tantsimiseks ja nende mõistmiseks pole vaja tantsukunsti sügavuti mõista. Rõhk on jalgade liikumisel, käed liiguvad väga vähe.

Peale Rapla esines Al Nour veel Pärnu-Jaagupis, Märjamaal ja Järvakandis. Eestis viibisid nad nädal aega ja neile meeldis siin, kuigi ilm oli selline, nagu neil talvel. Nende kodukandis on praegu 37 kraadi sooja...

Üldjoontes jääd Märjamaa rahvamaja juhataja sõnul selleaastase Märjamaa folgiga rahule, kuigi vesised ilmaolud segasid kohati päris palju. Midagi selle tõttu küll ära ei jäänud. Kohalikke esinejaid oli kokku umbes 300 ja välisesinejaid 100. Peakontserdi teemaks oli sel aastal meeste tööd. Ka käsitöölaadal oli kohal näiteks sepp ja näha sai vanu ning uusi tööriistu.

Kõige populaarsemad üritused olid neljapäeva ja reede õhtul toimunud festivaliklubid, kus õpiti eri rahvaste tantse. Üllatuslikult sõbrunesid Leedu tantsurühma Reketukas noored Vana-Vigala mõisahoones

esinedes seal folkloorilaagrit pidanud noortega. Arvati, et minnakse vaid esinema, kuid jääd tundideks juttu ajama.

Lõõtsapäev vihma, äikese ja päikesega

Märjamaa folgi viimane päev algas jumalateenistusega kirikus. Pärast lõunat alanud XIV Lõõtsapäeval oli siis päevajuhil Jaak Vahtramäel hea küsida, kes kirikus ei käinud, ja öelda siis, et nemad on süüdi selles, et niimoodi vihma ladiseb. See vihm tekitas parkimisplatsile korraliku muda, mille tõttu nii mõnigi masin vaeva pidi nägema, et kodupoole liikuma saada. Lõõtsapäeva eestvedaja Kalev Järvela viskas küll koos Vahtramäega nalja, et saabki kohe kartuli maha panna, peenrad on valmis.

Ilm oli tõesti väga heitlik, küll sadas vihma, vahepeal paistis päike ja kärgatas kõugi. Kuid ega rahvas ennast sellest segada lasknud. Rahvast oli Järvela sõnul küll vähem kui varasematel aastatel, kuid tapeedirull, kuhu inimesed oma nimesid kirjutasid, sai enne otsa, kui kõik nimed kirja. Lõõtsapäeval käis igatahes vähemalt 150 inimest

Lõõtsapäev Märjamaal.

Foto: JAAK KADARIK

kohal. Õhtul toimus veel piknik Margus Taboriga, kelle Mamma-juttude kuulamise jaoks mõned jäid kohale, kuid lisandus ka uusi huvilisi.

Eks õhtujuhi huumorisoon ja pillimeeste muhe olek andis paremale olemisele paljugi juurde. Näiteks viskas Otto Vaarmann nalja, et tänapäeval on kapist välja tulek moes, et ta teeb ka siis seda ja tuleb akordionimänguga välja. Ja toimides ütlemise „koera kutsetakse, õige mees tuleb ise“ järgi ta kutset ei oodanud, vaid

tuli ise lõõtsapäevale kohale.

Nalja kõrval oli ka küll mõni kurvem hetk. Juhan Uppin lausus enne oma pillimängu, et just pühapäeval oli lõõtsakuninga Aivar Teppo sünniaastapäev, kes alles hiljuti me hulgast lahkus. Sellest tulenevalt olid ka tema lood Teppoga seotud.

Esinejate seas olid ka näiteks pillimehed Põlvamaalt, Heino Tartes koos sõpradega, kes naljatamisi ütlesid, et nad on mägedemaalt pärit. Künklikum seal ju on kui siin.

Kokku oli pillimehi 34, nende hulgas näiteks Eve Burmeister, Ave Sinikas, Avo Blande, Bert Laak, Õie ja Liina Lauri, Raido Koppel. Lõõtsapäev lõppes ühise pillimängimisega, mis tundus, et jääbki kestma. Üldplaanis võis küll arvata, et päev läks korda. Avatud oli väike kodukohvik, kus sai end turgutada näiteks frikadellisupi ja pannkookidega. Ja õhtune piknik pani folgile ilusa punkti, isegi päike tuli selleks ajaks välja.

Gruusia meestelaulude vägevus Rapla kirikus

Helerin Väronen

Rapla Maarja-Magdaleena kirikus kõlasid 2. augusti õhtul ehedad gruusia laulud. Esinema oli tulnud meeskoor Tbilisi, kelle esituses kuulis nii kirikulaule, pulmalugusid kui ka linnafolkloori.

Kui enne selleaastast Viljandi folki korraldati küsitlus, milliseid esinejaid publik taas kuulda tahab, valiti Tbilisi meeskoor kolme hulka, keda sooviti veel kuulda. Varem on nad esinenud folgil aastatel 2000-2003 ning 2006. aastal tegid nad ringreisi Eesti kirikutes. Pärast folki oma seekordsele üle-eestilisele tuurile minnes jõudsid nad esimest korda ka Rapla kirikusse.

Kontserdi avasõnadest rääkis Viljandi pärimusmuusika

festivali korraldaja Piret Aus, et sõprus Tbilisi meeskooriga on kestnud peaaegu 20 aastat, koor ise on aga juba 37 aastat vana. Tasapisi üritavad Tbilisi liikmed ka mõnda eesti keele väljendit õppida ja nii sai kuulda ühe ansambli liikme eestikeelset tervitust. Õ-täht on grusiinidele kõige raskem. Aus rääkis, et see on saavutatav vaid siis, kui suunurgad naeratuseks kergitada.

Meeskoori Tbilisi repertuaaris oli nii kirikulaule kui ka näiteks armastus- ja pulmalugusid. Gruusias on ka laulutüüp, kus kaks koori vastanduvad - üks koor vastab teisele. Veel kõlasid meeste esituses töölaulud, tantsulood ja naljamängulood. Pillidest on neil kasutusel traditsiooniline kitarr, flööt ja nende rahvuspill panduri (keelpill).

Publiku hulgas oli märgata, et nii mõnigi nautis muusikat pigem silmad kinni. Järgisin eeskujuga ja silme ees hakkasid jooksma pildid, kuidas neid laule on aastasadu varem

Gruusias esitatud ja esitatakse nüüdki. Näiteks tuli silme ette stseen pulmadest kirevate riiete ja erinevate tantsudega, mis nende laulude juurde võinuks käia, ning tohutul hulgal energiat ja emotsiooni, mis pulmakülaliste seas valitsesid. Isegi kui laulu sõnadest aru ei saa, viib muusika mõtterännakule ikkagi.

Kui mõni lugu eriti võimsalt kõlas, tekkis selge ettekujutus, kuidas see lugu kõlab kusagil Gruusia maastikul, kuidas see mägedest vastu kajab. Mõni lugu on Tbilisil rahulik, meditatiivne, samas on vastukaaluks lugusid, mis tekitavad tahtmise tantsida. Tekkivad emotsioone on igatahes palju. Üks meeshäl on võimas, kuid kui neid on üheksa, on kuuldu veel vägevam. Gruusia meestelaulud on põhjusega kantud UNESCO maailma kultuurisaavutuste nimekirja, need laulud on läbilõige Gruusia kultuurist ja rahva olemusest.

KAEREPEERE 605

KODUKANDIPÄEV

19.08.2017

Algus kell 10 Valtu põhikooli juures
EV100 kingituse avamisega

Kohvikud ja laat • Isetegevustaste esinemised • Tuleshow
Sportlikud võistlused • Seiklusbatuut ja bampereballid
Hobusõit • Koduaedade ühine külastus • Kaerepere kodulootund
"Iga loos võidab" loterii • Meisterdamine Ebega • Näomaalingud
youtuber Martins Lapins • DJ-workshop ja demo • Ja palju muud!

Õhtune programm alates 20:00
Tantsitab BRANDY • Seltsimajas REIV (2 €)

PRII sissepääs • Ostlemiseks kaasa sularaha

Lisainfo MTÜ ARENDUSSELTS KODUASEME FBs ja
aadressil mtykoduaseme@gmail.com

KEHTNA VALD

RAHANDUSMINISTEERIUM

KÜSK Kodanikuühiskonna Sihtkapital

REGIONAALARENGU TOETUSEKS

Juristi nõuanne

Seadus ei kohusta 1. septembril lapsevanemale vaba päeva andma

Lugeja küsib: Mu laps läheb sügisel esimesse klassi ja tahaksin sel päeval temaga koos olla. Kas esimesse klassi minevate laste vanemad saavad lapse esimese koolipäeva puhul töölt vaba päeva?

Tööinspektsiooni nõus-tamisjurist Ülle Kool: Töölepingu seadus ei kohusta tööandjat andma vaba aega töötajale, kelle laps läheb esimesse klassi. Samas võimaldavad paljud tööandjad seda töökorralduse reeglitega või poolte kokkuleppel. Seega juhul, kui töötajal on ettevõttes olemas töökorralduse reeglid, tasub need üle vaadata ka 1. septembri osas.

Juhul, kui tööandja ei ole nõus andma töötajale vaba päeva 1. septembri puhul ja töötajale ei tule sellist õigust ka nt töökorralduse reeglitest, siis töötaja tööandjalt seda nõuda ka ei saa. Samas ei tule lapse koolimine ootamatult ning töötajal on praegu piisavalt aega rääkida tööandjaga oma soovist ning leida sobivaid lahendusi. Nii töötaja kui ka tööandja peavad käituma teise poole huvidega arvestades, heas usus ja mõistlikult.

Üks võimalus on tasustatud lapsepuhkuse kasutamine. Kalendriaastas on õigus kasutada lapsepuhkust kolm tööpäeva, kui vanemal on üks või kaks alla 14-aastast last, ja kuus tööpäeva, kui vanemal on

vähemalt kolm alla 14-aastast last või vähemalt üks alla kolmeaastane laps. Lapsepuhkuse päevad peavad vanemad omavahel ära jagama. Lapsepuhkuse eest tasutakse Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu alammäära alusel (2017. aastal on lapsepuhkuse tasu 22,20 eurot). Lapsepuhkust võib võtta ka ühe päeva kaupa.

Kui tasustatav lapsepuhkus on juba planeeritud või kasutatud, on töötajal võimalus kasutada ka tasustamata lapsepuhkust, mida antakse kuni 14-aastase lapse või kuni 18-aastase puudega lapse emale ja isale kümme tööpäeva kalendriaastas.

Siinjuures tuleb lapsevanemate tähelepanu juhtida kohustusele, mille kohaselt, kui töötaja soovib kasutada puhkuste ajakavasse märkimata tasustatud või tasustamata lapsepuhkust - näiteks just seoses viibimisega lapse esimese koolipäeva aktusel -, tuleb tal sellest tööandjale vähemalt 14 kalendripäeva ette teatada kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (nt e-kiri). Seega on viimane aeg tööandjale avaldus teha, et 1. september vabaks saada.

Kui lapsepuhkus on määratud puhkuste ajakavasse, toimub selle kasutamine vastavalt ajakavasse määratud ajal ja eraldi avaldust ei ole vaja tööandjale esitada.

Kümnete tuhandete patsientide jaoks muutuvad ravimid odavamaks

Jevgeni Ossinovski,
tervise- ja tööminister

Ravimite rolli haiguste ravimisel ja haigusseisundi kergendamisel on võimatu ülehinnata. Arsti ettekirjutise järgi õigel ajal võetud ravimid leevendavad tervisehädaid, aitavad vähendada haigustest tingitud suremust, ennetada haiglaravi ja vältida või vähendada töövõimetust.

Tõhusad, kuid kallid ravimid on kaasaegse meditsiini lahutamatu osa. Nii lähebki haigekassa eelarvest aasta-aastalt üha suurem summa retseptiravimite kompenseerimisele. Ometi pole ravimid täna kõigile inimestele kättesaadavad või maksavad nad nende eest oma sissetulekuga võrreldes arutult palju raha. Vaadake otsa faktidele. Tervelt 110 000 inimest kulutab

aastas retseptiravimitele üle 100 euro, neist 15 000 inimest üle 300 euro. Suured ravimiarved teevad kindlasti muret eakatele - paljud neist on sunnitud kulutama aastast retseptiravimitele ühe kuu pensioniraha või veelgi rohkem. Koguni iga viies jätab retseptiravimi välja ostmata ja seda vaatamata haigekassa soodustustele.

Minu sügava veendumuse kohaselt ei tohi ravimid olla kättesaamatu luksus. Olukord, kus vähekindlustatud inimesed ei jõua endale retseptiravimeid osta või teevad seda toidu ja muu arvelt, nõudis sekkumist. Seepärast töin valitsusse täiendava ravimihüvitise süsteemi, mille mu kolleegid juuli lõpuks ka heaks kiitsid.

Uus kord rakendub uuel aastal. Alates 2018. aastast hüvitab riik 50 protsenti nendest

ravimikuludest, mis jäävad vahemikku 100-300 eurot. Kulu, mis on suurem kui 300 eurot, kuulub 90 protsendi ulatuses hüvitamisele. Seega pakub riik inimesele lisatuge kohe, kui ta on kulutanud retseptiravimitele üle 100 euro. Iga seda summat ületanud summa jagatakse kaheks. Näiteks 200 euro suuruse kulu puhul jääb inimese enda kanda 150 eurot. Kui aga kulud ületavad aastast 300 eurot, siis makstakse talle iga seda summat ületava euro eest 90 senti tagasi. Nõnda peab inimene, kelle kulud retseptiravimitele on täna 500 eurot, maksma järgmisel aastal samade ravimite eest 250 eurot. Tulevikus sisuliselt ei ole enam neid, kelle väljaminekud küündivad üle 300 euro.

Esiletoomist väärrib ka see, et kogu süsteem muutub lihtsamaks ja mugavamaks

patsientide jaoks, kes ei pea ise midagi tegema. Hüvitis arvutatakse automaatselt maha, kui inimene apteegist ravimeid ostab. Teisisõnu maksab ta apteegis kohe vähem, kui 100 euro piir on käes.

Igal inimesel on põhiseaduslik õigus tervise kaitsele, mis tähendab, et ravimid peavad olema taskukohase hinnaga. Pakutud lahendus aitab kümnetel tuhandetel hoida oluliselt kokku retseptiravimite kuluvat raha ja on iseäranis abiks neile, kes täna ei jõua ravimeid osta. Inimesed on tervemad, nad põevad vähem, paraneb nende elukvaliteet. Ühtlasi on jaanuaris rakenduv skeem oluline samm nende otsuste reas, mis peavad tagama meie tervishoiu parema rahastamise ja arstiabi parema kättesaadavuse.

Hinnavõrdlus

Katri Reinsalu

Lihapalle on meist ilmselt igaüks elu jooksul vähemalt korra söönud. Mõne jaoks on see kindlasti toit, mida tihti-peale ka korratakse. Teised eelistavad ehk midagi huvitavat. Siin ongi retsept, kus tavalistele lihapallidele natuke põnevamalt lähenetakse. Ei midagi keerulist, tuleb lihtsalt natuke suuremad pallid vee-retada.

Vaja läheb:

400 g seahakkliha, 2 sl nisujahu, soola ja pipart, 5 keedetud muna, 0,50 dl rapsiõli, paneeringu 1 muna ja 1 dl riivsaia.

Tee nii:

Sega hakkliha jahuga ning maitsesta soola ja pipraga. Jaga mass viieks võrdseks osaks ja

Imemaitsvad mahlased Šoti munad

vajuta laual lapikuteks ketasteks. Aseta iga hakklihaketta keskele muna ja mätsi hakkliha ümber muna. Patsuta käte vahel, nii et munad oleksid ühtlaselt hakklihaga kaetud.

Löö ühele taldrikule lahti muna, teisele vala riivsaia. Vee-reta hakklihapalle kõigepealt

munas ja seejärel hästi kergelt riivsaia.

Prae palle keskmisel kuumusel õlis. Keera sagedasti, et kõik küljed läbi küpseksid ja hakkliha tooreks ei jääks. Kokku kulub praadimiseks umbes 15 minutit.

Tõsta majapidamispaaberile

nõrguma ja tahenema. Enne söömist lõika keskelt pooleks.

Retsept:

www.nami-nami.ee

Rapla Talupoest leiad Viljandimaa talusealiha kilohinnaga 4,60 eurot.

	Seahakkliha (Rakvere, 600 g)	Nisujahu (Tartu Mill, 1 kg)	Riivsaia (Tartu Mill, 400 g)	Õli (Olivia, 500 ml)

Selver	3,39	0,49*/0,65	1,19	1,39
Konsum	2,70	0,70	1,15	1,35
Maxima	-	0,65	1,15	1,36
Mini-Rimi	-	0,67	1,15	0,99*/1,39
Meie Toidukaubad	-	0,65	1,15	0,99*/1,39

*soodushind
Hinnad seisuga 8.08.2017

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 8.08. 2017

TÖÖPAKKUMISE NIMETUS TÖÖKOHTI ASUKOHT

raietöoline	1	Rapla maakond
looduskaitse osakonna kaitse planeerimise spetsialist	1	Rapla linn
pakkija	1	Atla küla
müüja (puhkuste asendaja)	1	Juuru alevik
koristaja	1	Juuru alevik
puusepp	1	Juuru alevik
kokk	1	Järlepa küla
seadistaja	1	Järvakandi alev
koristaja (puhkuste ajaks)	1	Järvakandi alev
loqopeed	1	Kaiu alevik
lastekaitse spetsialist	1	Kehtna alevik
mehaanik	1	Kehtna-Nurme
müüja (puhkuste asendaja)	1	Hageri alevik
ümbrikute tootmisliini juht-seadistaja	2	Kohila alev
ümbrikute tootmisliini pakkija	1	Kohila alev
laotöötaja-tõstukijuht	1	Kohila alev
tõstukijuht	1	Kohila alev
müüja	1	Kohila alev
vanemmüüja	1	Kohila alev

müüja (puhkuste asendaja)	2	Kohila alev
transporditöoline	1	Kohila alev
tootmismasina operaator	1	Kohila alev
tootmisoperaator	2	Salutaguse küla
müüja-klienditeenindaja	1	Urge küla
koristaja	1	Märjamaa alev
bussijuht	1	Märjamaa vald
tallitöoline	1	Loodna küla
klienditeenindaja	2	Märjamaa alev
vahetuse vanem	1	Märjamaa alev
müüja-klienditeenindaja	1	Orgita küla
hooldustöötaja	1	Tolli küla
kokk	1	Purku küla
seadmekoostaja pelletikateidele	1	Alu alevik
autojuht	1	Purila küla
laohoidja	2	Rapla linn
juhiabi	1	Rapla linn
kokk (puhkuste asendaja)	1	Rapla linn
kokk	1	Rapla linn
puidutöoline	1	Rapla linn
teenindaja	4	Rapla linn
kassapidaja - müüja	2	Rapla linn
müüja	1	Rapla linn
kokk-klienditeenindaja	1	Rapla linn
komplekteerija	1	Kivi-Vigala küla

www.tootukassa.ee Töötukassa Raplamaa osakond Tallinna mnt 14, 79513 Rapla. Tel: 483 0140, rapla@tootukassa.ee

PVC-katete valmistaja pakub tööd
TOOTMISMEISTRILE (Kernus)

Tööülesanded:

- PVC-katete ja tentide valmistamine ning paigaldamine
  - Kliendi juures mõõtmistööde teostamine
- Nõudmised kandidaadile:**
- Korrektnes ja täpne
  - Jooniste lugemise oskus
  - B-kat juhtimisõiguse olemasolu

Kasuks tuleb:

- Keevitusoskus
  - ehituskogemus
- Ettevõtte pakub:**
- Konkurentsivõimelist palka
  - Koolitust ja väljaõpet
  - Huvitavat tööd arenevas ja laienevas ettevõttes
- Tööaeg:** täistööaeg

Asula OÜ, Kernu küla, Hõbekuuse
Kontaktisik: Rain Saar, info@asula.ee, tel 513 0191

ŠKODA SUPERB

Hind alates 18 990 €

Kuumakse alates
243 €

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

**DNB autoliising
sissemakse 0%**

Kampaania kestab kuni 31.08.2017.

**2016
EESTI AASTA AUTO**

DNB

Krediidi kulukuse esialgne määr on 2,81% aastas järgmistel näidistingimustel: vara hind käibemaksuga 26 645 eurot, sissemakse 0%, jääkväärtus 30% (krediidi summa 26 645 eurot), periood 60 kuud, tagasimaksete arv 61, intressimäär 6 kuu Euribor + 2,5% aastas (21.04.2017 oli 6 kuu Euribor -0,251%, lepingus fikseeritud Euribor võib muutuda 6 kuu järel ja negatiivse baasmäära korral kohaldatakse baasmäärana 0%), lepingutasu 190 eurot. Arvutamisel ei ole arvestatud võimalikke vara registreerimiskulusid, riigilõive, hindamisakti tasu ega liiklus- ja kaskokindlustuse aastamaksete suurust. Krediidi kogusumma on 28 669,06 eurot ja tagasimaksete summa on 28 479,06 eurot. Määr on arvestatud eeldusel, et põhiosa ja intress makstakse tagasi igakuiste annuiteetmaksetena. Liisingu võtmisel tuleb sõlmida ka kasko- ja liikluskindlustus. Liisingteenuse pakkuja on AS DNB Pank, Tartu maantee 10, 10145 Tallinn (krediitiasutuste tegevusluba 01. augustist 2012 nr 41-1/54). Tutvu finantsteenuste tingimustega aadressil www.dnb.ee/ettevotja-tingimused/ ning vajadusel konsulteerige asjatundjatega.

Ametlikult volitatud ŠKODA edasimüüjad Eestis on:

ŠKODA Tallinn · Auto 100 Tallinn AS
Tallinn, Paldiski mnt 73 / Pirni 1, 10621
Telefon: 6808 222 · info@skoda.ee, auto@skoda.ee
www.skodataallinn.ee

ŠKODA Laagri · SKO Motors OÜ
Pärnu mnt. 543, Laagri 76404
Telefon: 6837 070 · auto.laagri@skoda.ee
www.skodalaagri.ee

ŠKODA Tartu · Aasta Auto AS
Tartu, Sepa 24 A, 51013
Telefon: 7308 000 · info@aastaauto.ee
www.aastaauto.ee

ŠKODA Kuressaare · Warma Auto OÜ
Kuressaare, Tallinna 82a, 93815
Telefon: 4530 120
info@warmaauto.ee · www.warmaauto.ee

Moller Auto Pärnu OÜ · Pärnu, Välja tn. 3, 80010
Telefon: 4476 140 · parnu@moller.ee

Moller Auto Viru OÜ · Jõhvi, Narva mnt 143, 41536
Telefon: 6808 200 · viru@moller.ee

ŠKODA Viljandi · Folk Auto OÜ
Viljandi, Tallinna 45, 71018
Telefon: 4355 340 · viljandi@moller.ee

**ŠKODA EESTI LAOS
OOTAB SIND ALATI VÄHEMALT
300 AUTOT**

www.skoda.ee

1200 noort jalgpallurit – nii palju pole Rapla varem näinud

Rohelises vormis FC Snovsk (Ukraina) oli üks kahest välismaa klubist, kes oma esindused Jalkafestil välja pani. Teine oli SK Babite Lätist.

Foto: SIIM SOLMAN

Siim Jõgis

Laste jalgpallis tuleb sagedamini ette mängusituatsioon, mida täiskasvanute jalgpallis harva kohtab. Selles võis möödunud nädalal veenduda Rapla ühisgümnaasiumi staadionil, kus toimus 2.-5. augustini järjekorras kaheksas Jalkafest.

Tänavusel festivalil osales rekordiliselt palju võistkondi ja lapsi - suurusjärgus 1200 last 88 võistkonnast. Võrreldes varasemate aastatega märgivad mõlemad numbrid rekordid.

Mis põnevaid mängusituatsioone siis laste jalgpallis ette tuli? No näiteks on haruldane, et täiskasvanute mängus lüüakse värav otse nurgalöögist. Lapsed said sellega Jalkafestil hakkama. Põnev oli muidugi näha ka sellist episoodi, kus ühe pealelöögi ajal pörkas pall kaks korda latti, enne kui üle otsajoone lendas.

Mängu käigus peegeldub laste pilkudest pühendumine ja seeläbi kirk jalgpalli vastu. Isegi kui neist kõigist poistest ja tüdrukutest tulevikus sportlast ei kasva, omandavad nad palliväljakul mitmeid olulisi hoiakuid – võiduni viib pingutus, meeskonnatöö ja pühendumine. Viimased kaheksa aastat on Eesti

noored jalgpallurid tulnud juuli lõpus ja augusti alguses Raplasse, et neid omadusi arendada ja selgitada välja parimad jalgpallurid. Viimastel aastatel on tulnud neile seltsi ja konkurentsi pakkuma ka võistkonnad välismaalt. Sel korral tulid külalised Lätist ja Ukrainast, vastavalt SK Babite ja FC Snovsk.

Raplamaa JK treener ja Jalkafesti peakorraldaja Taavi Tüvist ütles, et välisvõistkonnad annavad ikka ja alati juurde positiivset nooti. “Mängud nende osalusel on teise atmosfääriga ja pingelisemad. See aasta osales uus klubi Lätist - SK Babite, kelle noortetöö on Lätimaa üks eesrindlikumaid. Nemad võitsid ka 2009. aasta poiste A taseme turniiri. Ukraina poisid mängisid väga võitluslikult ja said treeneritelt korralikult “piitsa”, kuid hiljem ka “präänikut”. Kahjuks jäid tulemata Soome võistkonnad, kellega oli kokkulepe tegelikult olemas,” ütles Tüvist.

Välisvõistkondade kaasamist pidas oluliseks ka Läänemaa JK treener Triin Vellemäe. “Eks see ikka muudab turniiri atraktiivsemaks. Meie saime mängida U12 vanuseklassis ukrainlastega. Samas ma ütlen ka seda, et isegi kui välismaa võistkondi ei oleks kaasatud, oleksime meie ikkagi tulnud,” ütles ta. Vellemäe kiitis ka RÜG-i staadioni muru kvaliteeti, öeldes, et see oli väga hea. Läänemaa JK võistkonnad on Jalkafestil osalenud viimasel aastal. Vellemäe sõnul oli tänavune festival korralduse poolest parem kui varasemad.

Raplamaa JK tiimidest tegi kõige parema esituse 2006. aastal sündinud poiste võistkond. Neile pööras õnn selja alles finaali penaltiseerias, kus tuli leppida hõbemedalitega.

Tüvist ütles, et turniir kulges rahuldavalt ja pigem hästi. Probleem tekkis kahel päeval natukene ajakavast kinni pidamisega, aga lõpuks laabus kõik. Ühtegi ebaseaduslikku üllatust – näiteks tulemata jäänud võistkondi - neil päevil ei olnud. “Ka ilmataat oli meiega ühes paadis, kergelt vihma saime vaid laupäeval, kuid päike kuivatas kõik ka kiirelt ära. Lastele meeldib muidu vihmase ilmaga mängida väga, saab libistada ja hullata,” ütles Tüvist.

Ühe puudujäägina tänavusel festivalil tõi ta välja selle, et parandada saaks autasustamistseremooniat. “Mis mulle meeldis, oli Raplamaa JK enda õpilaste abi ürituse tegemistes. Vanemad tüdrukud tegutsesid väga professionaalselt kohvikus ja võistkondade administreerimisega. Suuremad poisid olid väga tublid kohtunikud nooremate vanuste turniiridel. Vanemate laste turniiridele kutsusime litsentseeritud kohtunikud kaugemalt,” rääkis Tüvist.

Tuleval aastal on plaanis võtta festival ette veel suuremalt kui nüüd. On ka põhjust. Teatavasti tähistab Eesti järgmisel aastal 100. sünnipäeva ja see annab ka Jalkafestile oma värvingu. Siis saab Raplast vähemalt kolmeks päevaks jalgpallipealinn, lubas Tüvist.

Kristjan Nõuliku tabamus andis Raplamaale teenitult kolm punkti

Raplamaa JK poolkaitsja Siim-Sten Palm otsib teed Viljandi värava suunas.

Foto: SIIM SOLMAN

Siim Jõgis

Möödunud nädalal sai Rapla ühisgümnaasiumi staadioni muru kõvasti vatti. Kolmapäeva hommikust laupäeva õhtuni toimus seal Jalkafest, kus sajad lapsed oma mänguoskused proovile panid. Pika jalgpallinädala lõpetas aga Raplamaa JK ja Viljandi Tuleviku U21 vastasseis teise liiga viieteistkümnendas voorus, milles kodumeeskond võttis magusa 1:0 võidu.

Tegemist oli tabeli keskmike omavahelise mõõduvõituga. Võit tõstis Raplamaa JK neljateistkümnemeeskonna seas seitsmendale kohale.

Esimesel poolajal pani palli mängu Viljandi meeskond. Päike andis pilvede vahelt väljakule täistuld. Ilma poolest oli mänguaeg väga vahelduv. Mõnusad päiksepaistelised hetked vaheldusid pilvisemate ja tuulisematega. Kindlasti jättis ka see kohtumisele oma jälje. Aga huvitaval kombel tuli esimene suurem sahma-

kas vihma just sel hetkel, kui kohtunik andis mängu lõpuvile. Nagu tellimise peale.

Samad võistkonnad läksid vastamisi ka tänavu 25. märtsil Viljandis. Siis võitis suureskoorilise matši Tuleviku U21 meeskond tulemusega 5:3. 50. minutiks oli kaotusseisust välja tulnud ja 3:2 juhtima läinud. Noored ja väledamad Viljandi kutid suutsid siiski enne lõpuvilet veel kolm korda Rapla võrku sahistada. Seekord mäng nii resultatiivseks ei kujunenud. Kohtumise ainsa tabamuse sai 40. minutil kirja Raplamaa JK ründaja Kristjan Nõulik.

Äärelt tulnud tsenderduse lükkas ta peaga sisse paari meetri pealt. Tasub märkida, et Nõulik oli väljakul üks lühemaid mängijaid, kuid ometi küündis tema pallini esimesena. Teisel poolajal oli muidugi õhus kartus, et noored Tuleviku mängijad püsivad kauem värsked. Nemat on ikkagi Premium Liiga tiimi duubel ja peavad ennast iga hinna eest heast küljest näitama, et esindusmeeskonda pääseda.

Viljandi mängijad pääsesidki mitmel korral kiirränakule, kuid õhtliku olukorra neutraliseeris äärekohtunik, kes fikseeris suluseisu. Mingil hetkel said külalised kohtuniku peale päris pahaseks, et

kuidas jälle suluseis. Üks nende mängija rääkis endale isegi kollase kaardi välja. Lõpuks ei kandnudki nende ponnistused vilja. Raplamaa JK kaitse püsis kindlana ja väravavõrk jäi puutumata. Kümme minutit enne lõpuvilet oli hoopis kodumeeskonna ründajal Oliver Andresel suurepärane võimalus teha seisuks 2:0. Ta pääses vastaste väravavahiga üks ühe vastu, kuid pall väravasse ei jõudnud. Andree madala löögi suutis väravavaht nurgalöögiks suunata.

Raplamaa JK peatreener Mati Püü ütles, et võidu võtmeks oli tahe teisel poolajal vastaste rünnakutele vastu pidada. Sellega tuldi toime. Poolajapausil tehti tema sõnul kaitseliini korrekture, et olla ülesannete kõrgusel. “Tegemist oli võitlusliku keskvaljamänguga, kus kohtunik lubas jõuliselt mängida. Usun, et need olid meie jaoks õiglased kolm võidupunkti,” ütles Püü.

Positiivne on ka see, et viimased kaks kohtumist järjest ei ole vastased suutnud Raplamaa väravavõrku sahistada. Püü sõnul on selle nimel sihipäraselt vaeva nähtud, et kaitset parandada. Mäletatavasti lubati Viljandis endale samal vastasel lüüa viis väravat. “Saime magusa revanši. Hea mäng poiste poolt,” sõnas Püü.

Teise liiga lõuna/läänepiirkonna turniiritabel

	M	Võ	Vi	K	VV	P
1. FC Nõmme United	14	12	2	0	78:8	38
2. Pärnu Jalgpalliklubi	15	11	2	2	47:12	35
3. Saue JK Laagri	15	8	4	3	38:18	28
4. Türi Ganvix JK	15	8	3	4	25:17	27
5. JK Tabasalu	14	8	2	4	38:26	26
6. Viljandi JK Tulevik U21	15	7	1	7	32:42	22
7. Raplamaa JK	15	6	2	7	22:32	20
8. Tallinna FC Flora U19	14	5	3	6	25:26	18
9. FC Kuressaare II	15	6	0	9	23:59	18
10. Pärnu JK Vaprus II	14	5	2	7	28:28	17
11. FC Otepää	15	5	1	9	28:38	16
12. Tõrva JK	15	3	2	10	18:44	11
13. SK Imavere	15	2	2	11	18:54	8
14. Viimsi JK II	13	2	2	9	16:32	8

Teises grupis kolmas koht (parem pole kättesaamatu)

Tiiu Luht

Eesti seniorspordi ja spordiveteranide liidu 50. spordimängud peeti Pärnumaal Tahkuranna vallas Jõulumäe tervisekeskuses. Eestimaal ei olegi vist ilusamat kohta, kuhu juubelimängud oleks paremini sobinud.

Kaks päeva künklikul liivaluitemaastikul peaaegu pilvedeni ulatuvate määndide all on juba iseenesest kehale ja vaimule terviseks. Jõulumäel on elu käima lükatud juba aastal 1976, seega paljudele veteransportlastele omaseks saanud koht. Alati on aga ka neid, kes esimest korda tervisekeskuse väravast sisse sõidavad ja puuderoheluse taustal vaid väikese pinna peale kokkukuhjatud siksakiliisi katuseid näevad. Seespool silmapiir avardub, paigad – spordirajad, majutuspaigad, pargid, söömiskohad, pallimänguväljakud paigutuvad funktsionaalse tähenduse järgi pildile.

Kahe päevaga päris kindlasti siin kõike üle vaadata ei jõua, kinnitab tuttav, kes juba mitu korda Jõulumäe valdustes liikunud ja võistelnud, kuid seegi kord pole tal siin iga asi selge. “Tervisekeskus täieneb ju pidevalt, uut tuleb aina juurde.” Innovaatiline paik siin Tahkurannas litemänniku all, 24 kilomeetrit Pärnust ja pisut üle 100 kilomeetri Raplast.

Mängude avamiseks kogunesid sportlased peamaja ette ja liikusid oma sümbolikat pea kohal hoides peastaadionile. Kuulatakse ridamisi sõnavõtte ja pidulikke tervitusi. Seejärel haarab võistlejaid tõine võistlusmeeleolu. Pendelteejooks 10x60 on traditsiooniliselt suviste veteranimängude esimene ala - särina tekitaja, võistlusmeeleolu ärataja ja väga visuaalne. Pöidlahoidjaid oli peastaadionil nii palju kui üldse staadionil rahvast.

Rapla koondis on alati olnud paremate kohtade saavutamisel kaasarääkija. Seekord seadsid end valmis Kristi Kivisild, Margit Asperk, Inge Lukk, Marika Kotka, Sirje Zahkna ning Kalev Vanker, Andrus Ründal, Toomas Jaaniste, Agur Asperk, ankrumehena Ants Torri. Tehakse soojendust, alles ju teelt tuldud, ja valmistatakse mõttes. Ja siis läks sibamiseks. Toetus hüüete saatel tulemuseks 2. koht, punktid kergejõustiku

arvestusse.

Sealsamas peastaadionil jätkus võistlus talvise nimetusega kiiruse ja osavuse prooviga “suusatamine”. Ühe paari propside moodi “suusapaari” peal võtsid koha sisse viis paari jalgu ehk Maldur Rokk, Inge Lukk, Kalev Vanker, Elle Valtu, Jaan Soone. Kõigepealt väike harjutus: nõõride abil kätega suusk üles ja edasi. Tegevus käib valjuhääle lugemise saatel ja iga “suusataja” peab ülimalt tähelepanelik olema, et mitte teise võistkonna lugemist kuulama jääda. “Kõige tähtsam on rütm kätte saada,” ütles võistkonna juht Maldur Rokk. “Kui võistlejad liiguvad ühes rütmis, saab ka kiirust arendada.” Rapla sai 8 võistkonna hulgas 4. koha, aeg 38,56, tulemus 24 punkti.

Õhtuse aja peale jäid mälumängijad. Rapla koondise esindus - Peep Vahtrik, Mihkel Lasn, Enn Viitkar, Kalju Kalda - jäi 12 võistkonna hulga 6. kohale.

Teise päeva hommikul kuulus programmi põnev discgolf Sinisel rajal pargis. Eesti keeles öelduna oleks selle harsartse sportmängu nimetus kettagolf. Stardikohtunikud on ka eestikeelse ütlemissõnaga nõus, aga eelistasid siiski kasutada rahvusvahelist nimetust. Arvatakse, et mängu algus ulatub 1920-ndatesse aastatesse, kui viskamiseks kasutati purgikaasi. Kuuekümmendatel sai mängust tõsiasi, USAs kasutati juba terminit discgolf. Eesti esimesed meistrivõistlused (2012) peetigi just Jõulumäel. See põnev sportmäng sobib igale eale ja levib üha laiemalt.

Edukas on see, kes kõige vähemate visetega lennutab spetsiaalse ketta frisbee (lendav taldrik) spetsiaalsesse korvi. (Kergejõustikustaadionil oli taldrikute lennutamine keelatud.) Mängust arusaamiseks soovitasid stardikohtunikud küsijal endal rada läbida. Sinise raja läbimiseks oli valmis üheksa 4-liikmelist võistkonda. Rapla esindus - Kalju Kalda, Eve Maido, Alar Lepikult, Mati Tiidre - püsis finišis oma punktisummaga üsna tükki aega liidrirollis. Lõpuks reastusid esimesed viis kohta ühepunktise vahega, sealjuures Raplale Tallinna (32) ja Viljandi (33) järel 34 punktiga 3. koht.

Kergejõustikualad olid jagunenud kahe staadioni vahel ja kahele päevale, võrkpallurid metsa alla platsidele, petankimängijad parkimisplatsi kõrvale graniitsõelmekattega väljakule. Head ja jõulist võrkpalli võis Jõulumäe määndide all näha hilistel tundidelgi.

Rapla oli esindatud ja oli üheksas ning teenis arvestuslikke kohapunkte, aga ise nad rahule ei jäänud.

Petankimängijad - Anne Sillamaa, Vello Sillasoo ja Vallo Sillamaa - higistasid ja heitsid kahel päeval kuule peaaegu troopikakuumuses. 20 võistkonna seas 13. koht ei olegi kehv, kuid nende 15 kohapunkti ei läinud üldarvestusse. Kergejõustiklased andsid kahe päeva jooksul kahel staadionil oma parima. Nii-öelda kodustel võistlustel võib vanuseklasside üle kohapeal otsustada, Jõulumäel kui üle-eestilisel jõuproovil jagunesid sportlased rühmadesse viieaastase vahega (alates 35. a). Allpool raplalaste paremaid tulemusi kergejõustikus.

Esikoha said: Toomas Jaaniste 100 m, (3. koht kaugushüppes); Kristi Kivisild 100 m (2. koht kaugushüppes); Marika Kotka kaugushüppes (2. koht 100 m); Helle Tasane paigalt kaugushüppes, (2. koht kuulis ja 4. koht kettas); Leili Kaas paigalt kaugushüppes, kuulitõukes, 60 m, (2. koht kettaheites); Asta Satsi kettaheites ja odaviskes, (2. koht kuulitõukes); Kalev Vanker 3000 m (2. koht odaviskes); Lembit Zahkna kettaheites (2. koht kuulitõukes).

Teine koht: Elle Valtu 1000 m (4. koht 100 m, 5. koht kaugushüppes); Inge Lukk kaugus (3. koht kettaheites, 4. koht 100 m); Sirje Zahkna paigalt kaugushüppes; Mihkel Laurits paigalt kaugushüppes (3. koht kuulitõukes, 5. koht 60 m); Anne Sillamaa kuulitõukes (3. koht kettaheites).

Kolmas koht: Ants Torri 100 m; Margit Asperk kaugushüppes; Tiit Kivisild 1500 m. Punkte tõid veel Andrus Ründal, Heiki Sassian, Ilmar Vainsalu, Mati Tiidre.

Kokkuvõtete tegemisel läksid arvesse kergejõustik ja nelja parema ala (Raplal võrkpall, kettagolf, mälumäng, “suusatamine”) võistkondlikud punktid. Üldse oli Jõulumäel esindatud 14 koondist, kes olid jagatud kahte gruppi. Rapla sai teises grupis, kuhu kuulub 7 koondist, Järvamaa (122) ja Võru (117) järel kolmanda koha 112 punktiga. Kes tahab, võib mõelda ja öelda, et alati saaks paremini. Saakski – Raplal potentsiaali on. Näiteks, kui korvpallinaiskond ei oleks mitmel põhjusel enne suvemänge laiali pudenenud, märkis Leili Kaas, oleksime ehk koha võrra kõrgemale tõusnud. Aga uued võistlused ootavad.

Raplast Kehtnasse jõudis kõige kiiremini Olavi Allase

Siim Jõgis

Konsumi Rapla-Kehtna maanteejooks on kujunenud mõnusaks traditsiooniks, mis juhatab jooksusõprade jaoks sisse augustikuu. Tänavu toimus võistlus kuuendat korda ning viimaste aastate kiireimat aega suutis näidata Olavi Allase (KJK Järvala).

Rapla ühisgümnaasiumi staadionilt stardi saanud jooksus jõudis ta finišisse Kehtna A ja O parklas ajaga 38 minutit ja 12,9 sekundit. Üksteist sekundit hiljem ületas lõpujoone Argo Jõesoo (Läänemaa Kergejõustikuklubi). Tema aeg oli 38.23,7. Kolmandana lõpetanud Sander Vaher (EKJ SK) jäi kahele kiiremale alla juba enam kui minutiga. Vaheri ajaks märgiti protokollis 39.42,5. Nemad kolmekesi olid ainsad, kes suutsid 11,5-kilomeetrise distantsi läbida

alla neljakümne minuti.

Eriti tasavägine oli naiste arvestuse finiš. Erakordselt võrdset ületasid lõpujoone Kaisa Kukkk (Treeningpartner/PPA) ja Kaia Lepik (Täppsportlaste). Õige napilt võttis esikoha siiski Kukkk, kelle aeg oli 44.32,4. Lepikule märgiti lõpuajaks 44.32,9. Naiste arvestuses sai kolmanda koha Kristiina Verevmägi (Täppsportlaste) ajaga 45.24,9. Kokku läbis 11,5-kilomeetrise distantsi 72 jooksjat.

Naiste arvestuse võitja Kaisa Kukkk kommenteeris sotsiaalmeedia vahendusel pühapäevast võistlust nii: “Rapla - Kehtna maanteejooksul said jooksjad nii kõrvetavat päikest, kohati tugevat vastutuult ja viimased lõpetajad ka paduvihma. Endal õnnestus joosta distantsi algus grupis ja kogu distants kõrvuti Kaia Lepikuga. Tuule eest kaitsesid vahepeal tublid Sparta poisid, kuigi lõpuosa punnitasime Kaiaga kõrvuti. Oli tore ja meeleolukas jooks, korraldus hea ja kuigi autasustamine tuli teha paduvihma tõttu telgis, siis ikka soovitan jooksuvõistlust

kõigile!”

Lühemal ehk viiekilomeetrise rajal napsas esikoha triatleet Aleksandr Latin (Triatloniklubi 21CC) ajaga 16.16,8. Talle järgnesid teine Arvi Alamaa (Rapla Jooksuklubi; 16.53,6) ja kolmandana Aleksandr Kuleshov (Treeningpartner; 17.19,1). Naiste arvestuses moodustasid esikolmiku Mirjam Vint (22.02,7), Pille Visser (22.52,9) ja Anna Šerstjuk (23.31,4). Kokku läbis lühema distantsi 55 jooksjat.

Konsumi Rapla-Kehtna maanteejooksu peakorraldaja Erik Horn ütles, et ta lootis näha rajal rohkem jooksjaid ning ennekõike rohkem just kohalikke inimesi. Järgmiseks aastaks soovib ta enda sõnul tuua rajale vähemalt 300 jooksjat. “Tahame kindlasti järgmistel aastatel kasvada,” sõnas Horn. Ka lühem distants lisati võistlustele just selleks, et jooks oleks jõukohane kõikidele soovijatele. Lisaks toimusid enne põhidistantsi lastejooksud, milles osales sadakond mudilast.

Konsumi Rapla - Kehtna maanteejooksu start anti Rapla ühisgümnaasiumi staadionilt. Distants viis jooksjad mööda Viljandi maanteed Kehtnani, kus A ja O parklas ootas neid finišijoon.

Foto: SIIM SOLMAN

Raplamaa spordimehed Londoni areenil

Siim Jõgis

Alates eelmisest reedest, 4. augustist on spordimaailma pilgud pööratud Londonile, kus toimuvad kergejõustiku maailmameistrivõistlused.

Koos selle planeedi vägevatega panevad end Londoni olümpiaaareenil proovile ka 13 eestlast. Tegelikult ei oleks mitmel põhjusel enne suvemänge laiali pudenenud, märkis Leili Kaas, oleksime ehk koha võrra kõrgemale tõusnud. Aga uued võistlused ootavad.

Nende kolmeteist nime seast võib hea tahtmise

korral leida kaks, kellel on tihedamad sidemed Rapla maakonnaga. Üks neist on oma võistluse ära teinud, teine alustab seda reedel. Vigala vägilane Gerd Kanter läks maailmameistrivõistlustele hüpliku vormi pealt. Kvalifikatsioonis suutis ta heita ketta 63.61 peale, mis andis üheksanda koha ning seega koha finaalis. Kahteist parema seas kahjuks nii hästi enam ei läinud. Teisel katsel saadud tulemus 60.00 andis viimase ehk 12. koha. Maailmameister Andrius Gudžius (Leedu) teenis selle

tiitli tulemusega 69.21. 2009. aastal anti Gerd Kanterile Raplamaa tippauhind Rapla Redel.

Teist meie maakonna juurtega sportlast on starti oodata reedel, 11. augustil. Tegemist on loomulikult Kuimetsast pärit kümnevõistleja Karl Robert Saluriga. Oma tiitlivõistluste debüüdi tegi 24-aastane noormees eelmise aasta suvel Rio de Janeiro olümpiamängudel. Seal teenis ta 7223 punktiga 23. koha. Loodetavasti suudab ta Londonis selle tulemuse ületada!

TEENUS

OÜ KÜLMALINE

Soojuspumpade remont, müük ja paigaldus, kodumasinade ja sõiduki kliimaseadmete remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

Bussiteenus 8 kuni 82 kohta. Helista tel 5330 7447, sivaau-to2007@gmail.com

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Telli buss. Tel 5330 7447 antsraismaa@hotmail.com

Ohtlike ja suurte puude langetamine. Tel 517 5783

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968 või 5340 2068

Rehvi vahetus Rapla linnas Jürna tn 2. Hinnad väga soodsad. Rehvi vahetuse aja saab broneerida tel 5818 8986

Katused, fassaadid ja viimistlustööd. Tel 5352 9476 e-mail: mehitus@gmail.com

Lamekatuste ehitus rullmaterjaliga (garaaž, suvila, eramaja, korterelamu). Tel 5629 8738 info@palmergrupp.ee

Vannitubade renoveerimine, plaatimine, saunade ehitus. Tel 5341 9932

Milistar Transport - KOLIMIS-TEENUSED JA TRANSPORT Harju- ja Raplamaal parimate hindadega! Tel 516 6157, veod@milistar.ee

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb korralikku toorest ja kuiva lepa-, kasepuud ning sangleppa 30, 33, 38, 50, 60, 70 cm (ka võrgus). Vedu al 5 m. Tel 5373 7294

Rapla Kütteäris puidu- ja turbabriketti, pelleteid, kaminapuid kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

Toores lehtpuu, hind al 30 €, metsakuivi okaspuu al 35 €. Laotud puude tarne 10 ja 15 m autoga, transport hinnas. Tel 502 4895

Lõhutud ja saetud lepa küttepuid nii lahtiselt kui ka võrkkotis. Müüme ka puitbriketti. Vedu. Tel 516 6305

kuivi pakitud kütteklotse ja kaminapuid, pelleteid ning puidu- ja turbabriketti alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503

kuivi küttepuid lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

tooreid halupuid 30-60 cm (lepp, must lepp, kask, saar) koos veoga. Tel 517 5783

ehitusliikku saematerjali, servamata lauda, lepalauda, terrassi-, voodri- ja põrandalauda. Pikkused 3-6 m. Laudade värvimine. Vedu tasuta. Tel 528 2268

otse tootjalt pakitud puit- ja turbabrikett, 6-8 mm pellet, klotid lahtiselt-pakitud. Kivisüsi 25 kg kotis. Vedu. Tel 506 8501

2-toal korter Raplas Ööbiku 1 koos garaažiga. Tel 521 0903

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

TÖÖPAKKUMISED

Rapla Lasteaed Kelluke pakub tööd **LASTEIAIÕPETAJALE** (0,5 a/k) ja lapsehoolduspuhkusel oleva töötaja asendajale **LASTEIAIÕPETAJALE** (0,8 a/k) või **ÕPETAJA ASSISTENDILE** (1,0 a/k).

Tööle asumise aeg esimesel võimalusel. Motiveeritud avaldus, CV, haridust tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt 17. augustiks aadressil Palli 3, Rapla linn, Rapla vald 79513, Raplamaa või e-aadressil kelluke@kelluke.edu.ee. Info tel 501 8373

soodsa hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Info tel 505 9151, 5354 3002

suitsuvorsti ja maasinki väikehulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

Tapamaja müüb emise lihakehasid kohaletoomisega. Info tel 5351 7414

Liugused ja garderoobid. Abi projekteerimisel. Parimad hinnad. Tel 522 1151 www.nagusul.ee

MITMESUGUST

Hispaania keel. Kutsume teid hispaania keele kursustele esmaspäeviti Loomeruumis (Tallinna mnt 5, Rapla). Info ja registreerimine a.s.wesman@gmail.com

ANNAN ÜÜRILE

1-toalise korteri Rapla linnas. Info tel 514 2920

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas Jürna 2. E-R 9-17, L 10-14. Tel 5818 8986 www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 505 8637, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

OÜ ESTEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

vanu jalg- ja mootorrattaid, võrre ning nende varuosi. Võivad olla ka mittekomplektsed. Samuti pakuvad huvi erinevad vanaaegsed esemed. Tel 508 6947

hobu-kartulivõtumasin (töökorras). Tel 489 0929 öhtuti

vanaaegseid (EW ja vanemaid) jalgrattaid, mootorrattaid, varuosi ja vanatehnikat. Tel 529 3445

Metsakinnistute ja raide ost (sobivad ka osaliselt raiutud ja hüpoteegiga koormatud metsakinnistud). Aitame metsakavade koostamisel ja paberite vormistamisel.

Tel 525 9788, harry@grundar.ee
faks 443 0376, Tehnika 15, Paikuse

OÜ Priimo Mets ostab:

- metsakinnistuid,
- kasvavat metsa,
- kasepakku, okaspuu palki,
- paberipuitu, küttepuid,
- võsa hakkeks.

Pakub:

- saematerjali,
- metsaveoteenust.
- kase küttepindu ja kase kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696
E-post priimo.mets@priimo.ee

Kuga mööblikauplustes müügil SUUR VALIK köögi-, elutoa-, lastetoa- ja magamistoamööblit.

VALIK TÄIENE PIDEVALT!

Tule ja tutvu! Hinnad soodsad Suurema ostu puhul tingimisevõimalus. JÄRELMAKS PROTSENDIVABA!

MEIE KAUPLUSED: RAPLAS Piiri 5A,

E-R 9.30-18, L 9-15
Telefon 489 4453

PÖLVAS Jaama 69 D
telefon 799 1489

VALGAS Vabaduse 2
telefon 767 0173

JÕGEVAMAAL Pauastveres
telefon 775 1310

TÜRIL Tehnika 8 E-R 9.30-18, L 9-15
telefon 384 8576

VILJANDIS Riia mnt 52
telefon 433 6029

ABJA-PALUOJAS Tiigi 1, telefon 436 0158

**Tutvu laia valikuga www.kuga.ee
Nüüd võimalik oste sooritada ka e-poes!**

**Sadolin Spordihoones
MÖÖBLI MAALETOOJA**

LAO

**SUUR
TÜHJENDUSMÜÜK**

Leiad meid: Rapla SADOLINI SPORDIHOONEST aadressil Viljandi mnt 69A

OLEME AVATUD | 16.-18.08.2017 K-R 10.00 - 19.00 | 19.-20.08.2017 L-P 10.00 - 17.00

Info: 5663 6945

AS Solbritt pakub tööd **TRANSPORDITÖÖLISELE** lastepiimasegude valmistamisel.

Helistada tel 489 0405; 489 0400; 522 9408 või tulla kohale aadressil Rapla, Viljandi mnt 91e (piimatööstus)

Pakun tööd puuriitade **LADUJATELE ja PUULÕHKUJA OPERAATORILE.** Töökoht Kärus. Tel 5373 7294

Pakume tööd **CE-kat AUTOJUHI** Eesti-Saksa suunal ja Eesti-Läti suunal. Soovi korral võimalus töötada graafiku alusel. Tel 501 0618 ja 527 2580

Vajame Raplasse veoautode **REMONDI LUKKSEPPA ja AUTOPESIJAT.** Tel 501 0618 ja 527 2580

Võtame tööle **LAOTÖÖLISE-AUTOJUHI.** Vajalik C-kategooria juhiluba. Tel 489 4590. E-mail: espak.rapla@gmail.com

Vajame Vana-Vigalasse põllutöö kogemusega **TRAKTORISTI-KOMBAINERIT.** Tel 501 0618 ja 527 2580

Pakume **FASSAADI KROHVIJATELE** tööd Soomes.

Keskmine neto 5000 € kuus, elamine meie poolt. Töökeskond rahulik ja sõbralik.

CV – info.finestpurku@gmail.com.
Tel 526 2364

TUHASTAMINE Lahkunu transport morgi, lahkunu hoiustamine külmkambris 1 ööpäev, lihtne urn, tuhastamine, tuha väljastamine urnis. 299,00 €

HAUAMATUS Lahkunu transport morgi, kirst, lahkunu hoiustamine külmkambris 1 ööpäev, hauaplaat, lahkunu korrastamine ja riietamine 395,00 €

PUUMATUS Lahkunu transport, lahkunu hoiustamine külmkambris kuni 3 ööpäeva, lahkunu korrastamine, tuhastamine, tuha väljastamine omaste poolt valitud ajal ja valitud puuistikuga 495,00 €

24h lahkunu transport üle eesti | Info tasuta lühinumbril: 16 200
www.memoris.ee

JA VV PRODUCTIONS ESITLEVAD:

Laula mu laulu suvetuul

TANEL PADAR, GETTER JAANI, KOIT TOOME, LIIS LEMSALU, OTT LEPLAND ja INES

Külalisesineja **KARL-ERIK TAU KAR** Öhtut juhib **JUSS HAASMA**

P 13 / 08 Rapla Laululava | Algus kell 20

LISAINFO JA SOODUSPILETID: **PILETILEVI**

SUURTOETAJAD: **APOLLO KINO-CINEMA** **saku**

TOETAJAD JA PARTNERID: **Lipton** **SKODA TALLINN** **Banijay Rights** **Elmar** **Postimees**

Digikond

Soovid uue põlvkonna internetiühendust koju või kontorisse? Digikonnaga liitumiseks täida sooviavaldus www.digikond.ee

HEÄHÄITÄMISEKS OSALEME DIGIÕHES

- VABADUS VALIDA TEENUSEPAKKUJA
- SOODSAIM VÕIMALUS
- VALGUSKAABLIÜHENDUS
- PIIRAMATU LÄBILASKEVÕIME
- GARANTEERITUD KVALITEET
- TULEVIKUKINDEL

LOVL Raplamaa Omavalitsuste Liit
Association of Local Authorities of Rapla County

Siiras kaastunne Aavo ja Ineta Pruusile perega
ÜLO PRUUSI
kaotuse puhul.
SA Raplamaa Haigla

Südamlik kaastunne Aarnele ja Milvile kalli
ÜLO PRUUSI
kaotuse puhul.

Siiras kaastunne Ede Talistule perega kalli
ISA
surma puhul.
Urve, Aaru, Hele, Peeter, Ants

Töökaaslased prokuratuurist ning kohtumajast, Eve ja Natalia

Ajajõgi voolab, lõpeb leinatee. Sinu hingesoojus kaua meeles veel...

KAIE PALMIST
Avaldame kaastunnet poegadele peredega.

Mälestavad Hõbene, Lepalinnud ja Lemmi

Mälestame **VELLO PÄRTI** ja avaldame kaastunnet omastele.
Kumma külarahvas

Kallis Elen!
Sügav kaastunne kalli
EMA
kaotuse puhul.

Töökaaslased Rapla Maximast

Vaikselt lahkus isake hea, muredest, valudest enam ei tea...

Südamlik kaastunne Edele perega

ISA
kaotuse puhul.

Töökaaslased Märjamaa valla raamatukogudest

Avaldame südamlikku kaastunnet Viive Raamile kalli
EMA
kaotuse puhul.

Valtu koolipere

Südamlik kaastunne Ailile abikaasa, Ingele ja Valdurile perega isa ja vanaisa

VELLO PÄRTI

kaotuse puhul.

Aide ja Rita perega

Üks tee on lõpuni käidud, üks süda on vaikinud...

ÜLO PRUUS

Avaldame sügavat kaastunnet lähedastele.

Tarvised

Mälestame tublit tööinimest, head reisikaaslast, aktiivset inimest

SELMA KISKONENI.

Tunneme südamest kaasa Annele perega ja kõigile lähedastele.

Kohila vesivõimlejad

Ede!

Avaldame Sulle ja su lähedastele kaastunnet kalli

ISA

surma puhul.

Reet, Salle, Ester, Katre, Külli, Rael

Avaldame kaastunnet dr Aavo Pruusile perekonnaga armsa isa

ÜLO PRUUSI

surma puhul.

Kaastöötajad SA Raplamaa Haigla erakorralise meditsiini osakonnast, operatsiooniblokist ja siseosakonnast

Südamlik kaastunne Jane Svenovile

ISA

kaotuse puhul.

Töökaaslased

Minnes võtab ta kaasa tule ja süütab taevasse tähe...

Südamlik kaastunne perekonnale

MATI RUKKI

kaotuse puhul.

SA Tuletorn Fond

Mälestame alati rõõmsameelset ja abivalmis endist töökaaslast

EDAT

ja avaldame kaastunnet lähedastele.

Evelin, Tiia, Niina, Marje, Maiu, Hilja

KUHU MINNA

KINO

MÄRJAMAA HELK

„Valerian ja tuhande planeedi linn“ (USA, 3D)
9. august kl 16.40, 21.10

„Amityville: Kurjuse ärkamine (USA, alla 12aastastele keelatud)
9. august kl 19.10
10. august kl 17

„Wind River“ (USA, alla 16aastastele keelatud)
10. august kl 19, 21

„Annabelle: Loomine“ (USA, alla 14aastastele keelatud)
11. august kl 17, 21

„Perekonnapea“ (USA)
11. august kl 19
13. august kl 19
15. august kl 19.10

„Bamse ja nõia tütar“ (Rootsi joonisfilm, eesti keeles)
13. august kl 15.30
„Tume torn“ (USA)
13. august kl 17, 21
16. august kl 17, 21.10

„Plahvatuslik blond“ (USA, alla 14aastastele keelatud)
15. august kl 17, 21.10
16. august kl 19

KONTSERT

Kontsert „Ma annan oma südame“
Järvakandi Pauluse kirik, 11. august kl 19

Rapla kihelkonna isetegevuslaste kontsert
Järvakandi kultuurihalli välilava, 12. august kl 18

Orelikontsert: Piret Aidulo (Eesti) ja Joseph Lia (Malta)
Hageri kirik, 12. august kl 19

Truckfest: Metsatõlli ja Kukerpillide kontsert
Kehtna, 12. august kl 20

Sume Sumin esitleb: A.P.A.
Kehtna mõisa tiigisaar, 13. august kl 20

Suvelu „Laula mu laulu“
Rapla, Tammemäe laululava, 13. august kl 20

Kandlekoja XVI PÄRIMUSA lõppkontsert
Vana-Vigala põhikool, 12. august kl 13

TEATER

Kohila hoovide teater. Lasteetendus „Konna musi“
Kohila, Luha 8 roheala, 11. august kl 11
(vihma korral Mäni lasteaias saal)

„Rong“. Taritu Tubateater
Eidapere rahvamaja, 11. august kl 19

„Südamesalu salavägi“
Kuusiku-Altveski, 11. august kl 19

Kohila hoovide teater. Lasteetendus

„Vahtramäe Emil“
Urge, Salutaguse tee 29, 12. august kl 16

Kohila hoovide teater. „Võõrasema“
Urge, Salutaguse tee 29, 12. august kl 17
Vabaõhuetendus „Meil Jerwencatos“
Järvakandi klaasimuseumi õuel, 13. august kl 12

Suvelavastus „...ja peaksin sada surma ma....“
Hageri vennastekoguduse palvemaja,
etendused 13.-19. augustini algusega kl 21

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Näitus „Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa klaastooteid aastaist 1965-1992“
Püsiväljapanek „136 aastat Järvakandi klaasitööstust“
„Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuseumi kogudest“
Muuseum avatud K, N, R kl 11-18, L 11-15,
tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
„Kui Nuustakul käidud... Turismikajastused Mahtra muuseumi kogudes“
Püsinäitus „Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda“
Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSJA TALUMUUSEUM
Näitus „Sammudes Eesti Vabariiki“
„Velise vallavalitsuse tegemised aastatel 1918-1944 Rahvusarhiivi materjalide põhjal“
Püsinäitus „Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu“
Avatud E-P kl 10-17

HAGERI MUUSEUM
Näitus „Rahamaailm“
Püsinäitused „Maa-apteek“, „Kihelkonnakeskus Hageri“ (fotonäitus)
Avatud T, K, N kl 11-16, tel 5648 3828 või e-post virve.õunapuu@kohila.ee

MITMESUGUST

„Suveraamat 2017“ 1.-9. klasside õpilastele
Rapla maakonna raamatukogud, kuni 31. august

Lastele – tantsulaager
Juuru rahvamaja, kuni 10. august

Indiaani looduslaager lastele
Mõisamaa, kogukond Väike Jalajalg, kuni 11. august

Rahvamaja tuluõhtu – rõdu avamine
Juuru rahvamaja, 11. august kl 20

Järvakandi päevad ja Rapla kihelkonnapäevad 2017
Järvakandi, 11.-13. august

Truckfest. Eesti kutseliste autojuhtide kutsemeistrivõistlused
Kehtna, 11.-13. august

Kogu pere metsapäev
Ruunawere postimõis, 12. august kl 10

Endise Märjamaa EPT töötajate kokkutulek
Märjamaa, A.K.K. territoorium (Uus 9),
12. august kl 11

Ohutusalane perepäev „Väärtustades elu“
Sutlema küla, 12. august kl 11-15

XXI Varbola Puu - rahvusvaheline puitskulptuuride sümposioon
Varbola linnus, kuni 13. august

NÄITUS

Eesti Instituudi rändnäitus „Eesti aabitsa lugu“
Eve Vetemaa nahkehäistöö
Kehtna raamatukogu

Kai Tiislari fotonäitus „Killuke Ungarist“ (avamine 15. augustil kl 16)
Marianne Oklejaki illustratsioonide näitus „Paberi ja käärdega tehtud imed“ (lasteosakonnas)
Kõitekunstinäitus „Eduard Wiiralt. Piibliillustratsioonid“
Kohila raamatukogu

Sirje Horma mälestusnäitus
Kohila Tornigalerii (Viljandi mnt 1), avatud kiriku lahtioleku aegadel või leppida kokku tel 5623 0741

Jaak Kadariku näitus „Ilmutatud ilmutused“ (kodulootoos)
Maalinäitus „Eesti pühapaigad soome-ugri kunstnike pilgu läbi“
Maria Eliisa näitus (lastekogus)
Märjamaa valla raamatukogu

Märjamaa muusika- ja kunstikooli lõputööde näitus
Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Ühe hetkega maalin maailma: Heigo Zimmeri maastikufotonäitus (saalis)
Helle Kruusi ja Anu Riisenbergi keraamika (vitriinis)
„Suveaknad“ - Tarvo Aro Meti vitraažid (lugemissaalis)
Rapla keskraamatukogu

Sandra Mägi „Ukraina emotsioon“
Rapla, Pargi resto

EV 100: Ehalil Halliste vaibanäitus „Pae peal“
Rapla riigimaja fuajee

SPORT

III liiga lääne piirkonna kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs Tallinna FC Castovanni Eagles
Märjamaa gümnaasiumi staadion, 9. august kl 19

Tüdrukute U15 kohtumine jalgpallis: Kohila Püsivus vs Tallinna FC Flora
Kohila staadion, 11. august kl 17

V laste rattasõit „Paluküla P(B)aik“
Paluküla, 11. august kl 17

Vigala valla spordipäev
Kivi-Vigala põhikooli staadion, 12. august kl 9

Koeraspordi Eesti MV
Kohila spordikompleks, 12. august kl 10

Suveserv
Kohila rannavollekeskus,
12. august algusega kl 10

Järvakandi VI Igamehemaraton ja maakonna MV maratonijooksus
Järvakandi, 12. august kl 11

Kehtna valla külade 3. spordipäev
Ingliste, 12. august kl 12

U11 V alagrupi kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs Tallinna Sparta Jalgpallikool
Rapla ühisgümnaasiumi staadion, 12. august kl 17

IV liiga põhja/lääne piirkonna kohtumine jalgpallis: Kohila Püsivus vs Tallinna FC TransferWise
Kohila staadion, 12. august kl 18

U16 II liiga kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs Saku Sporting
Rapla ühisgümnaasiumi staadion, 12. august kl 19

U13 F alagrupi kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs Kohtla-Järve FC Viru Star
Rapla ühisgümnaasiumi staadion, 13. august kl 11

U12 II alagrupi kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs JK Tallinna Kalev
Kohila staadion, 13. august kl 11

Pahkla spordipäev
Alesti karjäär, 13. august kl 11

Noorte Rahvaliiga B alagrupi kohtumine jalgpallis: Kohila Püsivus noored vs Suure-Jaani United U15
Kohila staadion, 13. august kl 16

II liiga lõuna/lääne piirkonna kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs Pärnu JK Vaprus II
Rapla ühisgümnaasiumi staadion, 13. august kl 17

U15 II liiga B-tasandi kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs Valga FC Warrior
Rapla ühisgümnaasiumi staadion, 15. august kl 17

Naiste Rahvaliiga I alagrupi kohtumine jalgpallis: Raplamaa Rahvanaiskond vs FC ERR
Rapla ühisgümnaasiumi staadion, 16. august kl 19.30

KIRIKUTEATED

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KOGUDUS

Sõnajumalateenistus, peab jutlustaja Riina Kauver
Rapla kirik, 13. august kl 12

Leerijumalateenistus
Samaaria koda, Purku, 13. august kl 15

Rapla kirik on 31. augustini teeliste avatud teispäevast laupäevani kl 10-17 ja pühapäeval kl 10-15

NELJAPÄEV 10.08	REEDE 11.08	LAUPÄEV 12.08	PÜHAPÄEV 13.08	ESMASPÄEV 14.08	TEISIPÄEV 15.08	KOLMAPÄEV 16.08
ETV 07.35 Aia elu. Ampli kasvatamine 07.40 Osoon (2015) 08.10 Maahommik (2017) 08.55 Ihult ja hingelt 09.45 Eesti mäng 10.20 Hommik Anuga 11.35 Hajameelselt abielus 12.00 Reisile minuga. Odessa legendid 12.25 Osoon (2015)* 12.55 Kapital (2016) 13.25 Elu lugu. Tõnu Tammaru 13.35 Meie inimesed. Helen 13.55 Prillitoos 14.50 Paksem kui vesi 16.20 Pealtnägija* 17.10 Õne 13 17.40 Ihult ja hingelt 18.30 AK 18.45 Pehmed ja karvased 19.05 LIVEstonia 19.35 Hajameelselt abielus 20.00 Arktikast Antarktikasse 20.30 Riigimehed 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.25 Sport 21.35 Eesti mäng 22.05 Koduigatsus 22.50 Tormise ring (Eesti/Inglise 2002) 23.30 Üks koorilaul. Mu süda ärka üles* 23.40 Pehmed ja karvased 00.00 ERR.ee uudised	07.35 Aia elu. Lillejuurikate istutamine 07.40 Osoon (ETV 2015) 08.10 Maahommik (ETV 2017) 08.55 Ihult ja hingelt. Vihane jumal 09.45 Eesti mäng (Eesti 2017)* 10.20 Vennad Dasslerid 11.45 Minuscula. Odessa legendid 12.25 Osoon (2015)* 12.55 Kapital (2016) 13.25 Elu lugu. Tõnu Tammaru 13.35 Meie inimesed. Helen 13.55 Prillitoos 14.50 Paksem kui vesi 16.20 Pealtnägija* 17.10 Õne 13 17.40 Ihult ja hingelt 18.30 AK 18.45 Pehmed ja karvased 19.05 LIVEstonia 19.35 Hajameelselt abielus 20.00 Arktikast Antarktikasse 20.30 Riigimehed 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.25 Sport 21.35 Eesti mäng 22.05 Koduigatsus 22.50 Tormise ring (Eesti/Inglise 2002) 23.30 Üks koorilaul. Mu süda ärka üles* 23.40 Pehmed ja karvased 00.00 ERR.ee uudised	07.30 Muumide maailm 07.40 Meistrimehed Pat ja Mat 07.45 Loomaia tee 64 08.00 Väike prints 08.20 Beni ja Holly väike kuningriik 08.30 Kasperi ja Emma lood 08.45 Minu lemmikloom 08.55 Üks koorilaul. Kui vaikivad päevased tuuled 09.00 Õne 10.00 Arvamusfestival 2017 11.00 Reisile minuga. Odessa delfiinid 11.25 Eesti lood. Perpetuum mobile ja piiritud hinged 11.50 Kergejõustiku MM Londonis 12.05 Edeabel 2013 (Eesti 2013)* 14.50 Kergejõustiku MM Londonis 15.40 Elu lugu. Vello Lään (ETV 2015) 15.50 Lauluga maale. Tartumaa* 16.50 Üks koorilaul. Mu süda ärka üles* 17.00 Õne 13 17.30 Arvamusfestival 2017. Ömblusteta ühiskond 19.00 Aktuaalne kaamera 19.15 Kergejõustiku MM Londonis 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.25 Sport 21.35 Draamasari Kaardimaja 22.25 Lahutus Prantsuse moodi 23.45 Draamasari Ihult ja hingelt. Vihane jumal 00.40 ERR.ee uudised	07.30 Muumide maailm 07.40 Vahva Roosi 07.50 Kati ja Mimmu 08.00 Pörsas Peppa 08.05 Džungliässad 08.15 Riigimehed 08.30 Hiir Hops 08.35 Peeter Paani uued seiklused 09.00 Mina ka. Naine ja mees 09.05 Õne 13 10.05 Lauluga maale. Tõstamaa* 11.05 Riigimehed 11.35 Eesti lipp ümber Islandi 12.05 Loodusdokk Elu lugu. Võim 13.00 Unistuste aiad 13.50 Kapist välja. Eesti disaini bränding 14.20 Lahutus Prantsuse moodi 15.40 Inspektor George Gently. Sinine nagu sinilind 17.10 Durrellid (Inglise 2016) 18.00 Estraadisangarid. Uno Loop 18.30 Aktuaalne kaamera 18.40 Ajavaod 19.10 Arvutid ja telefonid 19.30 Maigret. Maigret seab lõksu 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.20 Sport. Sport 21.35 Hetk ajaloos. Kirjanik Vilde 21.40 Paksem kui vesi 23.10 Langus 00.13 ERR.ee uudised	07.35 Aia elu. Kevadkülv kasvuhooesesse 07.40 Osoon 08.10 Maahommik 08.55 Ihult ja hingelt 09.45 Riigimehed 10.15 Hommik Anuga 11.30 Kapist välja. Eesti disaini bränding 12.00 Reisile minuga. Türgi, Bursa 12.25 Osoon 12.55 Kapital 13.25 Kalev Vapper 13.35 Meie inimesed. Artur 14.00 Prillitoos 14.55 Viimane tango Halifaxis 15.50 LIVEstonia 16.20 Unistuste aiad 17.10 Õne 13 17.40 Ihult ja hingelt. Keegi, kes mind valvaks 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Pehmed ja karvased 19.05 Eesti lood 19.35 Hajameelselt abielus 20.00 Naljatera 2011 20.05 Dok Kodanik Hodorkovski 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.25 Sport 21.35 Eesti mäng 22.05 Koduigatsus. Salaarmastus 22.50 Kaardimaja 23.40 Pehmed ja karvased 00.00 ERR.ee uudised	07.35 Aia elu. Roosipeenna korrastamine 07.40 Osoon 08.10 Maahommik 08.55 Draasari Armastus Berliinis 09.45 Eesti mäng 10.20 Hommik Anuga 11.35 Hajameelselt abielus 12.00 Reisile minuga. Türgi. Cumalikizik, Uludag 12.25 Osoon 12.55 Kapital (2016) 13.25 Elu lugu. Aapo Pukk 13.40 Hetk ajaloos. Kirjanik Vilde* 13.45 Meie inimesed. Fode Mamady 14.10 Prillitoos 15.05 Telelavastus Kala neljale 16.25 3 hitti 16.40 Ajavaod 17.10 Õne 13 17.40 Armastus Berliinis 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Pehmed ja karvased 19.05 Püramiidi tipus 19.35 Hajameelselt abielus 20.05 Dokfilm Baskin 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.25 Sport 21.35 Eesti mäng 22.45 Koduigatsus 22.45 Viimane tango Halifaxis 23.40 Pehmed ja karvased 00.01 ERR.ee uudised	07.35 Aia elu 07.40 Osoon (ETV 2016) 08.10 Maahommik (ETV 2016) 08.55 Armastus Berliinis 09.45 Eesti mäng 10.15 Hommik Anuga (ETV 2016) 11.30 Hajameelselt abielus 11.50 Reisile minuga. Istanbuli tänavatel 12.20 Osoon 12.50 Kapital 13.20 Elu lugu. Helvi Erikson 13.30 Meie inimesed. Einike 13.55 Prillitoos 14.50 Pidu meie tänavas 15.10 Maigret. Maigret seab lõksu 16.40 Eesti lood 17.10 Õne 13 17.40 Armastus Berliinis 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Pehmed ja karvased 19.05 Edeabel 2014 19.35 Hajameelselt abielus 20.00 Iseolemine 20.30 Estraadi-sangarid 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.25 Sport 21.35 Eesti mäng 22.05 Koduigatsus 22.50 Ajavaod. 30 aastat hiljem 23.15 Mf Riigivargad 00.15 Pehmed ja karvased 00.35 ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Animasarjad 08.00 Rütüel Rooste 08.10 Tugitoolisport 08.20 Peeter Pikk-kõrv 08.30 Lola Pikk-kõrv 08.35 Peeter Paani uued seiklused 09.00 Pörsas Peppa 09.05 Tantsuakadeemia 09.30 Rakett 69 10.00 Koduigatsus 10.45 Swing mind ikka lohubat 11.30 Täheleav. Mart Sander 12.44 ERR.ee uudised 16.00 Lastetuba 16.15 Muumide maailm 16.25 Suur pahandus 16.55 Hiir Hops 17.00 Karusmarjad metsikus looduses 17.25 Rütüel Rooste 17.40 Oktonaudid 17.50 Prit ja Prääks 18.00 Peeter Paani uued seiklused 18.25 Mis? Miks? Kuidas? 18.30 Peeter Pikk-kõrv 18.45 Väike prints 19.05 Loomaia tee 64 19.20 AK (vk) 19.30 Rakett 69 20.00 Uute sihtide poole 20.50 Allveelennud 21.00 Kergejõustiku MM Londonis 00.00 4x4 00.34 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 07.25 Loomaia tee 64 07.40 Väike prints 08.05 Mis? Miks? Kuidas 08.10 Prit ja Prääks 08.20 Peeter Pikk-kõrv 08.30 Lola Pikk-kõrv 08.35 Peeter Paani seiklused 09.05 Tantsuakadeemia 09.30 Rakett 69 10.00 Koduigatsus 10.45 Meeloodia 69 11.16 ERR.ee uudised 16.00 Lastetuba 16.15 Muumide maailm 16.25 Hiir Hops 16.35 Meistrimehed Pat ja Mat 16.40 Koolitants 2017 17.25 Mina ja Miia 17.50 Minu lemmikloom 18.00 Peeter Paani seiklused 18.25 Kasperi ja Emma lood 18.40 Pörsas Peppa 18.50 Jalgpalli Premium liiga. FCI Tallinn - Tallinna FC Levadia 19.40 AK (viipekeeles) 19.45 Premium liiga. FCI Tallinn - Tallinna FC Levadia 21.00 Kergejõustiku MM Londonis 00.00 Mustad lesed 00.55 Eesti TOP 7 01.38 ERR.ee uudised	09.00 Kolmik teemandijahil 09.25 Mis? Miks? Kuidas? Mis on mõistus? (Inglise 2013)* 09.30 Laulukarussell 2017. Finaal (2017) 11.00 Inglise kool Hiina moodi (Suurbritannia 2015)* 11.55 Kaadris. Lurich (2012) 12.15 Lurich (Eesti 1983)* 13.35 Eesti lood. Minut ja lammast (Eesti 2013) 14.05 Uus elu (2012) 15.20 Indiaanifilm Verevennad (Saksamaa 1975)* 17.00 Operaator Köps seeneriigis (1964) 17.20 Uus liik (Läti 2008) 17.30 Väikese Nicolas' suvevaheaeg (Prantsusmaa 2014) 19.10 Minu lemmikloom. Liivahiired (Eesti 2011) 19.20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19.30 Kergejõustiku MM Londonis 20.10 Oli kord Rock Summer (ETV 2013) 20.55 Kergejõustiku MM Londonis 00.00 Plekktrumm. Aet Annist (ETV 2017) 00.49 ERR.ee uudised	09.00 Väikese Nicolas' suvevaheaeg 10.35 Mina ja Miia. Üksarvikute kuningas 11.00 Karu südame jälgedes (ETV 2001) 11.25 Karu süda (Eesti 2001) 13.30 Uute sihtide poole. Külmemat (USA 2013)* 14.30 Ööülikooli rännakud. Kärt Johanson ja Tõnis Mägi. Peedu 15.30 Oli kord Rock Summer (ETV 2013)* 16.15 Plekktrumm. Aet Annist (ETV 2017)* 17.00 Kolmik teemandijahil 17.25 Pörsas Peppa (Suurbritannia 2010)* 17.30 Härra Lapsti lasteteater. Iemesfloöt (1994) 18.00 Lastejama pillerkaar (2016) 18.55 Peeter Paani uued seiklused. Kuld- ja Tempel 19.20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19.30 Metskapten (1971) 21.00 Kergejõustiku MM Londonis 23.30 Arvamusfestival 2017. Ömblusteta ühiskond 01.00 Eesti TOP 7 videod 01.12 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 08.30 Dimitri ja sõbrad 08.35 Suur pahandus 09.05 Tantsuakadeemia 09.30 Eesti lood. Stromka 10.00 Mustad lesed 10.55 Kükerpillid 11.54 ERR.ee uudised 16.00 Lastetuba 16.15 Muumide maailm 16.25 Papist poisid 16.30 Oktonaudid 16.40 Džungliraamat 16.55 Hiir Hops 17.00 Karusmarjad metsikus looduses 17.25 Kati ja Mimmu 17.35 Vahva Roosi 17.50 Džungliässad 18.00 Lassiie 18.25 Tugitoolisport 18.30 Beni ja Holly väike kuningriik 18.40 Tuutu ja Potsu 18.55 Pörsas Peppa 19.00 Kosmoselendurid 19.10 Mis? Miks? Kuidas? 19.20 AK 19.20 AK (viipek) 19.30 Rakett 69 20.00 Metsapeatus 20.30 Teaduspälvik 21.00 4x4 21.30 Lennud. Viljandi 22.30 BFM esitleb MTA. Piik. Vandenõu. Ohverdus 23.30 4x4 00.00 Eve Kivi 00.32 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 08.35 Lassiie 08.55 Tugitoolisport 09.05 Tantsuakadeemia 09.30 Rakett 69 10.00 Koduigatsus 10.45 ETV live. Paabel 11.45 ERR.ee uudised 16.00 Lastetuba 16.15 Muumide maailm 16.25 Kiisud, edasi! 16.30 Oktonaudid 16.40 Džungliraamat 16.55 Hiir Hops 17.00 Karusmarjad metsikus looduses 17.25 Kati ja Mimmu 17.35 Vahva Roosi 17.50 Džungliässad 18.00 Lassiie 18.25 Mily murrab pead 18.30 Beni ja Holly väike kuningriik 18.40 Tuutu ja Potsu 18.55 Pörsas Peppa 19.00 Kosmoselendurid 19.10 Mis? Miks? Kuidas? 19.20 AK (viipek) 19.30 Rakett 69 20.00 Inglise kool Hiina moodi 20.50 Kirjanik Vilde* 21.00 4x4 21.30 Heureka 22.00 dok Optimitid 22.50 Eesti lood 23.20 4x4 23.50 Aleksei Turovski 00.23 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 07.45 Kati ja Mimmu 07.55 Tuutu ja Potsu 08.05 Džungliässad 08.15 Beni ja Holly väike kuningriik 08.30 Lola Pikk-kõrv 08.35 Lassiie 08.55 Mily murrab pead 09.05 Tantsuakadeemia 09.30 Rakett 69 10.00 Koduigatsus 10.45 Jäääär 11.27 ERR.ee uudised 16.00 Lastetuba 16.15 Muumide maailm 16.25 Kiisud, edasi! 16.30 Nöbina 17.00 Karusmarjad metsikus looduses 17.20 Rütüel Rooste 17.35 Pipi Pikksukk 18.00 Peeter Paani uued seiklused 18.25 Tugitoolisport 18.30 Peeter Pikk-kõrv 18.45 Maša ja karu 18.50 Pörsas Peppa 18.55 Kosmoselendurid 19.05 Oktonaudid 19.20 AK (viipek) 19.30 Rakett 69 20.00 Ööülikooli rännakud 21.00 4x4 21.30 Eesti lood 22.00 Teisikud 23.20 Autostopp 23.35 4x4 00.05 Anne Veski 00.40 ERR.ee uudised

KANAL 2

06.10 Meie Charly 07.00 Super 4 07.15 Preili Moon 07.30 Tommy ja Jerry põngerjad 08.00 Suvereporter 09.00 Purunenud elud 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Armastuse maitse 12.30 Suur lotokolmapäev - Rooside sõda 13.30 Eesti kõige-kõige 14.00 Meie Charly 15.00 Küladetektiivid 16.00 Tüdruk nimega Elif 17.00 Armastuse maitse 18.00 Purunenud elud 20.00 Suvereporter 21.00 Heeringas Veenuse õlal 21.30 Naabripilka 22.30 Viimane võmm 23.30 Köök 00.00 Takso 00.30 Pärapõrgu perekond 00.55 Kliendinimekiri 01.45 Viimane võmm 02.35 Suvereporter 03.30 Guinness World Records 04.20 Eetriapsud 2015 04.30 Pöörased üheksakümnendad 04.55 Heeringas Veenuse õlal 05.20 Eesti kõige-kõige 05.45 Köök	06.10 Meie Charly 07.00 Super 4 07.15 Preili Moon 07.30 Tommy ja Jerry põngerjad 08.00 Suvereporter 09.00 Purunenud elud 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Armastuse maitse 12.30 Naabripilka. Ettevõtline eeslinil 13.30 Eesti kõige-kõige 14.00 Meie Charly. Florida delfiinid 15.00 Küladetektiivid. Viimane sõidutund 16.00 Tüdruk nimega Elif 17.00 Armastuse maitse 18.00 Purunenud elud 20.00 Suvereporter 21.00 Väikesed hiiglased 22.30 Mf Imeline Burt Wonderstone 00.30 Mf Lohista mind põrgusse 02.15 Pärapõrgu perekond. Unetult Orsonis. Darrin üritab oma firma teha 02.40 Suvereporter 03.35 Guinness World Records - metsikud rekordid 04.25 Eetriapsud 2015 04.35 Kaks kanget Lõuna-Ameerikas 05.20 Eesti kõige-kõige 05.45 Takso	06.10 Trinny ja Susannah Taanis 07.00 Naabripilka 08.00 Top Shop 08.15 Tomi ja Jerry seiklused 09.05 Eesti Toidumess - Söömal! 10.00 Merevaade 10.30 Aedniku aabits 11.00 Kodutunne 13.00 C-Komando 13.30 Eestikeelne 14.00 Huumoritähed 15.00 Pilvede all 17.00 Rosamunde Pilcher - Ohtlikud lained 19.00 Roaldi nädal. Ameerika sõdurid 20.00 Suvereporter+ 20.35 Kaks kanget Indias 21.35 Sajandi valitsejanna 23.30 Grantchester. Amanda üritab Gary hukkamisse peatada. Geordiet süüdistatakse kongis surnud mehe hukkamises. Isegi Sidney kahtleb oma sõbra süütes. 00.30 Mf Hertsginna 02.35 Mf Imeline Burt Wonderstone 04.10 Kodutunne 05.00 Trinny ja Susannah Taanis 05.45 Suvereporter+	06.15 Kaks kanget Indias 07.05 Aedniku aabits 07.35 C-Komando 08.05 Väikesed hiiglased 09.30 Heeringas Veenuse õlal 10.30 Meie Bullerby 11.00 Nädalalõpp Kanal 2ga 14.00 Grantchester. Leonard võitleb kapist väljatulekuga 15.00 Kui naised naeratavad 17.00 Inga Lindström - Sveni testament 19.00 Roaldi nädal 20.00 Suvereporter+ 20.35 Suure komöödiaõhtu parimad palad 22.10 Laula mu laulu. Finaal. 23.40 Mf Poseidon Rex. Põnevusfilm. Belize lähedal asub väike saar, mille vetes käivad süvameresukeldud 01.15 Mf Lohista mind põrgusse. Ouduspõnevik edukast Los Angelese laenuhaldurist 02.50 Mf Hertsginna 04.40 Nädalalõpp Kanal 2ga 05.50 Suvereporter+	06.10 Meie Charly. Florida delfiinid 07.00 Mr Bean 07.25 Oota sa! 07.35 Pöörased jänessed 08.00 Suvereporter 09.00 Purunenud elud 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Armastuse maitse 12.30 Kaks kanget Lõuna-Ameerikas 13.30 Eesti kõige-kõige 14.00 Meie Charly. Charly on saar 15.00 Küladetektiivid. Lugupeetud maja 16.00 Tüdruk nimega Elif 17.00 Armastuse maitse 18.00 Purunenud elud 20.00 Suvereporter 21.00 Heeringas Veenuse õlal 21.30 Krimi 22.00 Talentide planeet 22.30 Viimane võmm 23.30 Köök 00.00 Alla tulistatud: põgenemine natside Euroopast 00.55 Unustamatu 01.45 Viimane võmm 02.35 Suvereporter 03.20 Saage tuttavaks 03.45 Guinness World Records 04.30 Pöörased üheksakümnendad 04.55 Heeringas Veenuse õlal 05.20 Eesti kõige-kõige 05.45 Köök	06.10 Meie Charly 07.00 Mr Bean 07.25 Oota sa! 07.35 Pöörased jänessed 08.00 Suvereporter 09.00 Purunenud elud 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Armastuse maitse 12.30 Krimi 13.00 Talentide planeet 13.30 Eesti kõige-kõige 14.00 Meie Charly 15.00 Küladetektiivid. Kõik kaob 16.00 Tüdruk nimega Elif 17.00 Armastuse maitse 18.00 Purunenud elud 20.00 Suvereporter 21.00 Heeringas Veenuse õlal 21.30 Suur lotokolmapäev - Rooside sõda 22.30 Viimane võmm 23.30 Köök 00.00 Kliendinimekiri. 00.55 Dok - Alla tulistatud: põgenemine natside Euroopast 01.45 Viimane võmm 02.35 Suvereporter 03.20 Saage tuttavaks 03.45 Guinness World Records 04.30 Pöörased üheksakümnendad 04.55 Heeringas Veenuse õlal 05.20 Eesti kõige-kõige 05.45 Köök

TV3

06.15 Käpapatrull 06.40 Minu väike poni 07.05 Käna-Kalle Kantpüks 07.30 Saatuslik valik 08.30 Meisterkoka: Peajagu üle* 09.25 Suvesangarid 09.55 Kirgedes torm 11.00 Vaprad ja ilusad 11.35 Top Shop 11.50 Suletud uste taga 12.55 Juurdlust viivad läbi sensitiivid 13.55 Sūdameasi 15.00 Suvesangarid 15.30 Saatuslik valik 16.30 Vaprad ja ilusad 17.00 Kirgedes torm 18.05 Meisterkoka: 19.00 Suvised Seitsmesed 20.00 Kättemaksukontor 21.00 Võimalik vaid Venemaal 21.30 Rait, Raivo ja naised teel Iraani 22.00 Suletud uste taga 23.00 CSI kriminalistid 00.00 Kondid 01.00 Graceland: Eesmärgid 01.55 Grey anatoomia 02.50 Suletud uste taga 03.40 Võimalik vaid Venemaal 04.10 Rait, Raivo ja naised teel Iraani 04.35 Suvised Seitsmesed 05.25 Sūdameasi	06.15 Käpapatrull 06.40 Minu väike poni 07.05 Käna-Kalle Kantpüks 07.30 Saatuslik valik 08.30 Meisterkoka: Torm veeklaasis 09.25 Rait, Raivo ja naised teel Iraani 09.55 Kirgedes torm 11.00 Vaprad ja ilusad 11.35 Top Shop 11.50 Suletud uste taga: Loomahulud vanemad 12.55 CSI kriminalistid: Rünaku nrk 13.55 Sūdameasi: Üle noatera 15.00 Rait, Raivo ja naised teel Iraani 15.30 Saatuslik valik 16.30 Vaprad ja ilusad 17.00 Kirgedes torm 18.05 Meisterkoka: Gordon Ramsay tiim 19.00 Suvised Seitsmesed 20.00 Kättemaksukontor: Spiooni-mängud 21.30 Eksid rannal 23.10 Mf Naabrialve 01.10 Hawaii 5-0: Pereinimene 02.05 Ameerika õudukas: vārdjatsiruk 03.00 Eksid rannal 04.30 Suvised Seitsmesed 05.40 Sūdameasi. Üle noatera	06.30 Sūdameasi: Kinnisidee 07.25 Winxid 07.50 Kung fu panda 08.15 Printsess Sofia Esimene 08.35 Winxid* 09.00 Simpsonid: Ilma mahvita 10.00 Animafilm Önnelik kummipart 10.50

KESKKONNAAMET

Eidapere jahipiirkonna piiride muutmata jätmise

Keskkonnaamet teatab, et algatas Rapla maakonna 26.04.2017 jahindusnõukogu korralisel koosolekul tehtud ettepaneku alusel Eidapere jahipiirkonna piiride muutmise menetluse.

Piiride muutmise aluseks on jahiseaduse § 12 lg 1 p 6 (jahipiirkonna piire muudetakse, kui jahindusnõukogu on esitanud põhjendatud ettepaneku). Rapla maakonna jahindusnõukogu taotleb Eidapere Jahiseltsi taotluse alusel Toosikannu Puhkekeskuse tarastatud ala väljaarvamist Eidapere jahipiirkonnast.

Keskkonnaamet ei pea Toosikannu Puhkekeskuse tarastatud ala väljaarvamist Eidapere jahipiirkonnast põhjendatuks ning jätab Eidapere jahipiirkonna piirid muutmata.

Jahipiirkonna piirid jäetakse muutmata Keskkonnaameti peadirektori käskkirjaga, mille eelnõuga on võimalik tutvuda Keskkonnaameti kodulehel (www.keskkonnaamet.ee) ja Keskkonnaameti Rapla kontoris aadressil Tallinna mnt 14, Rapla.

Vastuväited ja ettepanekud esitada kuni kahe nädala jooksul pärast teate ilmumist ajalehes e-posti aadressil jave@keskkonnaamet.ee.

Keskkonnaamet teeb ettepaneku Eidapere jahipiirkonna piiride muutmata jätmise menetluses avalikku istungit mitte korraldada.

Hea METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa, metsamaad, palki ja paberipuitu, küttepuitu ja võsa-raiejäätmeid.

Metsä

Tel: 5148238, 5038777

e-mail: eesiti@metsagroup.com

Metsä Forest Eesti AS

Wellspa OÜ pakub tööd!

OTSIME OMA KOLLEKTIIVI LIHVIJAT

Ettevõtte pakub:

- Tööle vastavat tulemustasu
- Kaasaegset töökeskkonda
- Sõbralikku kollektiivi

Asume Varbolas
Tööleasumise aeg kohe.

wellspa

Võta meiega ühendust

Helistades 56 227 320 või saada oma CV: info@wellspa.ee

Wellspa OÜ pakub tööd!

OTSIME OMA KOLLEKTIIVI VALAMISE OPERAATORIT

Ettevõtte pakub:

- Tööle vastavat tulemustasu
- Kaasaegset töökeskkonda
- Sõbralikku kollektiivi

Asume Varbolas
Tööleasumise aeg kohe.

wellspa

Võta meiega ühendust

Helistades 56 227 320 või saada oma CV: info@wellspa.ee

Äntu Mõis müüb neljapäeval, 17. augustil Lohman Brown pruune juuli lõpus munemist alustanud noorkanu järgmistest Raplamaa bussipeatustes:

7.30 Käru, 7.45 Lelle, 8.15 Kehtna, 8.30 Kaerepere, 8.45 Rapla turg, 9.15 Inglise, 9.45 Kaiu, 10 Kuimetsa, 10.15 Juuru, 10.30 Lohu, 10.45 Kohila, 11 Hageri, 11.15 Kodila, 11.30 Alu, 11.45 Ohukotsu, 12 Varbola, 12.15 Vaimõisa, 12.45 Märjamaa kiriku plats, 13.15 Kuusiku, 13.30 Raikküla, 14 Järvakandi, 14.15 Eidapere, 14.30 Lokuta.

Info tel 326 1353,
ringil: 5664 3113
www.antumois.ee

RAPLA KÜTTEKONTOR

MÜÜB LÕHUTUD LEPA KÜTTEPUID (25-60 cm, ka võrkotis).
Müüme ka PUIDUBRIKETTI.
Hinnad soodsad!
Tel 516 6305

Alliku Grupp

- Ostame **METSAKINNISTUID**, ka raiutud ja hüpoteegiga
- Ostame **PÖLLUMAAD**

Küsi hinda! Teeme pakkumise!

Lai 10, 80010 Pärnu
Tel 447 7900, 528 5263
Faks 447 7903, metsagrupp@hotmail.ee

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja läbiraiutud kinnistuid

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055. www.landeker.ee

RAPLA
Täiskasvanute
GÜMNAASIUM

OOTAME UUSI ÕPPUREID!

Dokumentide vastuvõtt (7.-12. kl):

- 14. augustist kuni 18. augustini tööpäeviti kella 9–13
- alates 21. augustist tööpäeviti kella 9–16

Lisainfot uuri kooli kodulehelt

<http://raplatg.ee/voi>
helista telefonil 485 5859

Raplamaa tootjate kauplus

Tallinna mnt 23
T-R kella 10-18 ja L kella 10-14

Tel 5788 0357,
e-post: raplamaatoode@gmail.com
Koduleht: www.raplamaatoode.ee

Eelista Raplamaist!

09.09.2017
MÄRJAMAA LAULUVÄLJAKUL

tre Raadio
SÜVE
lõpupidu
2017

VIRUS
HELLAD VELLERD
MERLYN UUSKÜLA
KARL MADIS
RENATE

RETROAUTODE VÄLJANÄTUS • LASTELE TASUTA BÄTUT • ERINEVAD ATRAKTSIOONID • AÜHINNAMÄNGUD JA VÕISTLUSED

VÄRAVAD AVATAKSE 19.00 / PROGRAMMI ALGUS 19.30

PILETID EELMÜÜGIS PILETILEVI MÜÜGIKOHTADES & MÄRJAMAA RAHVAMAJAS
KUNI 8.09 HINNAGA 12.- // PEOPÄEVAL & KOHAPÄEVAL PILET 15.-

LISAINFO: WWW.TRE.EE /TRERAADIO /TREEVENTS
PLAKATID LOETUD TUNDIKOGA POSTIFREES

Rinnavähi sõeluuringutele kutsub AS Mammograaf koostöös Eesti Haigekassaga 2017. aastal kõiki

1955., 1957., 1959., 1961., 1963., 1965. ja 1967. aastal sündinud ravikindlustatud naised

kuni 24. augustini
RAPLA, Raplamaa Haigla, Alu tee 1

Info ja registreerimine telefonil 627 4470

Augustis PVC aknad PARIMA hinnaga!

Rapla Viljandi mnt.19

Amves Tel 489 7306
www.amves.ee, info@amves.ee

Fotod: SIIM SOLMAN

Siim Jõgis

Holmgang on iidne Skandinaavia kahevõitlus. Tänapäeval ei võidelda küll enam maa, varanduse või armastuse pärast, aga au ja soov võita on endiselt mängus. Holmgangi võis käia kaemas laupäeval, 5. augustil ning pühapäeval, 6. augustil Loone linnuses. Elavajaloo festivali korraldasid ajalooklubid Karu Eeslinn ja Lokirebased.

Inimeste huvi ajaloo vastu on jätkuvalt tõusuteel. Sellest kõnelevad nii ajalooramatute populaarsus kui ka osalejate hulk vastavatel üritustel. Populaarsusele aitavad kindlasti kaasa ka filmid ja sarjad, mis mingit kindlat ajastut ette manavad. Üks populaarsemaid on "Viikingid", mis kujutab legendaarse sõjamehe Ragnar Lothbroki ja tema poegade võitlusi. Kes on selle sarja episoodide näinud, võis end laupäeval ja pühapäeval tunda Loone linnuses üsna tuttav pinnasel.

Kuigi Holmgang ehk kahevõitlus oli selle festivali tõmbenumber, aitas ajastutruud pilti luua ka kõik muu, mis selle ümber oli. Näiteks said huvilised proovida vibulaskmist, ühes teelgi tegutses sepp ja loomulikult oli ajastutruu ka rõivastus ja relvastus. Nii Karu Eeslinn kui ka Lokirebased kujutavad oma tegevusega varakeskaega ehk perioodi 9.-12. sajandini. Oma roll oli täita ka naistel, kes tegelesid käsitööga.

Võitlus oli intensiivne ja kilbid kunstipäraselt kaunis-

tatud. Kuigi mõõgad ei olnud teravad ning odaotsad olid asendatud tömpide otstega, võis ikkagi haiget saada. Vahepeal tuli võitlusesse teha pause, et haiget saanud võitlejad end mõne hetke jooksul koguksid. Ja siis sai mõõgad või odad uuesti ristata. Võitlusi juhtis kohtunikuna Karu Eeslinna klubi juhtfiguur Viktor Kosenkov. Tegemist on suuresti venekeelse klubi ja vene keeles kõlab nende nimi Медвежья Застава. Seetõttu oli terve Holmgangi üritus Loone linnusel peaaegu jalgikult venekeelne. Loomulikult sai vajadusel hakkama ka eesti keeles.

Külalisena oli üritusel Iiri kultuuriklubi president Robert Källasmaa. Ta selgitas, et Holmgangis osalejate puhul ei ole küsimus ainult nende võitlusoskuses, vaid ka käsitöös. Kilbid ja riided tuleb võitlejatel ise valmistada. Teadjamad inimesed nimetasid neid kohapeal enesekindlalt lausa ajastutruudeks rõivasteks. Igal juhul oli näha, et osalejad on nendega vaeva näinud. Nagu laupäeval näha

sai, ei olnud kilp mitte ainult vahend enda kaitsmiseks, vaid lausa kunstivorm. Üks kilp oli uhkem kui teine, valmistatud omaniku fantaasia ja oskuste kohaselt.

Ajastutruud õhkkonda lisasid sünged pilved ja valjud tuulepuhangud. Nagu oleks sattunud 12. sajandi Lõuna-Harjumäele. Naised valmistavad käsitööd, mehed valmistuvad eesootavaks lahinguks. Ei tea, millal Ragnar Lothbrok oma kamraadidega valli tagant välja kargab?

Üks kilp on uhkem kui teine. Lisaks võitlusoskusele võrreldi ka kunstimeelt.

Naisi võitlema ei pandud. Neil oli oma roll, näiteks käsitöö valmistamine.

Mõõgad olid küll nürid, aga haiget võis ikka saada. Vajadusel tehti võitlusesse tehnilisi pause, et kiiresti tervist taastada.

ISSN 2228-1886

Sõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
 Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084
 faks 489 2135, e-post: info@sonumid.ee,
 kodulehekülj: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson
 Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
 Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2132), Mariliis Vest (489 2137), Stina Andok, Katri Reinsalu (489 2246), Helerin Värönen (489 2132), Haldi Ellam
 Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138)
 Kujundaja: Grete Vaikmaa (489 2138)
 Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)
 Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130). Reklaamijuht: Kadri Paju (489 2130)
 Raamatupidaja: Juulija Kuum (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastöid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel. Toimetus võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135.

Väljaandja: OÜ Nädaline. Trükk AS Printall. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363